

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏกรรมในการเผยแผ่พุทธพจน์
The development of communication as a dramatization in
propagation of Buddha speech.

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กนกกรัษต์ เก้าศิริ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

พ.ศ. 2557

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS. 610757030

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการในการเผยแผ่พุทธพจน์
The development of communication as a dramatization in
propagation of Buddha speech.

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กนกฤษต์ เก้าศิริ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

พ.ศ.๒๕๕๗

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS. 610757030

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

The development of communication as a dramatization in propagation
of Buddha speech

by

Asst.Prof. Kanokrachata Kaosiri

Asst.Prof.Dr. Anan Upasod

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Lampang Buddhist College

B.E. 2557

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS. 610757030

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย	: การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการในการเผยแพร่พุทธพจน์
ผู้วิจัย	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กนกวิชต์ เก่าศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด
ส่วนงาน	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ปีงบประมาณ	: ๒๕๕๗
ทุนอุดหนุนงานวิจัย	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการในการเผยแพร่พุทธพจน์เป็นผลงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้กิจกรรมทางการสื่อสารเชิงนาฏการมาใช้ ในการหนุนเสริมการเผยแพร่พุทธพจน์ ซึ่งเป็นพระธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าสู่สังคม โดยได้ศึกษาจากกลุ่มเป้าหมาย ๓ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศาสนาและทางด้านนาฏการ กลุ่มที่ 2 บุคคลทั่วไปที่เป็นคนใน คือ นักบวชในพระพุทธศาสนาและคนนอก คือ บุคคลทั่วไปที่ไม่ได้บวช และกลุ่มที่ 3 กลุ่มเยาวชน

ด้วยการใช้วงจรเดมมิง (Deming Cycle) มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในกระบวนการวิจัย
สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๑. การนำหลักพุทธธรรมเสนอผ่านสื่อนาฏการ เป็นการเพิ่มรสชาติของวรรณกรรมให้เกิดความสุนทรีย์แต่ถ้าหากไม่มีการคัดกรอง และวิเคราะห์ให้ดี อาจเป็นสาเหตุให้ผู้รับสารลุ่มหลงในรูป รส เสียง ผลของการสื่อสารจะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์

๒. การผลิตสื่อเชิงนาฏการต้องใช้ผู้มีฝีมือ และผู้มีประสบการณ์ทางด้านดนตรี การร้อง และการแสดงมาทำการบูรณาการจึงจะทำให้ผลงานมีความสมบูรณ์

๓. งานลักษณะนี้เป็นการเผยแพร่พุทธพจน์ในรูปแบบนวัตกรรมสมัยใหม่ แต่การนำเสนอในรูปแบบนาฏการที่เน้นความเป็นนาฏศิลป์ไทย ผู้ชมต้องมีความรู้ด้านนาฏศิลป์ไทย การชมจึงจะได้ธรรมรส และเกิดสุนทรีย์รส ซึ่งยากแก่ความเข้าใจในคนทั่วไป จึงอาจจะทำให้สื่อชนิดนี้จำกัดกลุ่มผู้รับสาร

๔. การผลิตสื่อธรรมะ ของพระพุทธองค์ที่จะนำเสนอแก่เยาวชน ควรจะทำให้เป็นเรื่องสนุกสนานน่าติดตาม เข้าใจง่าย และผลิตสื่อให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก แล้วนำบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน

และการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การผลิตสื่อในการสื่อสาร สารของสาร และสื่อที่ใช้ต้องเหมาะสมกับวัยประสบการณ์ และภูมิหลังของผู้รับสาร เพื่อให้งานวิจัยเกิดประโยชน์ตามที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: การสื่อสารเชิงนาฏการ, การเผยแพร่พุทธพจน์

Research Title: The development of communication as a dramatization in propagation of Buddha speech.

Researcher: Asst.Prof. Kanokrachata Kaosiri, Asst.Prof.Dr.Anan Upasod

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, NakornLampang Collage

Fiscal Year: 2557

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The innovative development of dramatization communication in propagating the Buddha speech is a research aimed to apply the dramatics communication activities in supporting the propagation of the Buddha speech to society by studying from the three target groups as follows;

1. Experts Group: Religion, Drama 2. General people: Insiders (Buddhist monks) and Outsiders (general people) 3. Youth people

Using the Deming Cycle to apply in research to achieve continuity in the research process

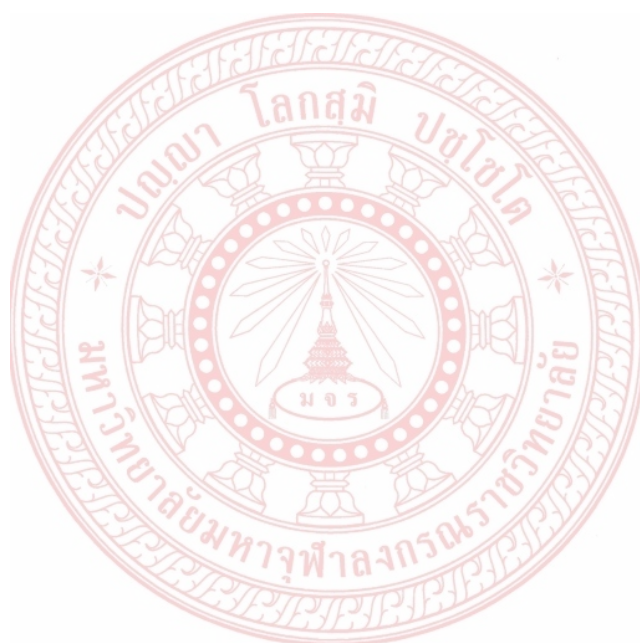
The results are as follows;

Introduction of Buddhist principles through the dramatics media can enhance a taste of literature to aesthetics. If there is no screening and analyzing it, this may cause the recipient to become enamored of the form, flavor, and sound effects. This may cause the recipient to become enamored of the form, flavor, and sound. The communication effect may not be on purpose.

This work is the propagation of the Buddha speech in the form of modern innovation, but presenting in the dramatics form, the audiences must have had some knowledge of acting art. Consequently, watching will be entertaining and aesthetic taste. It might be difficult to understand in general, and this type of media may be limited from the audiences. The Dhamma media production of the Buddha presented to the youth should be made it fun, easily to follow, and understand. The media should be produced with suitable for children's age and put them in the course. The study found that those who are going to produce the theatrical media which integrate the music, singers, and actors to present the dramatics performance must have high experience. The acting performance has to be tightened up, not delay, and it should create an

innovative in the field of dramatics communication that appropriates with different age and different backgrounds for research to benefit as preset.

Keywords: the communication as a dramatization, the propagation of Buddha speech

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของคณะกรรมการที่ปรึกษางานวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิประจำสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขงานด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พระคุณเจ้าผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน และท่านผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ที่กรุณาช่วยให้งานวิจัยฉบับนี้ได้รับความสำเร็จ ขอขอบคุณสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คุณค่าของงานวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการจรจรโลงพระพุทธศาสนาได้อีกแนวทางหนึ่ง

ผศ.กนกกรัซต์ เก้าศิริ และคณะ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความสำคัญและปัญหาทางวิจัย.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๓ คำถามการวิจัย.....	๓
๑.๔ วิธีการสร้างนวัตกรรมสื่อเชิงนาฏการ.....	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ.....	๕
๑.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ.....	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	๘
๒.๑ แนวคิดนาฏการ.....	๘
๒.๒ ทฤษฎีที่ประยุกต์ใช้.....	๙
๒.๓ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	๑๐
๒.๔ วงจรเดมมิง.....	๒๕
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๒๖
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๒๘
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๒๘
๓.๒ พื้นที่ในการศึกษาวิจัย.....	๒๘
๓.๓ ประชากรผู้ร่วมปฏิบัติการ.....	๒๙
๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๒๙

3.5 การปฏิบัติการงานวิจัย.....	๓๐
3.6 การวิเคราะห์งานวิจัย.....	๓๑
บทที่ ๔ ผลการดำเนินงานวิจัย.....	๓๒
๔.๑ ขั้ววางแผน	๓๒
๔.๒ ขั้วปฏิบัติการ	๓๒
๔.๒.๑ บทละครอ้างอิงธรรมะเรื่อง ผลานิสงส์แห่งทาน.....	๓๓
๔.๒.๒ บทกลอนศีล.....	๔๗
๔.๒.๓ บทขอพื้นเมือง ศีลบารมี.....	๔๘
๔.๒.๔ บทบรรยายภาวนาบารมี.....	๕๐
๔.๓ ขั้วตรวจสอบผลงาน Check.....	๕๑
๔.๔ ขั้วปรับปรุง Action.....	๕๒
๔.๔.๑ บท (Script) นาฏการ เรื่อง พุทธวัจนธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์.....	๕๔
๔.๔.๒ ผลจากการวิเคราะห์ วิจารณ์ และวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ.....	๖๕
๔.๔.๓ ผลจากการวิจารณ์จากบุคคลทั่วไปที่เป็นคนในและคน.....	๗๑
๔.๔.๔ ผลจากความคิดเห็นของเยาวชน.....	๗๕
๔.๔.๕ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์.....	๗๖
๔.๕ ตัวอย่างการทำรำ.....	๗๗
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	๙๑
๕.๑ สรุปสิ่งที่ได้จากกลุ่มเป้าหมาย.....	๙๑
๕.๒ อภิปรายผล.....	๙๓
๕.๓ ปัญหาและอุปสรรค.....	๙๔
๕.๔ ข้อเสนอแนะ.....	๙๕
บรรณานุกรม.....	๙๗
ภาคผนวก.....	๑๐๐
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	๑๐๑
ภาคผนวก ข ภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย.....	๑๐๗
ประวัติผู้วิจัย.....	๑๑๓

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....๖
ภาพที่ ๒.๑	แบบจำลองแสดงองค์ประกอบการสื่อสารของเดวิด เค. เบอร์โล(David K. berlo).....๙
ภาพที่ ๒.๒	องค์ประกอบนาฏการ.....๒๓
ภาพที่ ๒.๓	วงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle).....๒๖
ภาพที่ ๔.๑	ทำร่าก่อเกิดผล.....๗๘
ภาพที่ ๔.๒	ทำร่าควรผูกมัด.....๗๙
ภาพที่ ๔.๓	ทำร่ามือจิตรเบิกบาน.....๘๐
ภาพที่ ๔.๔	ทำร่าไม่ยึดเหนี่ยว.....๘๑
ภาพที่ ๔.๕	ทำร่ายอกรน้อมจรีต จิตรวันทา.....๘๒
ภาพที่ ๔.๖	ทำร่าควร.....๘๓
ภาพที่ ๔.๗	ทำร่าใช้ท่ากลัว.....๘๔
ภาพที่ ๔.๘	ทำร่าปล้นเอามา.....๘๕
ภาพที่ ๔.๙	ทำร่าทำรัก.....๘๖
ภาพที่ ๔.๑๐	ทำร่ากล่าวคำ.....๘๗
ภาพที่ ๔.๑๑	ทำร่ารง สับสน.....๘๘
ภาพที่ ๔.๑๒	ทำร่าพึงรับศีลพระชิน.....๘๙

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ ตารางฉาก ละครเรื่อง ผลิตินสงส์แห่งทาน.....	๓๓
๒ ตารางบทบรรยาย (Script) เรื่อง ธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์.....	๕๔
๓ ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์และผลการวิจัย.....	๗๖

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความสำคัญและปัญหาทางวิจัย

พุทธพจน์เป็นคำสมาส ระหว่างคำว่า “พุทธ” ซึ่งหมายถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นศาสดาของพระพุทธศาสนา ในชั้นอรรถกถาได้จำแนกพุทธะออกเป็น ๓ จำพวกคือ

๑. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า บางที่เรียกว่า “พระพุทเจ้า” คือ บุคคลที่ตรัสรู้ด้วยตนเอง และสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม

๒. พระปัจเจกพุทธะ คือ บุคคลที่ตรัสรู้ด้วยตนเองแต่ไม่ได้สอนให้ผู้อื่นรู้

๓. อนุพุทธะ หรือ พระสาวก คือบุคคลที่ตรัสรู้เนื่องด้วยคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า คำว่า “พุทธ” ในที่นี้ตรงกับบุคคลจำพวกที่ ๑ คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นศาสดาของพระพุทธศาสนา คำว่า “พจน์” หมายถึง ถ้อยคำหรือคำพูด เมื่อนำคำว่า “พุทธ” มาสมกับคำว่า “พจน์” จึงได้ความหมายตรงตัวว่า “คำพูดขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า” ซึ่งเป็นคำพูดหรือถ้อยคำที่เปล่งออกมาจากพระพุทองค์นั้นคือพระธรรมคำสอนที่ได้รับการถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นอย่างไม่ขาดสายเพราะเป็นธรรมะที่ให้ผลโดยไม่จำกัดเวลาและเป็นสิ่งที่ปรุงจิตตลอดกาล

การเผยแผ่พุทธพจน์ที่ปฏิบัติกันมาจากรุ่นสู่รุ่นทำกันอยู่หลายวิธี โดยมีสถาบันทางศาสนาเป็นสถาบันหลักทำหน้าที่ในการเผยแผ่เพื่อให้ผู้คนได้เกิดการรับรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เพื่อให้ยึดถือพระธรรมคำสอนไปประพฤติปฏิบัติ การเผยแผ่พุทธพจน์ที่ทำกันมาแต่เดิมเป็นการถ่ายทอดด้วยวาจาผ่านพุทธสาวกด้วยการแสดงธรรม หรือการอธิบายธรรม และด้วยการถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษร โดยจารึกผ่านคัมภีร์พระไตรปิฎกซึ่งเป็นภาษาที่ยากแก่การเข้าใจ เพราะเป็นคัมภีร์ที่เขียนขึ้นเพื่อทำความเข้าใจกันในแวดวงของผู้มีความเกี่ยวข้องเท่านั้นจึงจัดเป็นหนังสือเฉพาะกลุ่ม เพราะใช้ภาษาจำเพาะจึงทำให้เข้าใจยากสำหรับคนทั่วไป และในการขยายพุทธพจน์ด้วยวาจาก็มักจะอยู่ในแวดวงของผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่และเพราะสภาพสังคมไทยในปัจจุบันผู้คนต้องดำเนินชีวิตแข่งกับเวลา จึงมีเวลาเข้าวัดฟังธรรมน้อยกว่าผู้สูงอายุประกอบกับปัจจุบันเกิดธุรกิจในการรับทำบุญแทน จึงเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงว่า พุทธพจน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเกิดการสืบทอดที่ไม่ได้ยึดแก่นพระธรรมของพระพุทองค์ไว้คงเป็นแต่เพียงสืบทอดกันด้วยการประพฤติปฏิบัติ ตามประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาในสังคมเท่านั้น จะทำให้ไม่เข้าใจแก่นแท้ของการปฏิบัติ ประกอบกับโลกยุคปัจจุบันกำลังแสวงหาภาคีเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภูมิภาคของตน ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เช่นกันมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ภูมิภาค ผลที่เกิดตามมาก็คือ ทำให้เกิดการเคลื่อนไหล การเคลื่อนย้ายมันสมอง การเคลื่อนย้ายแรงงาน การเคลื่อนย้ายงาน และการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตได้ง่ายขึ้น ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสิบประเทศสมาชิก จึงทำให้ได้รับผลกระทบจากการนี้ ผลกระทบด้านรูปธรรมที่เห็นได้ชัดเจนตามที่กล่าวมา สามารถหาวิธีป้องกันสิ่งที่เกิดขึ้นได้ แต่ในทางนามธรรม เช่นเรื่องของศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นลักษณะการคืบคลานเข้ามาอย่างช้า ๆ

และค่อย ๆ กลืนความเป็นเอกลักษณ์โดยที่ไม่ทำให้รู้ตัวหรือรู้ตัวก็สลายเกินไป ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างค่อนข้างเป็นธรรมชาติ

เป็นเหตุให้ผู้วิจัยเกิดจิตสำนึกในความหวงแหนพระพุทธศาสนาซึ่งคนไทยยึดถือกันมาเป็นเวลายาวนานแล้วว่าเป็นศาสนาประจำชาติไทยจึงเกิดความต้องการที่จะหาวิธีในการที่จะจรโลงพระพุทธศาสนาไว้ไม่ให้ถูกกลืนไปกับกระแสสังคมจึงได้ทดลองนำพุทธพจน์ของพระพุทธองค์มาบูรณาการกับการสื่อสารให้เกิดการผสมผสานเพื่อพัฒนาเป็นองค์ความรู้ในการหนุนเสริมการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ให้ผู้คนเข้าใจถึงเนื้อหาพระธรรมที่เป็นแก่นแท้ของคำสอนและแก่นแท้ของวิธีการปฏิบัติของชาวพุทธ มิใช่เป็นเพียงการปฏิบัติสืบทอดตามประเพณีในสังคมเท่านั้น

ตามหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีหลักการเผยแผ่อยู่ ๒ ประการคือ

๑. การสอนโดยไม่ผูกขาดความรู้ คือ การสอนศาสนิกชนให้รู้ยั้งเห็นจริงในหลักธรรมด้วยตนเอง

๒. การสอน โดยไม่ผูกขาดความคิด คือ การสอนด้วยเหตุผลที่ผู้ฟังสามารถนำไปไตร่ตรองตามความคิดเห็นจริงได้และแนะนำให้ผู้ฟังใช้ปัญญา ค้นคว้าเหตุผลในคำสอนได้ด้วยตนเอง

ทั้ง ๒ ประการเป็นแนวทางการฝึกฝนในพุทธศาสนา สำหรับนักบวชจะเน้นที่ ศีล สมาธิ ปัญญา และสำหรับผู้ครองเรือนเน้นที่ ทาน ศีล ภาวนา อาณิสงฆ์ของการฝึกฝนจะทำให้กิเลสลดลง ธรรมะจะเพิ่มขึ้น ความชั่วจะน้อยลง ความสุขจะเพิ่มขึ้น โดยเป้าหมายของการฝึกฝนจะอยู่ที่กิเลสหมดไปอย่างสิ้นเชิง ความทุกข์หมดไปอย่างสิ้นเชิง ความสุขจะเกิดขึ้นในระดับต่าง ๆ จนถึงนิพพาน พุทธพจน์ที่นำมาเป็นเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้จะยังประโยชน์ต่อสังคมเป็นอย่างดี คือ เป็นการฝึกฝน การให้ความรู้และสอนให้เป็นคนดีเพิ่มขึ้น คนชั่วจะลดน้อยลงและในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมจะมีเวรมีภัยกับคนอื่นน้อยลงและจะเป็นมิตรไมตรีกับคนอื่นในสังคมมากขึ้น^๑ โดยงานวิจัยจะนำธรรมะ สำหรับผู้ครองเรือนคือ ทานบารมี ศีลบารมีและภาวนาบารมี มาใช้เป็นเนื้อหาในการทดลองพัฒนา สร้างเป็นนวัตกรรมด้วยแนวคิดใหม่และวิธีการใหม่ ๆ ในการที่จะจรโลงพระธรรมคำสอนให้คงอยู่ได้ ทุกยุคทุกสมัย และไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายในธรรมะ โดยนำมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมทางการสื่อสาร และเผยแผ่ออกไปในลักษณะของการเคลื่อนไหวประกอบฉาก แสง สี เสียง ในรูปแบบของการสื่อสารเชิงนาฏการอันจะทำให้เกิดความเพลิดเพลินบรรเทิงใจและได้รับความรู้ไปพร้อม ๆ กัน ตามหน้าที่ของการสื่อสารที่ว่า เป็นการให้ความรู้ (to educate) ซึ่งเป็นการสื่อสารให้ความรู้แก่ผู้ครองเรือนในเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา เป็นการสื่อสารเพื่อชักจูงใจ (to persuade) โน้มน้าวใจ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวคิด ทศนคติ และความเชื่อ เป็นการให้ความบันเทิงใจ (to entertain) พร้อมทั้งเป็นการกระตุ้น (to Stimulate) เพื่อปลุกเร้าให้เกิดการตื่นตัวและเบิกบาน เพราะ นาฏการที่นำมาทดลองใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับ การรำ การเต้น การทำท่าทางหรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว สื่อสาระในเนื้อหา ทาน ศีล ภาวนา จัดเป็นการสื่อสารในลักษณะของการให้ความรื่นเริงบันเทิงใจ อันจะส่งผลให้ผู้รับสาร เกิดจินตนาการตามสาระของสารที่สื่อออกไป ทำให้เกิดความเพลิดเพลินกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความซาบซึ้งในคำสอนของพระพุทธองค์เกิดผลในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ พฤติกรรม ย่อมเปลี่ยนแปลงตาม นั่นคือ

^๑พระมหาประสิทธิ์ อุตคมจิตโต, **สติบธรรม ธรรมฉบับเร่งรัด**, ม.ป.ท., หน้า ๓๕.

ผู้คนในสังคมจะประพฤติปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธองค์อันจะส่งผลให้สังคมเกิดความสงบสุขโดยถ้วนหน้า ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อให้ความบันเทิงใจด้วยการสร้างอารมณ์ความรู้สึก (Affective Dimention) ให้มีความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Dimention) และชี้แนวทางปฏิบัติ (Cognitive Dimention) แก่ผู้รับสาร เพื่อให้งานวิจัยดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง การวิจัยครั้งนี้ได้นำหลักการทำงานตามวงจรเดมมิ่ง (The Deming Cycle) มาใช้ในกระบวนการทำวิจัยตามขั้นตอนตั้งแต่การวางแผน Plan การดำเนินการ Do การตรวจสอบ Check ตลอดถึงการปรับปรุงผลงาน Action ด้วยการแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ในการทำการวิจัยเพื่อให้ผลงานที่ออกมามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

งานวิจัยนี้จึงใคร่ที่จะนำเสนอแนวคิด แนวทางและวิธีการต่าง ๆ ที่กล่าวมา ทำการสร้างนวัตกรรมทางการสื่อสารเชิงนาฏการเพื่อทดลองใช้ในการเผยแพร่พุทธพจน์สู่คนรุ่นใหม่ อันจะเป็นการอนุรักษ์และจรรโลงพระพุทธศาสนาที่ถือว่าเป็นศาสนาประจำชาติของไทยไว้ให้คงอยู่สืบไปชั่วลูกชั่วหลานได้อย่างยั่งยืน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาถึงความเหมาะสมที่นำพุทธวจนะเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา ซึ่งเป็นธรรมของผู้ครองเรือนมาสร้างเป็นนวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการ

๒. นวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการที่สร้างขึ้น ผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจในเนื้อหาที่น่าสนใจอย่างไร

๓. นวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้ในการเผยแพร่พุทธพจน์ของพระพุทธองค์ได้หรือไม่

๑.๓ คำถามงานวิจัย

การสื่อสารด้านนาฏการสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่พุทธพจน์ได้หรือไม่และควรนำเสนอสารรูปแบบใด จึงจะเข้าถึงผู้รับสารได้

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ระบุขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการดำเนินการวิจัยเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในเรื่อง บุญกิริยาวัตถุ ๓ คือ ทาน ศีลและภาวนา

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลงานวิจัยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (ด้านพระพุทธศาสนาและด้านนาฏการ)

กลุ่มบุคคลทั่วไป (ที่เป็นคนในและคนนอก)

กลุ่มเยาวชน

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการดำเนินการวิจัย ตามโครงการวิจัยการพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารเชิง
นฏกการในการเผยแพร่พุทธพจน์ได้กำหนดพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่ในการปฏิบัติการ

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ๑ ปี

๑.๕ วิธีการสร้างนวัตกรรมสื่อเชิงนฏกการ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อสร้าง
นวัตกรรมการสื่อสารเชิงนฏกการตามกระบวนการดังนี้

๑. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพุทธพจน์จากพระไตรปิฎกและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
๒. ทำการคัดสรรพุทธพจน์ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ทำการเผยแพร่ในรูปแบบนฏกการ
๓. นำเนื้อหาพระพุทธพจน์เรื่อง **ทาน** มาประยุกต์เข้ากับกระบวนการทางนฏกการ ด้วยการสร้างแก่นของเนื้อหา (theme) วางโครงเรื่อง (plot) บทเจรจา (dialogue) สร้างบรรยากาศด้วยการสร้างฉาก (scene) แสง (light) สี (colour) เสียง (sound/soundeffect) เครื่องแต่งกาย (contume) อุปกรณ์ (prop) โดยทำในรูป บทละคร
๔. นำเนื้อหาพุทธพจน์เรื่อง **ศีล** ประพันธ์เป็นบทกลอนเพื่อบูรณาการศีลทั้ง ๕ ข้อ ให้เป็นเนื้อหาที่ทำความเข้าใจได้ร่วมกัน และบรรจุทำร้ายรำประกอบบทกลอน
๕. นำเนื้อหาพุทธพจน์เรื่อง **ภาวนา** แต่งเป็นบทเจรจา อธิบายถึงหลักการเรื่องการภาวนาและให้ผู้ชมได้ฝึกทำการภาวนาอย่างง่าย ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ชมพร้อมทั้งเป็นการฝึกวิธีการภาวนาที่ถูกต้องให้แก่ผู้ชม
๖. นำวิธีการของข้อ ๓ ข้อ ๔ และข้อ ๕ สู่การปฏิบัติด้วยการนำเนื้อหาที่ทำเป็นบทละครและการแสดงลีลาทำรำสู่การปฏิบัติกับนักเรียนที่เข้าศึกษาศาสนาวันอาทิตย์ นักเรียนในสถานศึกษาของรัฐและนิตศฤกษณ์ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
๗. ทำการวิพากษ์สื่อ นฏกการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการวิเคราะห์ วิจัยจากผู้ชม
๘. นำข้อวิพากษ์ และการวิเคราะห์ วิจัยที่ได้ทำการปรับปรุง
๙. นำผลที่ปรับปรุงแล้วทดลองเผยแพร่สู่สังคม
๑๐. นำผลที่ได้จากการทดลองเผยแพร่มาวิเคราะห์และสังเคราะห์
๑๑. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

๑.๖ นิยามศัพท์

พุทธพจน์ ในงานวิจัยฉบับนี้ มุ่งในคำสอนของพระพุทธองค์ เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ ๓ ซึ่งเป็นวิถีแห่งการทำความดี คือ ทานบารมี ศีลบารมี และภาวนาบารมี

นวัตกรรม หมายถึงผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ในงานวิจัยนี้คือ ชุดการแสดงประกอบวรรณกรรม (นาฏการ)

นาฏการ ในงานวิจัยฉบับนี้ หมายถึงรูปแบบการนำเสนอเรื่อง นามธรรมให้เป็นรูปธรรมในรูปแบบของการแสดงประกอบวรรณกรรมและนำเสนอในรูปแบบแสง เสียง

คนใน ในงานวิจัยนี้หมายถึงผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยตรง คือ พระที่บวชในพระพุทธศาสนาและผู้ทีคลุกคลีในวงการนาฏศิลป์โดยตรงคือ ผู้สอนวิชานาฏศิลป์

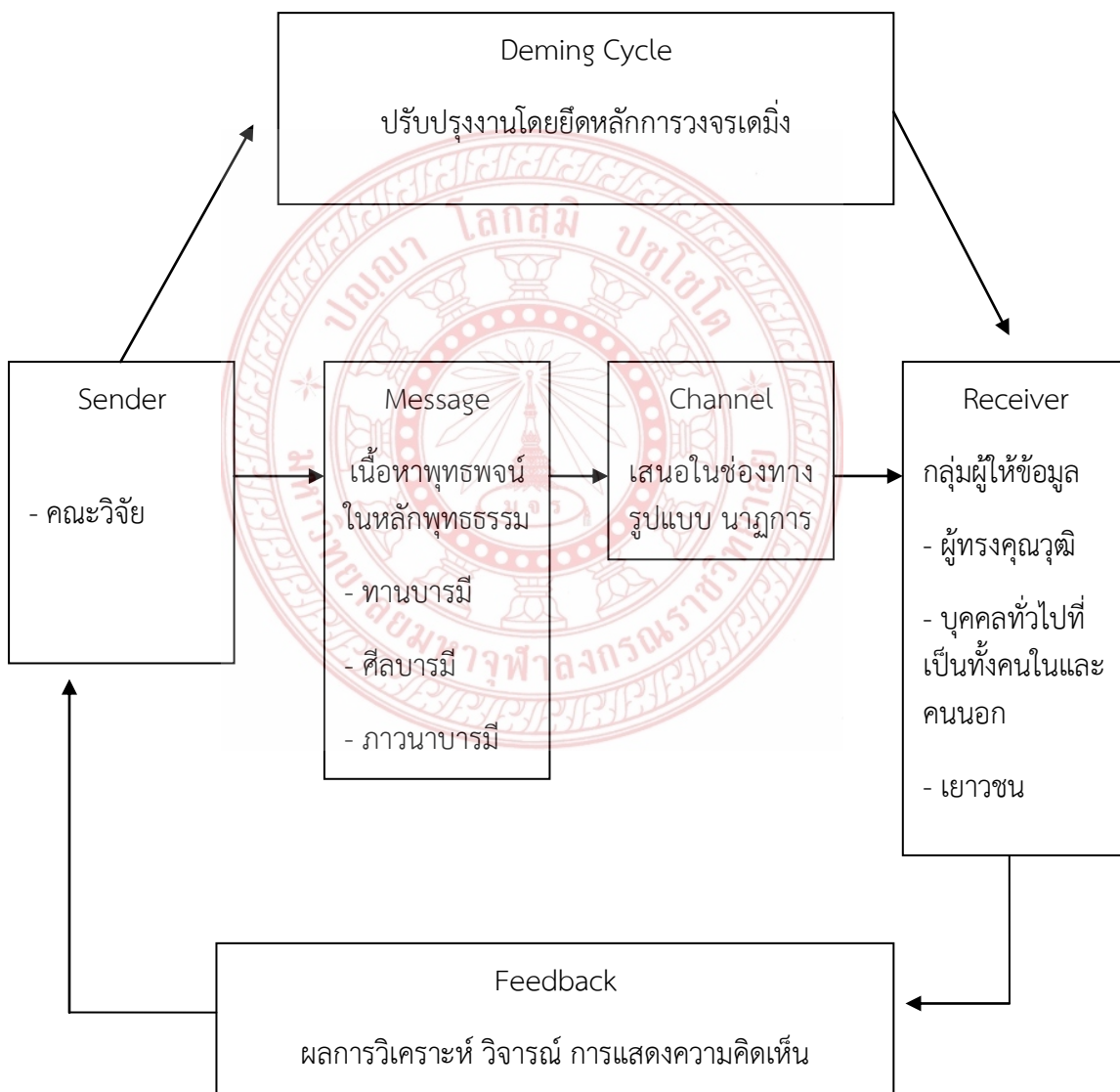
คนนอก ในงานวิจัยนี้หมายถึงผู้ชมทั่วไปทุกวัยที่ไม่ใช่พระและไม่ใช่นักนาฏศิลป์

หนุนเสริม ในงานวิจัยนี้หมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมในการเผยแพร่พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ให้เผยแพร่ขยายออกไป

๑.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษา เพื่อให้ตอบคำถามวิจัยที่ว่า การสื่อสารด้านนาฏการสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่พุทธพจน์ได้หรือไม่และควรนำเสนอรูปแบบใด จึงจะเข้าถึงผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายได้เท่า่นั้น การกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา จึงได้กำหนดขึ้นตามองค์ประกอบของการสื่อสารและได้ทำการประยุกต์วงจร เดมिंग (Deming Cycle) มาใช้ในกระบวนการวิจัยดังนี้

ภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดงานวิจัย
ที่มา : ผศ.กนกกรัชต์ เก้าศิริ, ๒๕๕๗

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ได้องค์ความรู้ใหม่ในการหนุนเสริม การเผยแพร่พุทธพจน์ เรื่อง ทาน ศีล ภาวนา ให้เข้าถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน

๑.๘.๒ องค์ความรู้ที่ได้จะเป็นการจุดประกายความคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อที่จะจรโลงพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

๑.๙ การเผยแพร่งานวิจัย

จากการทดลองเชิงปฏิบัติการด้วยการลงมือปฏิบัติการตามหลักการทำงานของวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) กระทั่งได้ผลงานนวัตกรรมแล้วจึงได้จัดทำสำเนาในรูปวีดิทัศน์เพื่อเผยแพร่สู่สังคมในการหนุนเสริมการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดนาฏการในมิติการสื่อสาร

นาฏการในมิติการสื่อสาร จัดอยู่ในลักษณะการสื่อสารมวลชนกล่าวคือ เป็นการสื่อสารสู่ผู้รับจำนวนมาก มีผลตอบกลับน้อยซ้ำหรืออาจจะไม่มีเลย วัตถุประสงค์ของการสื่อสารมวลชนประการหนึ่งคือ การให้ความบันเทิงใจ ที่ตรงกับแนวคิดของการทำการวิจัยครั้งนี้ โดยมีงานวิเคราะห์ของ G.C.Chu และ Ai-Li Chu ถึงประเภทของสื่อออกเป็น ๓ มิติที่ควรนำมาอ้างอิงไว้ดังนี้

มิติที่ ๑ ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้รับสาร Cognitive Dimension

มิติที่ ๒ สร้างอารมณ์สร้างความรู้สึก Affective Dimension

มิติที่ ๓ ชี้แนวทางปฏิบัติแก่ผู้คนในสังคม Conative Dimension^๑

และ G. C. Chu ยังได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับผู้รับไว้ว่าลักษณะของสื่อที่มีความสัมพันธ์กับผู้รับสารมีอยู่ ๓ ชนิดที่กาญจนา แก้วเทพนำมาอ้างอิงไว้ในหนังสือสื่อส่องวัฒนธรรมว่า

๑. Spectator Media คือสื่อที่ผู้ชมมีหน้าที่ดูชมอย่างเดียวโดยไม่มีส่วนร่วม เช่น การแสดงลิเก การฟังเทศน์ในงานบุญพระเวสสันดรชาดก เทศน์พระมาลัยในงานศพ

๒. Participating Media คือสื่อที่ผู้ชมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เช่น การร้องเล่นร้องเง็ง เพลงเกี่ยวข้าว

๓. Expressive Media คือสื่อที่ผู้สร้างสื่อต้องการจะแสดงความคิดเห็นของตน เช่น ข้อความที่เขียนตามป้ายรถสิบล้อ การปั้นหม้อข้าวหม้อแกง ลวดลายการปั้นโอ่ง เป็นต้น^๒

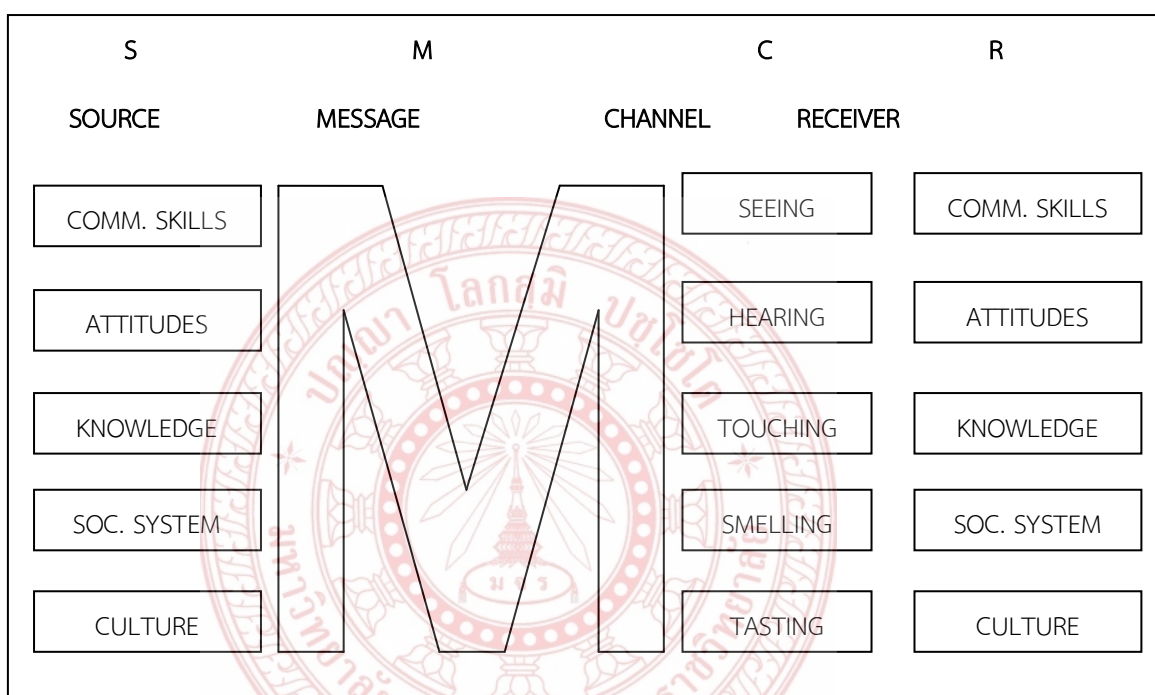
ผู้ทำการวิจัยพิจารณาเห็นว่าความคิดเห็นของนักวิชาการที่กล่าวมาตรงกับแนวคิดของการดำเนินการวิจัยครั้งนี้จึงได้นำมาอ้างอิงไว้ ณ ที่นี้

^๑กาญจนา แก้วเทพ, **สื่อส่องวัฒนธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๙), หน้า ๑๕.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๑.

๒.๒ ทฤษฎีที่ประยุกต์ใช้ในงานวิจัย

งานวิจัยนี้ไม่สามารถนำทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งมาอ้างอิงได้โดยชัดเจน ผู้ทำการวิจัยจึงขอ นำแบบจำลอง ทฤษฎีของเดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo) มาประยุกต์ใช้ ตามองค์ประกอบบางตัว ซึ่งสามารถแสดงตามแบบจำลองของเบอร์โลได้ดังนี้

ภาพที่ ๒.๑ : แบบจำลองแสดงองค์ประกอบการสื่อสารของเดวิด เค เบอร์โล(David K. Berlo)

ที่มา: หลักและทฤษฎีการสื่อสาร,มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช^๓

เบอร์โล ได้ใช้ทฤษฎีพื้นฐานทางจิตวิทยาเปรียบเทียบกระบวนการสื่อสารกับกระบวนการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบหลัก ๒ ประการ คือ สิ่งเร้าและแรงสนอง (Stimulus and Response) โดยเปรียบเทียบข่าวสารเป็นสิ่งเร้าซึ่งมนุษย์สามารถ รับรู้ หรือ เรียนรู้ได้ ผ่านประสาทความรู้สึกส่วนหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สามารถสร้างอารมณ์หรือความรู้สึกขึ้นกับมนุษย์ และในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสื่อสารผ่านช่องประสาทหูและตา ในการรับสารด้านสื่อ นานุกรณการตามแบบจำลองของเบอร์โล จึงเป็นการรับสารผ่านช่องทางการรับรู้ ๒ ทางคือทางตาและทางหูอันเป็นการรับสุนทรียรสของการแสดง ซึ่งสามารถนำมาอธิบายในการประยุกต์ใช้ตามแบบจำลองข้างต้นได้ดังนี้

^๓สุโขทัยธรรมิกราช เอกสารการสอนชุดวิชา หลักและทฤษฎีการสื่อสาร หมวดที่ ๙ หน้า ๕๑๖ รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวัต บุญสี สำนักรพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช ครั้งที่ ๒๐ พ.ศ. ๒๕๔๖

ผู้สื่อสาร ต้องมีทักษะในการสื่อสาร ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องที่จะสื่อออกไป และต้องอยู่ในระบบสังคมและระบบวัฒนธรรมเดียวกันกับผู้รับสารจึงสามารถนำมาอธิบายง่าย ๆ ได้ดังนี้

๑. เนื้อหาของสาร ต้องมีองค์ประกอบแสดงการปฏิบัติหรือแสดงเป็นระบบสัญลักษณ์ ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นการปฏิบัติเพื่ออธิบายเนื้อหาในรูปนาฏการ

๒. ช่องสารในแบบจำลองของเบอร์โล ใช้การรับรู้เป็นช่องสารด้วยการรับรู้ทางหู ทางตา ทางการสัมผัส ทางการได้กลิ่น และทางการชิมรส การวิจัยครั้งนี้ได้นำการรับรู้ของผู้รับสารสองช่องทางคือ ทางหูและทางตา จากแบบจำลองของเดวิด เค เบอร์โล มาประยุกต์ใช้

๓. ช่องผู้รับสาร เบอร์โลได้ให้ความสำคัญของผู้รับสารและผู้ส่งสารว่าจะต้องมีกรอบแห่งประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องของทักษะ ทัศนคติ มีความรู้ มีสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน การสื่อสารจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามที่ผู้ส่งสารคาดหวัง

งานวิจัยในการเผยแผ่พระพุทธพจน์ เป็นการวิจัยด้านการสื่อสารที่ต้องการให้ผู้รับสารรับด้วยประสาทหู และประสาทตา ในการรับรู้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการสื่อสารด้านนาฏการเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้เกิดความสนใจและเป็นการกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจในพุทธพจน์ได้ในเวลาอันสั้น ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องธรรมะได้อย่างรวดเร็ว ทั้งยังทำให้เกิดความสนุกสนานไม่รู้สึกลำบาก เหมือนการนั่งฟังเทศน์ จึงทำให้ผู้ทำการวิจัยเลือกนาฏการเป็นสื่อหลักเพื่อทดลองทำการเผยแผ่พระพุทธพจน์ในครั้งนี้

๒.๓ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ครั้งพุทธกาล มีการเผยแผ่แบบมุขปาฐะที่มีพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์สาวกล้วนเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาสพทั้งสิ้น ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสประชุมสงฆ์เพื่อส่งไปเผยแผ่พระธรรมวินัย เป็นการบริหารคณะสงฆ์ที่ไม่ซับซ้อน เมื่อเวลาผ่านไป มีผู้เข้ามาบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนามากขึ้น มีพระสาวกที่เป็นปุถุชนเข้ามาอุปสมบทมากขึ้น มีการประพฤติที่ไม่เหมาะสมขึ้น ดังเช่นปฐมบัญญัติที่ว่า “ลำดับนั้นพระพุทธเจ้ารับสั่งให้ประชุมสงฆ์ เพราะเหตุเป็นเค้ามูลนั้น” การเผยแผ่พระพุทธศาสนาพุทธศาสนิกชนยึดถือพระพุทธศาสนาเป็นสรณะในการดำรงชีวิต ในประเทศไทย ประชาชนมากกว่าร้อยละ ๙๕ นับถือพระพุทธศาสนาเป็นเวลากว่าพันปีแล้วที่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย จนแยกกันไม่ออก ความเจริญหรือความเสื่อมของพระพุทธศาสนาย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไทย พวกเราชาวพุทธจึงมีหน้าที่ที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงสืบไป หน้าที่สำคัญของชาวพุทธมีดังนี้

๑) บทบาทของพระภิกษุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นบรรพชิตในพระพุทธศาสนา มีหน้าที่ศึกษาปฏิบัติธรรม เผยแผ่คำสอน สืบต่อพระพุทธศาสนา มีคุณธรรมและหลักความประพฤติที่ต้องปฏิบัติมากมายนอกจากหน้าที่ของพระภิกษุที่สัมพันธ์กับคฤหัสถ์ ได้แก่ การให้ความอนุเคราะห์ชาวบ้าน ตามหลักปฏิบัติในฐานะที่พระภิกษุเป็นเสมือนทิศเบื้องบนได้แก่

๑. ห้ามปรามสอนให้เว้นจากความชั่ว คือ งดเว้นจากการเบียดเบียนกัน ไม่ทำลายทั้งชีวิตตนเองและผู้อื่น

๒. แนะนำสั่งสอนให้ตั้งอยู่ในความดี งดเว้นอบายมุข ๖

๓. อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดีด้วยน้ำใจอันงามโดยยึดถือหลักสังคหวัตถุ ๔

๔. ให้ได้ฟังได้รู้สิ่งที่ยังไม่เคยรู้ไม่เคยฟัง คือ สอนให้รู้จักแยกแยะมิตรแท้ มิตรเทียม ให้คบบัณฑิตเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีพ

๕. ชี้แจงอธิบายทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ในสิ่งที่สลับเลาเรียนมาแล้ว เช่น การแสวงหาทรัพย์โดยวิธีสุจริต การรู้จักรักษาทรัพย์ และการดำรงชีวิตตามฐานะ

๖. บอกทางสวรรค์ให้ คือ การแนะนำวิธีครองตน ครองคน ครองงาน หรือวิธีครองชีวิตให้ได้รับผลดีมีความสุข

บทบาทของพระภิกษุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อาจทำได้ดังต่อไปนี้

๑. การปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเมื่อพระภิกษุประพฤติปฏิบัติชอบตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วย่อมนำมาซึ่งความเลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชนและบุคคลผู้พบเห็นโดยทั่วไป

๒. การสั่งสอนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเทศนา ปาฐกถาธรรม หรือเผยแผ่ธรรมทางสื่อมวลชน

๓. การทำกิจกรรมอันเป็นการสงเคราะห์ชาวบ้าน เช่น ช่วยสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ เป็นผู้นำชาวบ้านในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เช่น รักษาป่า ขุดลอกหนองบึง ส่งเสริมอาชีพสุจริต ตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ธนาคารข้าว ธนาคารโคกระบือ เป็นต้น

๔. จัดกิจกรรมอันเป็นประเพณีและศาสนพิธีในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้ชาวบ้านได้ทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาาร่วมกัน อันจะทำให้เกิดความรักสามัคคีในหมู่บ้าน ชุมชน สังคม รวมทั้งการถือโอกาสเทศนาธรรมสั่งสอนให้งดเว้นจากอบายมุขให้ประพฤติดี หลีกหนีความชั่ว

๕. การเป็นผู้นำในการปฏิบัติธรรม เช่น ฝึกสมาธิเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงพระพุทธศาสนาจากการปฏิบัติอย่างแท้จริง

รวมถึงหลักในการเผยแพร่ธรรม ท่านทั้งหลายในขณะนี้ มีหน้าที่เป็นพระธรรมทูตก็คือ เป็นผู้แทนของพระพุทธเจ้า เมื่อเป็นผู้แทนของพระพุทธเจ้า ในฐานะพระธรรมทูตมีหน้าที่ในการเผยแผ่ ธรรม พระธรรมทูตมีหน้าที่เดียว หน้าที่หลักก็คือ การเผยแพร่ธรรม การเผยแพร่ธรรมทำอะไรมีหลาย วิธี วิธีแรกที่พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติก็คือการเทศน์ และถือว่าเป็นวิธีหลักที่พระพุทธเจ้าทรงถือปฏิบัติ ด้วยพระองค์เองมาโดยตลอด ๔๕ ปี พระพุทธเจ้าเทศน์ไม่หยุดเลย ส่วนวิธีอื่นเช่น พุทธคย ปาฐกถา บรรยาย วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า หรือวิธีการเผยแพร่ของพระพุทธเจ้านั้นมีอยู่ ๗ ประการด้วยกัน คือ^๔

๑. อุปนิสสินกถา
๒. ธรรมมีกถา
๓. โอวาทกถา
๔. อนุสาสนีกถา
๕. ธรรมสากัจฉากถา
๖. ปุจฉาวิสัชนากถา
๗. ธรรมเทศนากถา

พระพุทธศาสนามีความเป็นมาอย่างยาวนานนับแต่สมเด็จพระสัมมาพระพุทธเจ้าทรง ประทานการอุปสมบทแก่พระอัญญาโกณฑัญญะ ถือว่าเป็นการสืบศาสนทายาทเป็นครั้งแรกและทรง ประกาศความจริงแห่งชีวิตด้วยการแสดงพระธรรมจักกัปปวัตตนสูตร เป็นปฐมฤกษ์แห่งการประกาศ พระพุทธศาสนา ณ ปาอิสิปตนมฤคทายวัน หลังจากนั้นทรงส่งพระสาวกไปประกาศพระสัทธรรมด้วย พระพุทธดำรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่ มากเพื่ออนุเคราะห์โลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่พวกทวยเทพและมนุษย์อย่าไปโดยทาง เดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถ และพยัญชนะบริสุทธิบริบูรณ์ครบถ้วน

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปถโญ) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทหน้าที่หรือบทบาท ที่วัดต่าง ๆ เจ้าคณะตำบล คณะสงฆ์อำเภอ และคณะสงฆ์จังหวัดเกี่ยวกับการเผยแผ่ไว้ดังนี้

๑. หาอุบายวิธีได้ฟังโอวาท คำสั่งสอนหรือข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์
๒. แนะนำสั่งสอน อบรม ประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติ

^๔ภัทรพร สิริภาณ , “ความสำคัญของพระสงฆ์ต่อชาวไทย”, พ.ส.ล. ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๑๙๖ (ก.ค.-ส.ค. ๒๕๓๘), หน้า ๖๐-๖๑.

๓. เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและให้ได้ยินได้ฟังเกี่ยวกับพระศาสนาโดยถูกต้อง^๕

กรมการศาสนา ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การประกาศพระพุทธศาสนาให้แก่ศาสนทายาทและประชาชนได้รับทราบในทุกวิถี ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมแล้วนำมาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในวัดและนอกวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ธรรมหรือต้องการให้ประชาชนได้เข้าวัดปฏิบัติธรรม หรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา การดำเนินการใด ๆ ของภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่เป็นไปเพื่อการเผยแผ่ธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งในวัดและนอกวัด ชื่อว่าเป็นภารกิจด้านการเผยแผ่ทั้งสิ้น^๖ และได้ให้ความหมายไว้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง การดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสนทายาทและประชาชนได้รับทราบในทุก ๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมแล้ว นำมาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ หรือวีดิทัศน์ ภารกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่วัดหรือพระสงฆ์จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้น ในวัดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ธรรมหรือต้องการให้ประชาชนได้เข้าวัดปฏิบัติธรรม หรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา การดำเนินการใด ๆ ของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่เป็นไปเพื่อการเผยแผ่ธรรมทางศาสนาทั้งในวัดและนอกวัด ชื่อว่าเป็นภารกิจด้านการเผยแผ่ทั้งสิ้น

ธีรวัส บำเพ็ญบุญบารมี ได้กล่าวไว้ว่า หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตั้งแต่ ครั้นพุทธกาลมาจนถึงปัจจุบัน ได้ให้ความสำคัญต่อศาสนทายาท คือ พระภิกษุสงฆ์ผู้เผยแผ่ ธรรมเป็นอย่างดี และต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลภายนอกที่เป็นคฤหัสถ์ เข้ามามีบทบาทใน การสนับสนุน หรือที่เรียกว่า อุบาสก อุบาสิกา คือผู้ถึงพระรัตนตรัย เป็นกลุ่มคนที่สำคัญต่อ พระพุทธศาสนาสืบเรื่อยมา^๗

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต) กล่าวว่า การเผยแผ่ หมายถึง “ขยายออกไปการทำให้ขยายออกไป หมายถึง สิ่งที่ยิ่งใหญ่อยู่แล้วทำให้ขยายออกไป เช่น การแผ่กษดาภิหารของพระเจ้าจักรพรรดิ เช่น พระเจ้าอโศกมหาราชทรงแผ่กษดาภิหารด้วยการส่งพระมหินทะไปยังประเทศศรีลังกา^๘

วรพจน์ นवलสกุล ศาสนาใด ๆ ก็ตามในโลกล้วนเป็นสิ่งดีงาม สร้างและพัฒนาจิตใจให้มนุษย์ในสังคมนั้น ๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ

^๕ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปณฺโญ), การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และกาพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๔๘-๑๕๕.

^๖ กรมการศาสนา, คู่มือการบริหารและการจัดการวัดฉบับ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๒), หน้า ๙.

^๗ ธีรวัส บำเพ็ญบุญบารมี, โครงการวิจัยธรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเบญจนิภา, ๒๕๕๐), หน้า ๕๓.

^๘ พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต), การเผยแผ่เชิงรุก, (กรุงเทพมหานคร: สานลดดา, ๒๕๔๘), หน้า ๓๕

ทุกคนในชาติที่นับถือศาสนาพุทธมีหน้าที่ดำรงสืบสานพระธรรมคำสั่งสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดจนการประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอน ไม่เฉพาะเพียงยกหน้าที่การเผยแผ่ให้แก่พระสงฆ์เท่านั้น แต่พุทธศาสนิกชนทุกคนควรทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา และเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กร (ศาสนาพุทธ) ให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นด้วย ดังนี้

๑. หน้าที่ในการประกาศ เป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร (สถาบันศาสนา) หรือกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ให้พุทธศาสนิกชนได้รับรู้รับทราบ

๒. หน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร ให้รายละเอียดสร้างความรู้ความเข้าใจที่ดี ให้ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของแก่นแท้ เนื้อหาหลักพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

๓. หน้าที่ในการจูงใจ เพื่อสร้างและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทศนคติและค่านิยมอันดีงาม เช่น การจูงใจให้พุทธศาสนิกชนหันมานับถือศีล ๕ หรือ การเข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

๔. หน้าที่ในการสร้างการยอมรับในสิ่งใหม่ เพราะมนุษย์ทั่วไปมักกลัวการเปลี่ยนแปลง หรือรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ ที่ไม่คุ้นเคยและอาจไม่ยอมรับง่าย ๆ ต้องอาศัยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอธิบายและทำความเข้าใจให้เกิดขึ้น

๕. หน้าที่ในการสร้างความคาดหวัง เพื่อให้มนุษย์เกิดความเกรงกลัวระลึบในการทำบาป และเห็นผลดีในการทำความดี รู้จักให้เสียสละ ละเว้นการทำความชั่ว ความละโมภโลภมาก อันเป็นบ่อเกิดแห่งกิเลส

๖. หน้าที่เสริมสร้างความน่าเชื่อถือ เคารพศรัทธา ในรูปของสื่อและกิจกรรมเผยแผ่ประชาสัมพันธ์ เป็นแบบอย่างที่ดีน่าเลื่อมใส เคารพนับถือ

๗. หน้าที่ให้ความรู้ให้การศึกษา มีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นในโลกทุกวัน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถเข้ามารบกวนจิตใจของมนุษย์ให้หมกมุ่นอยู่กับอบายมุข สิ่งยั่วยวนความฟุ้งเฟ้อ จนลืมนึกถึงสิ่งที่สงบอันเป็นความสุขที่แท้จริงของมนุษย์

๘. สร้างคุณค่าให้กับพระพุทธศาสนา กล่าวคือ การเพิ่มมูลค่าให้กับหลักธรรมคำสั่งสอน ด้วยการนำตัวอย่างที่ดีของผู้ที่ประสบผลสำเร็จ จากการดำเนินชีวิตตามหลักของพุทธศาสนา มาประยุกต์เผยแผ่ให้กลุ่มเป้าหมายได้รับรู้รับทราบ

๙. สร้างภาพพจน์ที่ดี เป็นการเผยแพร่สิ่งที่ดีงาม เรื่องราวคุณประโยชน์ของพุทธศาสนา กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม ให้เกิดความเคารพศรัทธาเลื่อมใส

๑๐. การแก้ไขทัศนคติเชิงลบ เมื่อเกิดความเข้าใจผิด ความระแวง ความไม่พอใจใด ๆ เกี่ยวกับหลักธรรมคำสั่งสอน การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม นักเผยแผ่ประชาสัมพันธ์จะต้องเร่งรีบดำเนินการแก้ไข ความเข้าใจผิดเหล่านั้นโดยทันที

๑๑. สร้างความปรารถนาดี การจะสร้างความปรารถนาดีให้เกิดขึ้นได้ พระสงฆ์หรือผู้มีหน้าที่เผยแผ่ต้องพิสูจน์ตนเองให้เห็น เช่น เป็นแบบอย่างของประพฤติปฏิบัติของสังคมจนเป็นที่ยอมรับ

๑๒. บำรุงรักษาพระพุทธศาสนา เผยแพร่หลักธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้เจริญรุ่งเรืองมั่นคงยืนนาน เป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของพุทธศาสนิกชนและมวลมนุษยชาติ

สรุปได้ว่า ปัจจุบันนี้วิธีที่พระภิกษุใช้ในการเผยแผ่ธรรมมีหลายวิธีการด้วยกัน เช่น การเทศนาธรรม การปาฐกถาธรรม การอภิปรายธรรม การสนทนาธรรม การสอนวิปัสสนากรรมฐาน และการใช้สื่อประกอบการสอนธรรม ในการที่จะเลือกใช้วิธีใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของสาธุชนผู้เข้ารับฟังการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นหน้าที่อันสำคัญของพระสงฆ์เพราะว่าพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา จะต้องมีความรู้ความสามารถและเทคนิควิธีการนอกเหนือจากความรู้ด้านหลักพุทธธรรมจึงจะสามารถทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ

๒) อานิสงส์ของการสร้างทานบารมี

หัวใจในทางพระพุทธศาสนาในทางปฏิบัติของพระภิกษุจะปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา และหัวใจของพระพุทธศาสนาสำหรับคฤหัสถ์ผู้ครองเรือนจะปฏิบัติตามหลักบุญกิริยาวัตถุ ๓ คือ ทาน ศีล และภาวนา เป็นแนวทางในการสร้างบุญบารมี

อานิสงส์ ของการสร้างบุญบารมี (ทาน, ศีล, ภาวนา) โดย สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก อธิบายไว้ว่า

(๒) ทาน

การทำทาน ได้แก่ การสละทรัพย์สินของสมบัติของตนที่มีอยู่ให้แก่ผู้อื่น โดยมุ่งหวังจะจุนเจือให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์และความสุขด้วยความเมตตาจิตของตน ทานที่ได้ทำไปนั้น จะทำให้ผู้ทำทานได้บุญมากหรือน้อยเพียงใด ย่อมสุดแล้วแต่องค์ประกอบ ๓ ประการ ถ้าประกอบถึงพร้อมด้วยองค์ประกอบทั้ง ๓ ประการต่อไปนี้จะแล้ว ทานนั้นย่อมมีผลมาก ได้บุญบารมีมาก กล่าวคือ

องค์ประกอบข้อที่ ๑ "วัตถุทานที่ให้ต้องบริสุทธิ์"

วัตถุทานที่ให้ ได้แก่สิ่งของทรัพย์สินสมบัติที่ตนได้สละให้เป็นทานนั้น จะต้องเป็นของที่บริสุทธิ์ ที่จะเป็นของบริสุทธิ์ได้จะต้องเป็นสิ่งของที่ตนเองได้แสวงหา ได้มาด้วยความบริสุทธิ์ในการประกอบอาชีพ ไม่ใช่ของที่ได้มาเพราะการเบียดเบียนผู้อื่น เช่น ได้มาโดยยกยอก ทุจริต ลักทรัพย์ ฉ้อโกง ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฯลฯ

องค์ประกอบข้อที่ ๒ "เจตนาในการสร้างทานต้องบริสุทธิ์"

การให้ทานนั้น โดยจุดมุ่งหมายที่แท้จริงก็เพื่อเป็นการขจัดความโลภความตระหนี่เหนียวแน่น ความหวงแหนหลงใหลในทรัพย์สินสมบัติของตน อันเป็นกิเลสหายาบ คือ "โลภกิเลส" และเพื่อเป็นการสงเคราะห์ผู้อื่นให้ได้รับความสุขด้วย เมตตาธรรมของตน อันเป็นบันไดก้าวแรกในการเจริญเมตตาพรหมวิหารธรรมในพรหมวิหาร ๔ ให้เกิดขึ้น ถ้าได้ให้ทานด้วยเจตนาดังกล่าวแล้ว เรียกว่าเจตนาในการทำทานบริสุทธิ์ แต่เจตนาที่ว่าบริสุทธิ์นั้น

ถ้าจะให้บริสุทธิ์จริงจะต้องสมบูรณ์พร้อมกัน ๓ ระยะ คือ

๑. ระยะก่อนที่จะให้ทาน ก่อนที่จะทานก็จะมีจิตใจโสมนัสสร้างเบิกบานยินดีที่จะให้ทาน เพื่อสงเคราะห์ผู้อื่นให้ได้รับความสุขเพราะทรัพย์สินของตนเอง

๒. ระยะที่กำลังลงมือให้ทาน ระยะที่กำลังมือให้ทานอยู่นั้นเอง ก็ทำด้วยจิตใจโสมนัสสร้างเบิกบานยินดีและเบิกบานในทานที่ตนกำลังให้ผู้อื่น

๓. ระยะหลังจากที่ได้ให้ทานไปแล้ว ครั้นเมื่อได้ให้ทานไปแล้วเสร็จ หลังจากนั้นก็นานมากดี เมื่อหวนคิดถึงทานที่ตนได้กระทำไปแล้วครั้งใด ก็มีจิตใจโสมนัสสร้างเบิกบาน ยินดีในทานนั้น ๆ เจตนาบริสุทธิ์ในการทำทานนั้น อยู่ที่จิตใจโสมนัสสร้างเบิกบานยินดีในทานที่ทำนั้นเป็นสำคัญ และเนื่องจากเมตตาจิต ที่มุ่งสงเคราะห์ผู้อื่นให้พ้นความทุกข์ และให้ได้รับความสุขเพราะทานของตน นับว่าเป็นเจตนาบริสุทธิ์ในเบื้องต้น

องค์ประกอบข้อที่ ๓ "เนื่อนาบุญต้องบริสุทธิ์"

คำว่า "เนื่อนาบุญ" ในที่นี้ได้แก่บุคคลผู้รับการทำทานของผู้ทำทานนั่นเอง นับว่าเป็นองค์ประกอบข้อที่สำคัญที่สุด แม้ว่าองค์ประกอบในการทำทานข้อที่ ๑ และข้อที่ ๒ จะงามบริสุทธิ์ครบถ้วนดีแล้ว กล่าวคือวัตถุที่ทำทานนั้นเป็นของที่แสวงหาได้มาด้วยความบริสุทธิ์ เจตนาในการทำทานก็งามบริสุทธิ์พร้อมทั้งสามระยะ แต่ตัวผู้ที่ได้รับการทำทานเป็นคนที่ไม่ดี ไม่ใช่ผู้ที่เป็นเนื่อนาบุญที่บริสุทธิ์ เป็นเนื่อนาบุญที่เลว ทานที่ทำไปนั้นก็ไม่ผลิดอกออกผล

ฉะนั้นในการทำทาน ตัวบุคคลผู้รับของที่เราให้ทานจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุด เราผู้ทำทานจะได้บุญมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับคนพวกนี้ คนที่รับการให้ทานนั้นหากเป็นผู้ที่มีศีลธรรมสูง ก็ย่อมเป็นเนื่อนาบุญที่ดี ทานที่เราได้ทำไปแล้วก็เกิดผลบุญมาก หากผู้รับการให้ทานเป็นผู้ที่ไม่มีศีลไม่มีธรรมผลของทานก็ไม่เกิดขึ้น คือได้บุญน้อย

ทำอย่างไรจึงจะได้พบกับท่านที่เป็นเนื่อนาบุญที่ประเสริฐ ข้อนี้ก็ย่อมขึ้นอยู่กับวาสนาของเรา ผู้ทำทานเป็นสำคัญ หากเราได้เคยสร้างสมอบรมสร้างบารมีมาด้วยดีในอดีตชาติเป็นอันมากแล้ว บารมีนั้นก็จะเป็นพลังวาสนานำให้ได้พบกับท่านที่เป็นเนื่อนาบุญที่ประเสริฐ ทำทานครั้งใดก็มักโชคดี ได้พบกับท่านที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบไปเสียทุกครั้ง หากบุญวาสนาของเราน้อยและไม่มั่นคง ก็จะได้พบกับท่านที่เป็นเนื่อนาบุญบ้าง ได้พบกับบอัสซิบ่าง คือดีและชั่วคละกันไป

(๒) ศีล

คำว่า ศีล เป็นคำนาม แปลว่า การรักษากายใจให้เรียบร้อย เป็นข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกาย และวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม การรักษาปกติตามระเบียบวินัย ปกติมารยาทที่สะอาดปราศจากโทษ ข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว ข้อปฏิบัติในการฝึกกายวาจาให้ดียิ่งขึ้น ความสุจริตทางกายวาจา และอาชีพ

ความหมายของคำว่า ศีล ในพระพุทธศาสนามีปรากฏหลักธรรมคำสั่งสอน ในพระไตรปิฎก รวมไปถึงคำอธิบายความที่ปรากฏในคัมภีร์พระอรุณกถา ฎีกา ทั้งนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงความหมายของศีลไว้หลายแห่งด้วยกันดังนี้

ในมหานามสูตรอังคตตรนิกาย อัฐกนิบาต พระพุทธเจ้าได้ตรัสเรื่องศีล โดยเฉพาะศีล ๕ โดยทรงมุ่งถึงการรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย

ในกฏพันสูตร ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระพุทธเจ้าตรัสถึงศีล โดยทรงเรียกว่า “สิกขาบท” ให้เป็นข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับควบคุมกาย วาจา ว่า การที่บุคคลผู้มีจิตเลื่อมใสสมาทานสิกขาบททั้งหลาย คือ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการฆ่าสัตว์ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการประพฤติดินในกาม เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการพูดเท็จ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคพระพุทธโฆษาจารย์ ได้อธิบายความหมายของ ศีล ไว้ว่า คำว่า “ศีล” แปลว่าปกติ คือทำกายและวาจาให้เป็นปกติให้เรียบร้อย ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด แปลว่า เย็น คือทำให้เป็นคนเยือกเย็นทำให้เย็นกาย เย็นใจ ไม่ต้องเดือดร้อนเพราะขาดศีล แปลว่า เกษม คือปลอดภัย ทำให้เบากายเบาใจ

พุทธทาสภิกขุ ได้อธิบายความหมายของศีลไว้ว่า ศีลหมายถึงความเป็นปกติ หรือปกติภาวะตามธรรมดา หมายความว่า ทำทุกอย่างอยู่ตามหน้าที่ที่ควรจะทำ แต่อยู่ในภาวะปกติ คือไม่เดือดร้อนไม่กระวนกระวาย ไม่ระส่ำระสาย ไม่มีความสกปรกความเศร้าหมองใด ๆ เกิดขึ้น โดยเนื้อความ ศีล หมายถึง ระเบียบที่ได้บัญญัติขึ้นไว้สำหรับประพฤติปฏิบัติกัน เพื่อให้เกิดภาวะปกติขึ้นมาที่กาย ที่วาจา ศีล คือการปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบการเป็นอยู่ทางภายนอก ศีลพัฒนาที่กาย ที่วาจา ให้เป็น กาย วาจา ที่น่าดู เมื่อเรามีศีลเป็นพื้นฐานแล้ว เราจึงจะมีจิตที่เป็นสมาธิได้ง่าย ถ้ามีศีลดีสมาธิก็มีง่าย

ระดับของศีล

ศีล มี ๒ ระดับ ได้แก่

๑. ระดับธรรม ที่ยังเป็นธรรม คือเป็นข้อแนะนำสั่งสอนหรือหลักความประพฤติที่แสดงและบัญญัติไปตามกฎธรรมดาแห่งความดี ความชั่ว ที่เรียกว่ากฏแห่งกรรม ผู้ทำดี ทำชั่ว รักษาศีล ละเมิดศีล ย่อมได้รับผลดีหรือผลชั่ว ตามเหตุปัจจัย หรือกฏแห่งกรรมนั้น

๒. ระดับวินัย เป็นแบบแผน ข้อบังคับที่บัญญัติ หรือกำหนดขึ้นเป็นกฎหมายสำหรับกำกับความประพฤติของสมาชิกในสังคม สอดคล้องกับความมุ่งหมายของสังคม โดยเฉพาะผู้ละเมิดบทบัญญัติแห่งศีลประเภทวินัยนี้ย่อมมีความผิดทางกฎหมายด้วย เป็นการเพิ่มจากอกุศลเจตนาที่จะได้รับตามกฏแห่งกรรมตามธรรมชาติ

ศีลขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ ได้แก่ ศีล ๕ มีสาระมุ่งไปเพื่อการไม่เบียดเบียน ซึ่งเป็นขั้นเริ่มต้นของการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกื้อกูลศีล ต่อจากนั้นจะเป็นการเน้นการเกื้อกูลสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ส่วนตัว และการฝึกหัดขัดเกลา (กิเลส) ตนเอง การรักษาศีลมีเป้าหมาย ๒ ประการ คือ ขัดเกลากิเลสพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข และเพื่อเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้อื่นและต่อสังคม

โทษแห่งศีลวิบัติ

ในพระไตรปิฎก กล่าวถึงพุทธพจน์ เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาโปรดอุบาสก อุบาสิกา ชาวตำบลบ้านปาฏลिकาม ถึงโทษแห่งศีลวิบัติ ทำให้ได้ผล ๕ ประการ กล่าวสรุปได้ดังนี้

๑. ย่อมเข้าถึงความเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ใหญ่หลวง
 ๒. กิตติศัพท์อันไม่ดีย่อมกระฉ่อนไป
 ๓. เข้าหาบริษัทใด ๆ เช่น ชัดตยบริษัท พราหมณบริษัท คหบดีบริษัท สมณบริษัท ย่อมไม่แก้อ้าวแล้วเข้าหาบริษัทนั้น ๆ
 ๔. ย่อมเป็นผู้หลงลืมสติ
 ๕. หลังจากตายแล้วย่อมไปเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้กล่าวเรื่องโทษแห่งศีลวิบัติไว้ว่า

ผู้ที่ทำผิดศีลข้อ ๑ เมื่อกำเนิดเกิดเป็นมนุษย์จะทำให้เขาเป็นคนอายุสั้นและมักถูกฆ่าตาย และย่อมเดือดร้อนในปัจจุบันต้องติดคุกติดตาราง

ผู้ที่ทำผิดศีลข้อ ๒ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ย่อมมีโรคทรัพย์น้อย เกิดในตระกูลยากจน ทำมาหากินเท่าใดก็ไม่รวย ทำให้เขาเป็นคนยากจน และถูกโกง ถูกปล้น ถูกขโมย

ผู้ที่ทำผิดศีลข้อ ๓ เมื่อกำเนิดเกิดเป็นมนุษย์เศษผลของกรรมที่ทำไว้ทำให้เกิดการแตกแยกในครอบครัวและถูกปองร้าย บางคนเกิดมาเป็นหญิงก็ถูกทารุณกรรมถูกข่มขืน เป็นชายก็ต้องเกิดมาเป็นกะเทย ให้คนเขาหยามเล่นถูกดูหมิ่นดูแคลน เป็นที่น่าอับอาย

ผู้ที่ทำผิดศีลข้อ ๔ เมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ ก็มีผู้กล่าวหาใส่ร้าย ใส่ความให้เสียหาย ให้เสียทรัพย์อยู่เสมอ โดนเขาใส่ความและมักได้ฟังแต่เรื่องที่ไม่จริง โดยหลอกลวงให้หลงเชื่อบ่อย ๆ ถูกเอาเปรียบตลอดเวลา จะพูดจากับใครไม่มีคนเชื่อถือ

ผู้ที่ทำผิดศีลข้อ ๕ เกิดเป็นมนุษย์ก็จะเป็นคนสติไม่ดี เป็นบ้าใบ้ คลั่งไคล้ไหลหลงบ้า ๆ บอ ๆ เสียคน เสียจริตไปอย่างน่าทุเรศ สุขภาพเสื่อม สมองเสื่อม ปัญญาเสื่อม

อานิสงส์หรือประโยชน์ของศีล ๕

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ศีลสมบัติของบุคคลผู้มีศีล สมบูรณ์ด้วยศีล มีอานิสงส์ ๕ ประการ คือ

๑. บุคคลผู้มีศีล ย่อมมีโรคภัยเป็นอันมาก
๒. กิตติศัพท์อันดีงามของบุคคลผู้มีศีล ย่อมขจรไป
๓. บุคคลผู้มีศีลจะเข้าไปยังบริษัทใด ย่อมแก้อ้าวแล้วไม่แก้อ้าว
๔. บุคคลผู้มีศีล ย่อมไม่หลงลืมสติในเวลาตาย
๕. บุคคลผู้มีศีลหลังจากตายแล้ว ย่อมไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์

๓) การเจริญภาวนา

ภาวนา เป็นการสร้างบุญบารมีที่สูงที่สุดและยิ่งใหญ่ที่สุดในพระพุทธศาสนา จัดว่าเป็นแก่นแท้และสูงกว่าฝ่ายศีลมาก การเจริญภาวนามี ๒ อย่างคือ " สมถภาวนา " (การทำสมาธิ) และ วิปัสสนาภาวนา (การเจริญปัญญา) แยกอธิบายดังนี้ คือ

๑. สมถภาวนา (การทำสมาธิ)

สมถภาวนา ได้แก่การทำจิตให้เป็นสมาธิหรือเป็นฌาน ซึ่งก็คือการทำจิตให้ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์เดียว ไม่ฟุ้งซ่านแส่ส่ายไปยังอารมณ์อื่น ๆ

อานิสงส์ของสมาธิ มีมากกว่าการรักษาศีลอย่างเทียบกันไม่ได้

ซึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัสว่า " แม้จะได้อุปสมบทเป็นภิกษุรักษาศีล ๒๒๗ ข้อ ไม่เคยขาด ไม่ด่าพร้อยมานานถึง ๑๐๐ ปี ก็ยังได้บุญกุศลน้อยกว่าผู้ที่ทำสมาธิเพียงให้จิตสงบนานเพียงชั่วไก่อกระพือปีก ช้างกระดิกหู "

คำว่า " จิตสงบ " ในที่นี้หมายถึงจิตที่เป็นอารมณ์เดียวเพียงชั่ววูบ ที่พระท่านเรียกว่า "ขนิกสมาธิ" คือสมาธิเล็ก ๆ น้อย ๆ สมาธิแบบเด็ก ๆ ที่เพิ่งหัดตั้งไข่ คือหัดยืนแล้วก็ล้มลงแล้วก็ลุกขึ้นยืนใหม่ ซึ่งเป็นอารมณ์จิตที่ยังไม่ตั้งมั่น สงบวูบลงเล็กน้อยแล้วก็รักษาไว้ไม่ได้ ซึ่งยังห่างไกลต่อการที่จิตถึงขั้นเป็นอุปปจารสมาธิและฌาน แม้กระนั้นก็ยังมียานิสงส์มากมายถึงเพียงนี้ โดยหากผู้ใดทรงจิตอารมณ์อยู่ในขั้นขนิกสมาธิแล้วบังเอิญตายลงในขณะนั้น อานิสงส์นี้จะส่งผลให้ไปบังเกิดในเทวโลกชั้นที่ ๑ คือชั้นจาตุมหาราชิกา หากจิตยึดไตรสรณคมน์ (มีพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันสูงสุดด้วย ก็เป็นเทวดาชั้นที่ ๒ คือ ดาวดึงส์)

๒ . วิปัสสนาภาวนา (การเจริญปัญญา)

เมื่อจิตของผู้บำเพ็ญตั้งมั่นในสมาธิจนมีกำลังดีแล้ว เช่นอยู่ในระดับฌานต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นฌานในระดับใดก็ตาม

แม้แต่จะอยู่แค่เพียงอุปปจารสมาธิ จิตของผู้บำเพ็ญเพียรก็ย่อมมีกำลังและอยู่ในสภาพที่นุ่มนวล ควรแก่การเจริญวิปัสสนาต่อไปได้

อารมณ์ของวิปัสสนานั้น แตกต่างไปจากอารมณ์ของสมาธิ เพราะวามานั้นมุ่งแต่ให้จิตตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งแต่อารมณ์เดียวโดยแน่วนิ่งอยู่เช่นนั้น ไม่นึกคิดอะไร ๆ แต่วิปัสสนาไม่ใช่ให้จิตตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์เดียวนิ่งอยู่เช่นนั้น แต่เป็นจิตที่คิดและใคร่ครวญหาเหตุและผลในสภาวะธรรมทั้งหลาย

ฉะนั้นทั้งสมาธิและวิปัสสนาจึงเป็นทั้งเหตุและผลของกันและกัน และอุปการะซึ่งกันและกัน จะมีวิปัสสนาปัญญาเกิดขึ้นโดยขาดกำลังสมาธิสนับสนุนไม่ได้เลย

๒.๓.๒ การสื่อสาร

โรเจอร์ส เอฟเวอเรธ เอ็ม (Rogers Everette M.) อธิบายความหมายของการสื่อสารไว้ว่า คือการที่ผู้ส่งสาร ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้รับสาร

๑) องค์ประกอบของการสื่อสาร

องค์ประกอบของการสื่อสาร ประกอบด้วย องค์ประกอบพื้นฐานดังนี้

๑. ผู้ส่งสารหรือแหล่งสาร (Sender/Source) ทำหน้าที่ส่งข่าวสาร อาจเป็นตัวบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสถาบัน

๒. สาร (Message) คือ เนื้อหาสาระที่ส่งออกจากแหล่งสารหรือผู้ส่งสาร อาจเป็นคำพูด ข้อเขียน หรือภาพที่ส่งออกไปสู่ผู้รับ
๓. ช่องสาร (Channel) คือ ตัวกลางที่เป็นพาหะนำสารไปยังผู้รับ อาจจะเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้า คือการพูดคุยกัน (Two ways communication) หรือการสื่อสารทางเดียว (One way communication) เช่น การสื่อสารมวลชน
๔. ผู้รับ (Receiver) คือบุคคลที่เป็นผู้รับสารจากสื่อ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ๕ คือ การได้เห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การได้ลิ้มรส และการได้สัมผัส

๒) ประเภทของการสื่อสาร

การแบ่งประเภทของการสื่อสารได้มีผู้รู้ได้แบ่งประเภทของการสื่อสารออกเป็นหลายลักษณะ แตกต่างกันไป ดังนี้

๑. การสื่อสารภายในตนเอง (Intra communication) เป็นรูปแบบของการสื่อสารภายในตนเอง คือการนึก คิด ด้วยตนเอง
๒. การสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Two ways communication) เป็นรูปแบบการสื่อสารที่มีการโต้ตอบกัน
๓. การสื่อสารทางเดียว (One way communication) เป็นรูปแบบของการสื่อสารทางเดียวจากผู้ส่งสารเท่านั้น เช่น สื่อโทรทัศน์ การแสดง ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ

๓) หน้าที่ของการสื่อสาร (Function of communication)

การสื่อสาร มีหน้าที่ ดังนี้

๑. เพื่อแจ้งให้ทราบ (to inform) เป็นการสื่อสารเพื่อแจ้งให้รู้ เพื่อบอกกล่าวให้รับทราบ
 ๒. เพื่อให้ความรู้ (to educate) เป็นการสื่อสารให้เกิดความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการให้สิ่งที่ประโยชน์แก่ผู้รับสาร
 ๓. เพื่อให้ความบันเทิง (to entertain) เป็นการสื่อสารที่ให้ความเพลิดเพลินบันเทิงใจแก่ผู้รับสาร
 ๔. เพื่อชักจูงใจ (to persuade) เป็นการสื่อสารในการโน้มน้าวใจ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวคิด ทศนคติ และความเชื่อ
 ๕. เพื่อกระตุ้น (to stimulate) เป็นการสื่อสารเพื่อปลุกเร้าให้เกิดการตื่นตัวและเบิกบาน
 ๖. เพื่อรณรงค์ (to mobilize) เป็นการสื่อสารเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ด้วยการนำวิธีการชักจูงใจอย่างหลากหลายวิธีการมาใช้ในการโหมกระหน่ำให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
- การสื่อสารที่นำมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่พุทธวจนะในงานวิจัยนี้ เป็นการนำหน้าที่ของการสื่อสารในข้อ ๒ เพื่อการให้ความรู้ ข้อ ๓ เพื่อให้ความบันเทิง ข้อ ๔ เพื่อชักจูงใจ และ ข้อ ๕ เพื่อการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวออกมาในรูปของการสื่อสารแบบนาฏการ (Dramatize)

๒.๓.๓ นาฏการ (Dramatize)

นาฏการ (Dramatization) คือ งานการเกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่าทางหรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว การสื่อสาร (communication) คือ กระบวนการถ่ายทอดข่าวสารจากแหล่งสารสู่ผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย การสื่อสารเชิงนาฏการ (Dramatization Communication) เป็นการนำนาฏการมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารเพื่อจุดประสงค์ ตามที่ผู้ส่งสารต้องการในการทำการวิจัยครั้งนี้ จุดประสงค์ของการสื่อสารเพื่อที่จะทดลองนำการสื่อสารเชิงนาฏการมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่พุทธพจน์ว่าจะทำได้หรือไม่

นาฏการ เป็นผลงานศิลปะแขนงวิจิตรศิลป์ ซึ่งเป็นผลงานที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ที่นิยมความงามอันเกิดจากลีลาของสรรพสิ่ง และนำเสนอผลงานนั้นออกมาในรูปของการเคลื่อนไหว ทั้งที่เป็นเรื่องราว เป็นชุดเป็นตอนและเป็นการแสดงเดี่ยวที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินและความบันเทิงใจ ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับคำว่า “ศิลปะการแสดง”^๙ ศิลปะการแสดง เป็นศิลปะที่รวบรวมผลงานทุกด้านทั้งฉาก แสง สี เสียงร่วมด้วย ไม่ได้มุ่งแต่เฉพาะการนำเสนอหน้าเวทีเท่านั้น นาฏการจึงเป็นผลงานศิลปะของมนุษย์ที่เกิดจากการประสานความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่าย^{๑๐}

วิลสัน (Edwin Wilson) ให้ทัศนะเกี่ยวกับนาฏการ (ศิลปะการแสดง)^{๑๑} สรุปได้ว่า นาฏการหรือศิลปะการแสดงเป็นรูปแบบของละครในกลุ่มทางเลือกใหม่ (Alternative) ที่ให้ความสำคัญกับตัวแสดงโดยภาพรวมของละครในกลุ่มทางเลือกใหม่มีคุณลักษณะคล้ายกับภาพปะติด การเคลื่อนไหวบนเวทีของละครกลุ่มนี้จะคล้ายกับการเต้นของนาฏศิลป์

นาฏการมีลักษณะต่างไปจากศิลปะแขนงอื่น ๆ ตรงที่ศิลปะแขนงอื่นเป็นผลงานอันเกิดจากการสร้างสรรค์ของปัจเจกบุคคล เช่นจิตรกรรม วรรณกรรม ศิลปินผู้สร้างผลงานสามารถสร้างหรือแสดงผลงานตามลำพังได้แต่นาฏการเป็นผลงานศิลปะที่เกิดจากการประสานความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่ายที่ต้องแบ่งหน้าที่กันทำและงานทุกหน้าที่ต่างก็มีความสำคัญ และมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ

๑) การบริหารจัดการ

การบริหารงานด้านนาฏการต้องมีผู้ทำหน้าที่ในฝ่ายต่าง ๆ ตามสายบังคับบัญชา ซึ่งประกอบด้วย ผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับเวที ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้จัดการด้าน ฉาก แสง เสียง ผู้จัดการด้านดนตรี ผู้จัดการด้านตัวแสดงและการฝึกซ้อม

๒) ผู้ผลิตผลงานการแสดง

ผู้ผลิตผลงานการแสดงคือ ผู้ที่ทำหน้าที่นำองค์ประกอบต่างๆ ด้านการแสดงมากำหนดกระบวนการ ผลิตผลงาน ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. แนวคิด หรือแก่นของศิลปะการแสดงที่ต้องการจะสื่อสารให้กับผู้ดู (Thought or Theme)

^๙ กนกรัชต์ เก้าศิริ, เอกสารประกอบการสอนวิชาสุนทรียภาพของชีวิต, ม.ป.ท., ๒๕๔๓. หน้า ๘.

^{๑๐} ประทีน พวงสำลี, เอกสารประกอบการสอนหลักนาฏศิลป์ไทย, ม.ป.ท., ๒๕๒๑, หน้า ๑.

^{๑๑} พงษ์ ฤกษ์ศรี, ศิลปะการแสดง, (กรุงเทพมหานคร: ประสานมิตร, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒๓.

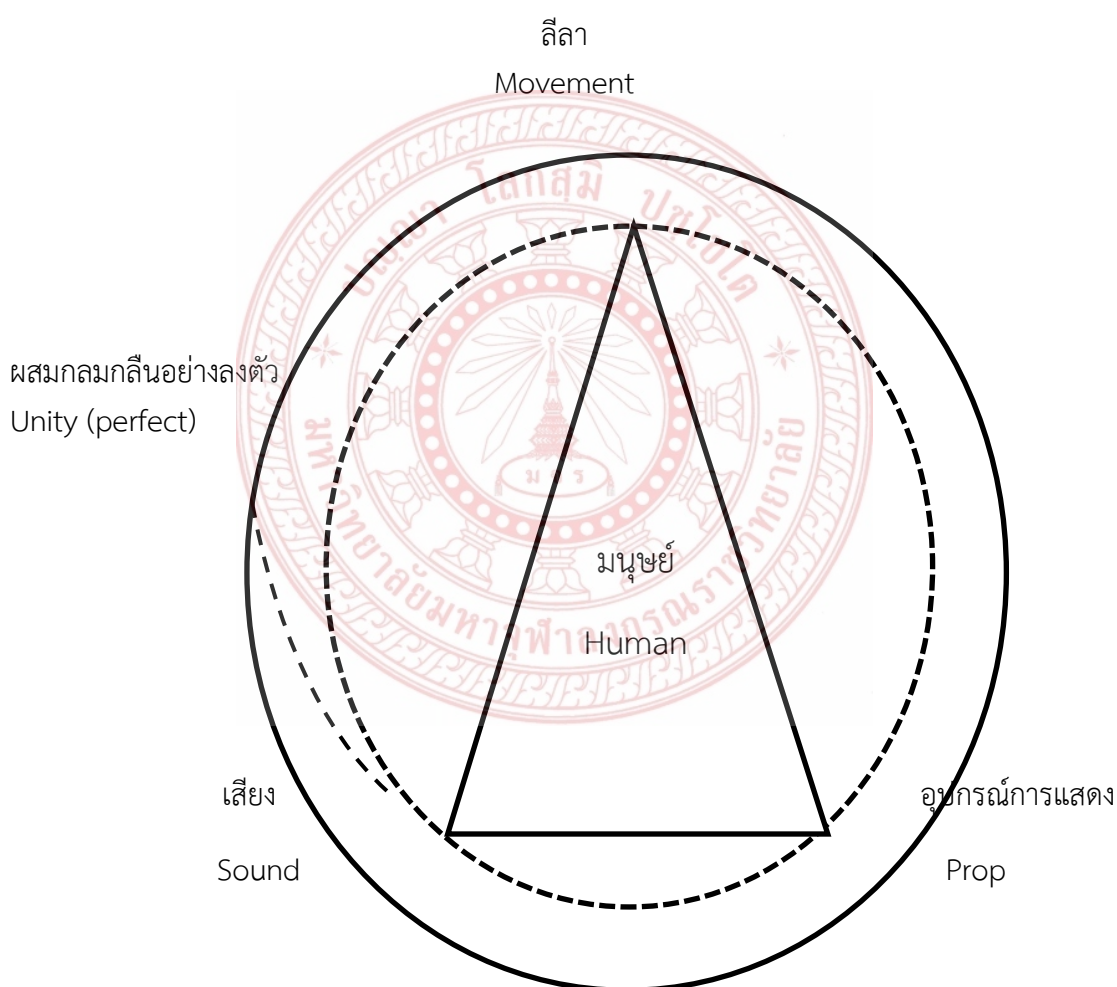
๒. นักแสดง (Actor)

๓. เพลงประกอบการแสดง (Music) รวมถึงเนื้อร้องร่วมด้วย

๔. ภาพ (Spectacle) คือ ฉากหรือองค์ประกอบต่าง ๆ

สำหรับงานด้านนาฏกรรมเป็นการนำเอาความคิดของมนุษย์ผู้นิยมความงาม อันเกิดจากการสังเกตในลีลาของสรรพสิ่งมาผ่านกระบวนการผสมผสานกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ประกอบกันให้เกิดความตื่นตาตื่นใจกระทั่งทำให้เกิดความหลงตัว ดังผังภาพ

นาฏกรรมต้องประกอบด้วยองค์ประกอบตามผังภาพดังนี้

ภาพที่ ๒.๒ : องค์ประกอบนาฏกรรม
ที่มา : กนกฤษต์ เก้าศิริ, ๒๕๔๓^{๑๒}

^{๑๒}อ้างแล้ว. หน้า ๑๗.

ตามผังภาพ แสดงให้เห็นองค์ประกอบที่สำคัญ และความลงตัวอย่างเป็นเอกภาพของลักษณะที่เรียกว่านาฏการหรือศิลปะการแสดง ที่สามารถนำมาอธิบายตามลักษณะของแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

๑. มนุษย์ (Human) มนุษย์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของศิลปกรรมทุกแขนง ทั้งที่เป็นผู้สร้างงานศิลปะ ที่เรียกต่างกันตามสาขาของศิลปะแต่ละแขนง เช่น “นาฏยประดิษฐ์” “คีตกวี” “คีตนิพนธ์” “จิตรกร” หรือ “สถาปนิก” เป็นต้น และมนุษย์ยังเป็นผู้ส่งงานศิลปะด้วยการเป็นตัวกลางนำเสนอผลงานที่สร้างไว้ ออกเผยแพร่เป็นสื่อ (Media) มนุษย์จึงเป็นองค์ประกอบของศิลปกรรมทุกสาขาในฐานะผู้สร้าง และผู้ส่งงานศิลปะ โดยเฉพาะในศิลปะที่เรียกว่านาฏการ เพราะมนุษย์มีรูปทรงที่เคลื่อนไหวได้ในลีลาที่หลากหลายอย่างอิสระและสามารถแสดงความรู้สึกส่วนลึกของอารมณ์ได้ตามบทบาท

๒. ลีลา (Movement) ลีลานั้นเป็นจุดสำคัญ (Peak) ของศิลปะการแสดงลีลาในผลงานศิลปะการแสดงคือ การเคลื่อนไหวของสรรพสิ่งที่นำเข้ามาประกอบเป็นผลงานทางศิลปะด้านนาฏการ ทั้งที่เป็นการเคลื่อนไหวของมนุษย์ สัตว์ ธรรมชาติ และสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้น ลีลาการเคลื่อนไหวที่เป็นองค์ประกอบของนาฏการแบ่งได้เป็น ๒ รูปแบบ คือ

๒.๑ ลีลาการเคลื่อนไหวในลักษณะ ระเบิด รำ เต้น (Dance) เป็นลีลาการเคลื่อนไหวที่เป็นไปตามจังหวะของการขับร้องและบรรเลง ด้วยความประณีตตามระเบียบแบบแผนที่ขึ้นอยู่กับลักษณะ และชนิดของการแสดงในแต่ละชาติแต่ละวัฒนธรรมของการแสดงนั้น ๆ

๒.๒ ลีลาการเคลื่อนไหวตามบทบาท (Role) ลีลาการเคลื่อนไหวลักษณะนี้เป็นลีลาการเคลื่อนไหวที่เป็นไปตามลักษณะที่กำหนดไว้ มักออกมาในรูปแบบการแสดงที่เป็นเรื่องราว เช่น ละคร โขน จีว ลีเก และการแสดงประกอบแสงเสียง (Light and Sound) เป็นต้น ลักษณะสำคัญของนาฏการประเภทนี้จะเป็นการแสดงต่อเนื้อเรื่องที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ และสรรพสิ่งที่เคลื่อนไหว ก็จะใช้ลีลาการเคลื่อนไหวไปตามบทบาทที่กำหนดไว้ตามเนื้อเรื่อง

รูปแบบของลีลาการเคลื่อนไหวในนาฏการแต่ละประเภทย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมขณะนั้น จึงจะเห็นได้ว่ารูปแบบในลีลาการเคลื่อนไหวจะมีพัฒนาการที่หลากหลายที่เป็นผลงานด้านศิลปะให้ได้ชมอยู่เรื่อย ๆ แม้ว่าผลงานด้านการแสดง จะมีความหลากหลายเพียงใด สิ่งสำคัญก็คือต้องมีรูปแบบที่เป็นความลงตัว (Unity)

๓. เสียง (Sound) เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดอารมณ์คล้อยตามให้ความรู้สึกเป็นไปตามท่วงทำนองของเสียง และคุณภาพของเสียง เสียงประกอบนาฏการแยกออกได้ดังนี้

๓.๑ เสียงดนตรี (Music) เสียงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงประกอบด้วยเสียงบรรเลงล้วนๆ และเสียงบรรเลงประกอบการขับร้อง เสียงดนตรีประกอบการแสดงนอกจากจะขึ้นอยู่กับลักษณะของการแสดงแต่ละชนิดแล้วยังขึ้นอยู่กับข้อกำหนดรูปแบบ ของการแสดง (Style) และแก่นของการแสดง (Theme) ที่นำเสนอ เช่น การบรรเลงประกอบระบำ รำ เต้น หรือดนตรีประกอบการแสดงที่นำเสนอเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องเป็นเรื่องราว

๓.๒ เสียงวรรณกรรม (Literature) คือเสียงจากวรรณกรรมที่นำเสนอ เช่น บทพูด บทร้อง บทพากย์ หรือเสียงการอ่านทำนองเสนาะที่นำมาประกอบการแสดง

๓.๓ เสียงประกอบต่าง ๆ ที่ทำเป็นเสียงพิเศษ (Sound effect) เป็นเสียงที่ทำให้การแสดงนั้นได้อารมณ์อย่างสมจริง เช่น เสียงฟ้าร้อง เสียงยิงปืน เป็นต้น ฯลฯ

๔. อุปกรณ์การแสดง (Prop) หรือสิ่งนำมาใช้ประกอบการแสดงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การแสดงเกิดความแปลกหูแปลกตา เกิดความวิจิตรสวยงามตระการตา และเกิดความสมจริงตามเหตุการณ์ที่นำเสนอเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้การแสดงมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถแบ่งออกได้เป็นดังนี้

๔.๑ เครื่องแต่งกาย (Costume) เครื่องแต่งกายประกอบการแสดงนอกจากทำให้เกิดความสวยงามวิจิตรตระการตาแล้ว บางลักษณะยังทำให้ทราบถึงยุคสมัย หรือวัฒนธรรมของการแสดงนั้น ๆ และเครื่องแต่งกายยังเป็นสิ่งบ่งบอกฐานะและบุคลิกของตัวแสดงแต่ละตัวด้วย

๔.๒ แสง (Light) แสงที่ใช้ประกอบการแสดงจะทำให้ได้บรรยากาศที่สมจริง เช่น ยามเช้า ยามเย็น กลางคืน กลางวัน บรรยากาศที่แจ่มใส หรือบรรยากาศของความโศกเศร้า แสงจะเป็นตัวช่วยในการนำเสนอเพื่อให้ได้อารมณ์สมจริง

๔.๓ สี (Color) สีในการประกอบศิลปะการแสดงเป็นตัวช่วยให้เกิดความงดงาม และให้ความรู้สึกคล้อยตาม เช่น สีดำ ให้ความรู้สึกทุกข์ สีม่วง ให้ความรู้สึกมืดหวัง สีเทา ให้ความรู้สึกขรึม สุภาพ สีน้ำเงิน ให้ความรู้สึกหนักแน่น เชื้อมั่น สุภาพ ถ่อมตน สีแดงเข้ม ให้ความรู้สึกยิ่งใหญ่ สมบูรณ์ มีอุดมคติสูง สีชมพู ให้ความรู้สึกสว่างสดใส ร่าเริง สีแสด ให้ความรู้สึก ตื่นเต้น ร่าเริง สนุกสนาน และสีเขียวอ่อนให้ความสดชื่น เบิกบาน เป็นต้น

๔.๔ ฉาก (Scence) ฉากที่ใช้ในการประกอบการแสดงจะเป็นส่วนช่วยให้เกิดความสมจริง ของบรรยากาศหรือสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ของการแสดงนั้น ๆ เช่น บรรยากาศที่สดชื่น อารมณ์รัก จะเป็นฉากในสวนดอกไม้ บรรยากาศของความน่ากลัว วังเวง ฉากป่าช้า บรรยากาศของความอึดอัด อึดที่บจะใช้ฉากข่อยแคบๆในหมู่ตึกหรือบรรยากาศสนุกสนานจะจัดฉากด้วยการจัดการบรรเลงดนตรีและเต้นรำ เป็นต้น

๔.๕ อุปกรณ์ในฉาก (Property) ในแต่ละฉากนักแสดงอาจต้องมีอุปกรณ์ประจำตัว เช่น อาวุธ หรือสิ่งที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ ของตัวแสดงเช่น เสื้อกาวน์สีขาวของแพทย์หรือการโกนศีรษะของพระ เป็นต้น

๔.๖ เวที (Stage) คือ พื้นที่ที่ใช้ในการจัดการแสดง แบ่งเป็น ๒ ลักษณะคือ ลักษณะที่จัดเวทีไว้ตรงกลางคนดูได้รอบด้าน เวทีลักษณะนี้จะไม่ใช่เครื่องประกอบฉากมาก จัดเป็นเวทีกลางแจ้งอีกลักษณะหนึ่งเป็นเวทีที่จัดในโรง คนดูจะมองเห็นจากด้านหน้า เวทีลักษณะนี้สามารถสร้างฉากให้เกิดภาพลวงตาเป็นสามมิติ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสมจริงในบรรยากาศและเหตุการณ์ตามท้องเรื่องได้

๕. ความลงตัวความเป็นเอกภาพ(Unity)หรือมีความสมบูรณ์ (Perfect) องค์ประกอบต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัจจัยประกอบกันทำให้เกิดการแสดง และการแสดงที่จะทำให้เกิดความประทับใจได้องค์ประกอบต่าง ๆ จะต้องมีการผสมผสานกัน มีความสัมพันธ์สอดคล้องกลมกลืนของลีลาที่เคลื่อนไหวอย่างมีจังหวะและได้อารมณ์ มีการสอดแทรกความขัดแย้งเพื่อให้เกิดความหลากหลาย และสอดแทรกด้านอารมณ์ความรู้สึกของนักแสดง มีอารมณ์ประดับและประกอบด้วย

แสง สี เสียง ตลอดถึงฉาก และสถานที่ในการจัดการแสดงอย่างสมบูรณ์มีการผสมกลมกลืนกัน อย่างลงตัวที่เรียกว่ามีความเป็นเอกภาพจึงจะทำให้การแสดงมีชีวิตชีวาชวนติดตาม

๒.๔ วงจรเดมมิง (The Deming Cycle)

ในการทำงานจำเป็นต้องมีการจัดลำดับงานและการวางแผนงานในการทำงาน งานวิจัยครั้งนี้ จึงได้พิจารณานำวงจรเดมมิง (PDCA) มาประยุกต์ใช้ การนำหลักการทำงานตามวงจรเดมมิงมาใช้ จะทำให้การจัดการในงานต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล เพราะวงจรเดมมิงมีหลักการ ปรับปรุงงานแบบต่อเนื่องตามขั้นตอน ดังนี้

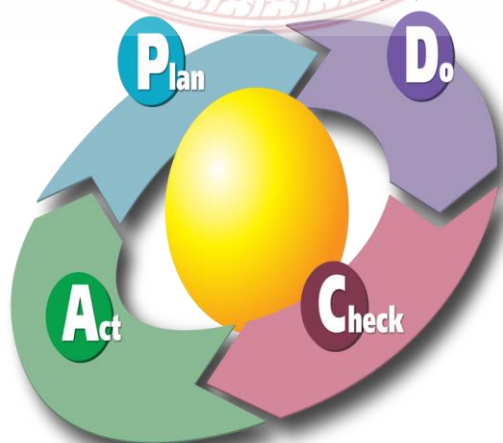
๑. ขั้นตอนการวางแผน PLAN ขั้นตอนนี้คือการนำงานมาจัดเรียงลำดับความสำคัญ จำเป็นต้องใช้เอกสารกำกับร่วมด้วย

๒. ขั้นตอนการดำเนินงาน DO เป็นการทำงานตามแผนงานที่ได้วางไว้ ตามขั้นตอน ลำดับ งานที่เรากำหนดไว้ใน PLAN นำมาปฏิบัติ โดยทำการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการทำงานนั้น ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ และได้ผลดีที่สุด ด้วยการปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการทำงานที่ได้วางแผนไว้ และในระหว่างการทำงานควรมีการเก็บข้อมูลที่สำคัญต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เป็น ประโยชน์ในการทำงานครั้งต่อไป

๓. ขั้นตอนการตรวจสอบ CHECK เป็นการตรวจสอบการทำงานที่ได้ทำไปแล้วจากขั้นตอน DO ว่าเป็นไปตามความต้องการหรือไม่ แล้วนำผลที่ได้มาทำการปรับปรุงให้เป็นไปตามมาตรฐาน ที่ตั้งไว้

๔. ขั้นตอนการปรับปรุง ACTION หากมีข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการตรวจสอบ CHECK ต้องหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลกว่าเดิม

ภาพวงจรเดมมิง (The Deming Cycle)

ภาพที่ ๒.๓ : วงจรเดมมิง (Deming Cycle)

ที่มา : <https://en.wikipedia.org/wiki/PDCA>

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฤทธิ์ดำรง แก้วขาว^{๑๓} ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารเพื่อการจัดการภาวะวิกฤตของผู้ผลิตละครโทรทัศน์ พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะวิกฤตนั้นมี ๒ ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยแนวทางการสื่อสารเมื่อเกิดภาวะวิกฤตขึ้น ผู้ผลิตโทรทัศน์ หากเป็นองค์กรใหญ่จะมีการจัดการอย่างเป็นระบบ ส่วนผู้ผลิตละครขนาดกลางหรือขนาดเล็กจะไม่มีระบบการจัดการกับภาวะวิกฤตที่ชัดเจน โดยผู้ผลิตละครโทรทัศน์ทั้ง ๒ กลุ่ม จะพิจารณาภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นและตัดสินใจเลือกแนวทางการสื่อสารเพื่อจัดการกับภาวะวิกฤตขึ้นทั้ง ๒ กลุ่ม จะพิจารณาภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นและตัดสินใจเลือกแนวทางการสื่อสารเพื่อจัดการกับภาวะวิกฤตนั้น โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความเชื่อมั่นในตัวของผู้ผลิตละครว่าได้รับความน่าเชื่อถือจากสังคมเพียงใด

พรเพ็ญ พัตยากุล^{๑๔} ได้ศึกษา การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์กรพัฒนาเอกชนไทยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่า เป้าหมายในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตขององค์กรแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ เป้าหมายการสื่อสารในระดับของการแลกเปลี่ยนแปลงทัศนคติมีมากที่สุด รองลงมา คือ เป้าหมายการสื่อสารเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยใช้การรณรงค์ระยะยาว ส่วนที่พบน้อยที่สุดคือ เป้าหมายการสื่อสารเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยใช้การรณรงค์ระยะสั้น โดยอาศัยกลยุทธ์การสื่อสาร ๓ กระบวนการคือ กลยุทธ์ทำให้ผู้รับสารสนใจเข้ามายังเว็บไซต์ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อปกติ กลยุทธ์การทำให้ผู้รับสารสนใจสิ่งที่น่าสนใจอย่างต่อเนื่องและกลยุทธ์ปรับปรุงข่าวสารให้ทันสมัยอยู่เสมอเพื่อให้ผู้ชมสนใจติดตามอย่างต่อเนื่อง

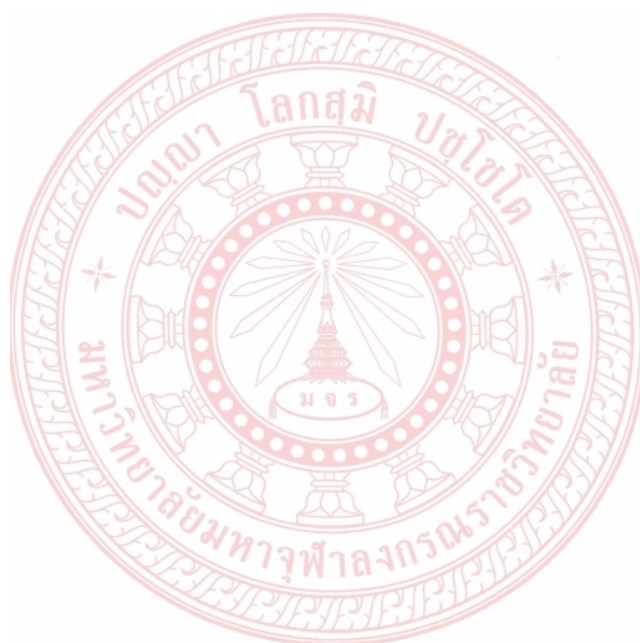
นิตา เมลานนท์^{๑๕} ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏลีลานาฏยศัพท์ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ รวบรวมนาฏยศัพท์จำนวนหนึ่ง นำมาแต่งเป็นกลอนสุภาพแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านคีตศิลป์ไทยและดุริยางค์ไทย พิจารณาใส่ทำนองเพลงและบรรเลงพร้อมทั้งขับร้องประกอบ พัฒนาเป็นชุดการสอน ประกอบด้วย แผ่นบันทึกเสียง (CD) วีดีทัศน์ (DVD) เอกสารอธิบาย ทำรำ ทดลองกับการศึกษาตามแนวคิดพัฒนาทักษะปฏิบัติของชิมซี ชัน ผลปรากฏว่าการเป็นนวัตกรรมการสอน นักศึกษา ปฏิบัตินาฏยศัพท์ที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๘๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ ๐.๐๕

^{๑๓} ฤทธิ์ดำรง แก้วขาว, “การสื่อสารเพื่อการจัดการภาวะวิกฤตของผู้ผลิตละครโทรทัศน์”, **รายงานโครงการเฉพาะบุคคล วารสารศาสตรบัณฑิต**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒).

^{๑๔} พรเพ็ญ พัตยากุล, “การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์กรพัฒนาเอกชนไทยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ**, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^{๑๕} นิตา เมลานนท์, “การพัฒนานวัตกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏลีลานาฏยศัพท์”, **วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๕): หน้า ๗๖-๗๗.

ลิขิต ใจดีและคณะ^{๑๖} ศึกษาภาษานาฏศิลป์ไทยโดยวิธีการสอนแบบเกม การศึกษาผลปรากฏว่า ทักษะของนักเรียน คำอธิบายในการเล่นเกมนี้อาจมีความชัดเจนอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๕๙ และได้รับความรู้เรื่อง ภาษานาฏศิลป์ไทยที่ใช้แทนคำพูดอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒๙ ได้รับความรู้เรื่อง ภาษานาฏศิลป์ โดยที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๑๔ ความสนุกสนานอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๕๙ เกมการศึกษาทำให้มีความรู้ด้านทำนาฏศิลป์มากขึ้น ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๑๔

^{๑๖}ลิขิต ใจดี, “การศึกษาภาษาทำนาฏศิลป์ไทย โดยวิธีการสอนแบบเกมการศึกษา”, การวิจัยในชั้นเรียน, (สาขานาฏศิลป์ ภาควิชานาฏดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๘).

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการในการเผยแพร่พุทธพจน์เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประเภทการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) เน้นการปฏิบัติการเพื่อทดลองสู่กลุ่มทดลองด้วยวัตถุประสงค์เพื่อจะสร้างนวัตกรรมการสื่อสารด้านนาฏการในการหนุนเสริมการเผยแพร่พุทธพจน์สู่สังคม

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามกรอบดังนี้

๑. ทำการศึกษาเนื้อหาจากพุทธพจน์ของพระพุทธเจ้าเพื่อนำมาเป็นเรื่องในการทำวิจัย
๒. เนื้อหาที่คัดสรรมาได้จากพุทธพจน์ของพระพุทธเจ้านำมาทำการพัฒนาออกแบบนวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการ
๓. นำนวัตกรรมที่ได้รับการออกแบบสู่การวิจัยเชิงปฏิบัติการกับกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการทดลอง ตามหลักการวงจรเดมมิง (Deming Cycle) ดังนี้

๓.๑ วางแผนปฏิบัติการในการทำการวิจัย

๓.๒ ลงมือปฏิบัติการตามแผน ด้วยการจัดหาแนวทางและรูปแบบในการสื่อสารเชิงนาฏการ ด้วยการจัดเวทีการหาแนวทางและรูปแบบการสื่อสารร่วมกับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง แล้วนำสิ่งที่ได้จากการปฏิบัติการสู่กลุ่มทดลอง

๓.๓ ทำการตรวจสอบด้วยการสังเกต และวิเคราะห์การปฏิบัติการของกลุ่มทดลอง

๓.๔ สะท้อนจุดบกพร่อง ให้ผู้ร่วมโครงการทดลองทราบและทำการแก้ไข ด้วยการนำจุดบกพร่องมาพิจารณาวางแผนทำการแก้ไขและดำเนินการตามวงจรเดมมิง กระทั่งสิ้นสุดการวิจัย

๓.๒ พื้นที่ศึกษา ผู้ร่วมปฏิบัติการและผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะจ่งใช้พื้นที่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่ในการทำการวิจัย ซึ่งใช้วิธีการศึกษาใน ๒ รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ ๑ ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยขอความร่วมมือจากนักเรียน นิสิต นักศึกษา เข้าร่วมปฏิบัติการ

รูปแบบที่ ๒ นำนวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการที่ได้จากการปฏิบัติการให้ผู้ทรงคุณวุฒิและบุคคลต่าง ๆ แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และวิพากษ์

๓.๓ ประชากรผู้ร่วมปฏิบัติการและผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น

๓.๓.๑ ผู้ร่วมปฏิบัติการประกอบด้วย ๓ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มนักเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดบุญวาทยวิหาร

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มนักเรียนโรงเรียนบ้านปงสนุก

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

๓.๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ วิจารณ์ วิพากษ์ และแสดงความคิดเห็นประกอบด้วย บุคคล ๔ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ พระเถระผู้ทรงภูมิรู้ ๓ ท่าน

๑) พระมหานพต สุวณฺณเมธี รองเจ้าคณะอำเภอวังเหนือ

๒) พระมหาอินจันทร์ คุณโสโก, ป.ธ.๙ รองเจ้าคณะอำเภอเมืองลำปาง

๓) พระครูปลัดต่อทัย รตนปญโญ,ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา

กลุ่มที่ ๒ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ๒ ท่าน

๑) นางอัญชลี โตรักษา

๒) นางจันทร์ฉาย ฉวีวัฒน์

กลุ่มที่ ๓ บุคคลทั่วไป

๑) บุคคลทั่วไปที่เป็นคนใน (ผู้ที่บวชในพระพุทธศาสนา)

๒) บุคคลทั่วไปที่เป็นคนนอก (คนทั่วไป)

กลุ่มที่ ๔ เยาวชน ๒ โรงเรียน

๑) นักเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดบุญวาทยวิหาร

๒) นักเรียนโรงเรียนบ้านปงสนุก

๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยการทำการวิจัยครั้งนี้ต้องการใช้การสื่อสารเชิงนาฏการหนุนเสริมการเผยแผ่พุทธพจน์ของพระพุทธองค์เพื่อตอบคำถามที่ว่า การใช้การสื่อสารเชิงนาฏการในการเผยแผ่พุทธพจน์ได้หรือไม่ และควรนำเสนอรูปแบบใดจึงจะเข้าถึงผู้รับสารได้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจึงเป็นการใช้ชุดนวัตกรรมสื่อสารเชิงนาฏการประกอบคำถามแบบไม่มีโครงสร้าง คือ วางคำถามไว้กว้าง ๆ พอให้ได้ข้อคิดเห็นจากการวิเคราะห์ วิจารณ์ และวิพากษ์ของกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และอธิบายตามความเป็นจริงที่ปรากฏเท่านั้น ดังนี้

๔.๑ ชุดนวัตกรรมสื่อสาร ๒ ชุด คือ

๑) บทละครเรื่อง ผลิตินสังส์แห่งทาน

๒) บทบรรยาย (Script) วิถีทัศน์ ประกอบแสง เสียง เรื่อง ธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์

๔.๒ คำถามที่วางไว้กว้าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นจากการ วิพากษ์ วิเคราะห์และวิจารณ์จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอธิบายตามความจริง โดยจำแนกคำถามตามลักษณะผู้ตอบ ดังนี้

- ๑) คำถามสำหรับพระเถระ ผู้ทรงคุณวุฒิ
 - (๑) เนื้อหาจากพุทธวจนะ เรื่อง ทาน ศีล ภavana สำหรับผู้ครองเรือนที่นำมาสร้างเป็นสื่อวีดิทัศน์เนื้อหามีความถูกต้องหรือไม่
 - (๒) เนื้อหาจากพุทธวจนะ เรื่อง ทาน ศีล ภavana สำหรับผู้ครองเรือนที่นำมาสร้างเป็นสื่อวีดิทัศน์ เหมาะสมหรือไม่และมีข้อดีข้อเสียอย่างไร
 - (๓) ขอให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทละครรำ เรื่อง ผลานิสงส์แห่งทาน
- ๒) คำถามสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์
 - (๑) การนำพุทธวจนะ เรื่อง ทาน ศีล ภavana ที่นำมาสร้างเป็นสื่อในการสื่อสารเชิงนาฏการเหมาะสมหรือไม่ มีข้อดีข้อเสียอย่างไร
 - (๒) ควรนำเสนอแนวใดจึงจะเข้าถึงเยาวชน
 - (๓) ควรนำเสนอแนวใดจึงจะเข้าถึงผู้คนในสังคม
 - (๔) ให้วิเคราะห์ภาพรวมหลังจากดูวีดิทัศน์
- ๓) คำถามสำหรับบุคคลทั่วไปที่เป็นทั้งคนในและคนนอก
 - (๑) สื่อวีดิทัศน์เสนอเรื่องอะไร
 - (๒) แต่ละตอนในสื่อวีดิทัศน์กล่าวถึงเรื่องอะไร
 - (๓) การเผยแพร่พุทธพจน์ นอกจากสร้างเป็นวีดิทัศน์แล้วควรทำวิธีใด
 - (๔) เหมาะสมหรือไม่ที่นำพุทธพจน์มาเผยแพร่เป็นสื่อวีดิทัศน์เชิงนาฏการ
 - (๕) ให้วิเคราะห์ภาพรวมหลังจากดูวีดิทัศน์
- ๔) คำถามสำหรับเยาวชน

เป็นการใช้คำถามโดยรวมว่า วีดิทัศน์ที่ให้อูคือเรื่องอะไรและให้แสดงความคิดเห็นหลังจากชมวีดิทัศน์

ในงานวิจัยนี้ ไม่ได้ทำการตั้งเกณฑ์การวัดค่าตอบของคำถามเพราะเป็นการวิจัยที่ต้องการทราบข้อคิดเห็นของผู้ตอบคำถามว่าในที่สุดแล้ว ผลงานนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นสามารถใช้ในการเผยแพร่พุทธพจน์ได้หรือไม่ และควรเสนอในรูปแบบใดจึงจะเข้าถึงผู้รับสารได้ ข้อมูลเพิ่มเติมที่ได้จากความคิดเห็นจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่ต้องการสร้างสร้งงานแนวเดียวกัน นำไปปรับปรุงใช้ต่อไป

๓.๕ การปฏิบัติการงานวิจัย

ด้วยการวิจัยครั้งนี้มุ่งที่ตัวเนื้อหาสาระของสารและวิธีการสื่อสารเพื่อให้ทราบถึงความถูกต้องและความเหมาะสม การเก็บข้อมูลจึงได้แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะดังนี้

๓.๕.๑ การทำการวิพากษ์ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ๒ กลุ่ม

การทำการวิพากษ์ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

- ๑) ขอความเมตตาจิตจากพระเถระผู้ทรงภูมิรู้ ให้ทำการวิพากษ์

๒) ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏกรรมการทำการวิพากษ์

๓.๕.๒ การเก็บข้อมูลจากบุคคลทั่วไป

การเก็บข้อมูลจากบุคคลทั่วไปซึ่งเป็นผู้รับสารทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอุบัติเหตุการณ์ (Accident Sampling) โดยได้ทำการสุ่มเลือกจากผู้ชมตามกลุ่มต่าง ๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็นในการวิจารณ์ ตามหัวข้อที่วางไว้คร่าว ๆ

๑) คนใน (พระ)

๒) คนนอก (คนทั่วไป)

๓.๕.๓ เก็บข้อมูลจากเยาวชน

๓.๖ การวิเคราะห์งานวิจัย

ด้วยการทำการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่นำหลักการปรับปรุงงานแบบต่อเนื่องจากแนวคิดวงจรเดมิ่ง (Deming Cycle) มาประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์งานวิจัยจึงเกิดขึ้นเป็นกระบวนการในขณะที่ทำการปฏิบัติการตั้งแต่

ขั้นการวางแผน Plan

ขั้นลงมือปฏิบัติ Do

ขั้นตรวจสอบผลงาน Check

ขั้นปรับปรุงงาน Action

โดยกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับกระบวนการแนวทางการวิจัยกระทั่งถึงการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ วิจารณ์ วิพากษ์ และการแสดงความคิดเห็น มาทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ทั้งข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ บุคคลทั่วไป และเยาวชน ว่าเนื้อหาตรงตามคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่ และเหมาะสมหรือไม่ในการนำพระธรรมคำสอนออกเผยแผ่ด้วยวิธีการนี้ เมื่อดูนาฏการแล้วมีความเข้าใจในเนื้อหาสาระของนาฏการอย่างไร การนำเสนอเป็นที่น่าสนใจหรือไม่ ควรนำเสนอแนวใดจึงจะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม ได้อะไรจากการดูนาฏการครั้งนี้ และมีข้อเสนอแนะในการเผยแผ่พุทธพจน์ให้เข้าถึงคนทั่วไปในยุคปัจจุบันอย่างไร แล้วนำมาจัดลำดับเนื้อหาและเสนอตามความเป็นจริงของข้อมูล

บทที่ ๔

ผลการดำเนินงาน

จากแนวคิดทฤษฎีในบทที่ ๒ และวิธีการดำเนินการวิจัยในบทที่ ๓ ทำให้ทราบถึงประเด็นความรู้เรื่อง การใช้นวัตกรรมสื่อสารเชิงนาฏการในการเผยแพร่พุทธพจน์ ที่สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

๑. การวิพากษ์ถึงความเหมาะสมที่นำเอาพุทธวจนะเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา มาสร้างเป็น นวัตกรรมสื่อสารเชิงนาฏการ
๒. การวิเคราะห์สาระพุทธวจนะเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา ของผู้รับสาร
๓. การแสดงความคิดเห็นถึงความเป็นไปได้ต่อการสื่อสารเชิงนาฏการในการเผยแพร่พุทธพจน์ของพระพุทธรองค์

การนำพระธรรมคำสอนของพระพุทธรองค์มาศึกษา ทำให้ได้ทราบว่าหัวใจของพระพุทธศาสนาในทางปฏิบัติของผู้ครองเรือน หากต้องการสร้างบารมีต้องปฏิบัติตามหลักบุญกิริยาวัตถุ ๓ นั่นคือ การให้ทาน การรักษาศีล และการปฏิบัติภาวนา งานวิจัยจึงได้คัดเลือกพุทธพจน์เรื่องทาน ศีล และภาวนา มาเป็นเนื้อหาในการทำการวิจัยเพื่อเผยแพร่พระธรรมคำสอนของพระพุทธรองค์ และได้นำหลักการของวงจรเดมมิง (Deming Cycle) มาใช้ในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๔.๑ การทำการวางแผน Plan ได้ทำการวางแผนตามขั้นตอน ดังนี้

- ๔.๑.๑ วางแผนเลือกพุทธวจนะพัฒนาเป็นการสื่อสารเชิงนาฏการ
- ๔.๑.๒ วางแผนในการปฏิบัติเพื่อให้ได้สื่อเชิงนาฏการ
- ๔.๑.๓ วางแผนในการปรับปรุง

๔.๒ การลงมือสู่การปฏิบัติ Do

ทำการลงมือปฏิบัติการนำเนื้อหาตามหลักกิริยาวัตถุ ๓ ทำการปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทาง และรูปแบบการสื่อสารเชิงนาฏการในการเผยแพร่พุทธพจน์ ปรากฏผลดังนี้

- ๔.๒.๑. เนื้อหาทานบารมี ทำการสร้างเป็นบทละครรำ
- ๔.๒.๒ เนื้อหาศีลบารมี นำมาแต่งเป็นบทกลอน
- ๔.๒.๓ เนื้อหาภาวนาบารมี ทำการเขียนเป็นบทบรรยาย

๔.๒.๑ เนื้อหาทานบารมีนำมาสร้างเป็นบทละครอ้างอิงธรรมะ เรื่อง ผลานิสงส์แห่งทานได้ผล ดังนี้

บทละครอ้างอิงธรรมะ เรื่อง “ผลานิสงส์แห่งทาน”

สร้างบทโดย ชานิต ศาลากิจ

ฉากที่ ๑ ฉากกุฎิพระกัศสปะ

ตัวละคร

- พระกัศสปะ เถระผู้ทรงศีล
- นางกุลธิดา เทพธิดา

ตารางที่ ๔.๑ ตารางบทละครอ้างอิงธรรมะ เรื่อง ผลานิสงส์แห่งทาน (ฉากที่ ๑)

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
๑	ห้องวงเดี่ยวเพลงสรภัญญะ	-	ไฟมืด	
๒	<p>ปีพาทย์ทำเพลง ทเวาประสิทธิ์ ร้องเพลงทเวาประสิทธิ์ องค์เถระ พระมหา กัศสปะ เอต (เอ-ตะ) ทักคะ รุดงค์ศีล ธรรมเสมอ พุทธองค์ ทรง อาจิณ พระเป็นปีน รุดงค์ธรรม ล้ำไอนุหาร</p> <p>เป็นสาวก ลำดับสาม งาม ด้วยวัตร เจตจรัส สัต บุรุษ ผุด สังขาร เหตุวินัย เกิดจากท่าน นั้นหลายการ เป็นประธาน สังคายนา มหาธรรม</p> <p>ร้องเพลงตระนิมิต ทรงสงเคราะห์ ทานบุญ คุณ ประเสริฐ ให้บังเกิด กับเชื้อใจ ในทุกฉนำ ผู้มากคุณ บุญล้ำ พันบ่วงกรรม เพียงชี้นำ ตามวิถี ที่มิ่งคล</p> <p>ปีพาทย์ทำเพลงตระนิมิต - รัว</p>	พระกัศสปะรำยรำ ตามบท	เปิดไฟจับที่ตัว พระกัศสปะ	เป็นการเริ่ม การแสดง

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
๓	<p>- เสียง คนปิดกวาด ทำความสะอาด</p> <p>-เจรจา-</p> <p>กัสสป – เอ๊ะ นั่นใคร</p> <p>-เจียบ ไม่มีเสียงตอบรับ-</p> <p>กัสสป – (ถามย้ำอีกครั้ง) นั่นใคร เราถามว่าใคร ใครมาทำอะไรอยู่ด้านหลังกุฏินี้ะ</p> <p>กุลธิดา – (ตอบอย่างไม่เต็มเสียงนัย) เจ้าคะ อีฉันเจ้าคะ</p> <p>กัสสป – (ถามย้ำ) อีฉันนะ ใครกัน</p> <p>กัสสป – หล่อนเป็นใคร มาจากไหน แล้วมาทำอะไร ในบริเวณกุฏิของอาตมา</p>	<p>พระกัสสปะทำท่าสงสัยแปลกใจ สักครู่ (จึงถามไป)</p> <p>- นางกุลธิดาเดินออก นั่งกับพื้น กราบนมัสการ</p>	แสงปกติ	
๔	<p>ขับ</p> <p>นางเทวะ นารี ศรีสวัสดิ์ โสมนัส ตรีศูท มุลسوبสวน ตัวข้านี้ มีนาม ตามสมควร กุลธิดา โสภานวล ชวนขึ้นบาน ข้ายได้ ถวายทาน ท่านเถระ ครั้นมรณะ จึงจุติ สิริสถาน ดาวดึงส์ภพ สุขล้ำ เหลือประมาณ แต่เกรงกาล นั้นไซ้ไร ไม่ถาวร</p>	<p>พระกัสสปนั่งบนแคร่ นางกุลธิดานั่งพื้นทำท่ารำตามบท</p>		
๕	<p>จึงลงมา ปฏิบัติ พระคุณเจ้า แต่รุ่งเช้า จนเดือนดับ ลับสิงขร หวังสั่งสม บุญเพิ่ม เสริมบวร ให้สุนทร สืบไป ไม่โรยรา</p> <p>พูด</p> <p>กัสสป – อ้อ กระนั้น ไร้ยม สองวันที่ผ่าน อาตมาก็คิดว่า ลูกศิษย์ ลูกหาอาตมา มาปรนนิบัติให้เสีย</p>	<p>พระกัสสป สนทนาโต้ตอบกับนางกุลธิดา</p>		

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
	<p>อีก (นั่งคิดสักครู)เออนี้แนะโยม เทวีกุลธิดา ฟังอาตมาภาพหน่อย นะ</p> <p>กุลธิดา – เจ้าคะ</p> <p>กัสสป – (พูดแบบสอน การ กระทำของโยม ก็เป็นกุศลบุญอยู่ แต่มันไม่เหมาะไม่ควร</p> <p>กุลธิดา – อย่างไรรี เจ้าคะ</p> <p>กัสสป – กิจทั้งหลายเหล่านี้ อาตมามีลูกศิษย์ คอยปฏิบัติอยู่ แล้ว โยมไม่ควรมาล่วงล้ำกิจ ท่าน</p> <p>กุลธิดา – แต่ดิฉัน ทำด้วยความ บริสุทธิ์ใจหวังให้ผลบุญที่ได้ ปฏิบัติต่อพระเถระ ช่วยส่งให้ ดิฉันมีความมั่นคงถาวรในพินาณ ภาพ</p> <p>กัสสป – แต่อาตมาหวังจะช่วย สงเคราะห์แต่ผู้ยากไร้ให้ได้สิ่งสม บุญ เพื่อกาลภายหน้าเท่านั้น</p> <p>กุลธิดา – แต่ดิฉัน ก็เปรียบ เหมือนผู้ยากไร้คนหนึ่ง นะเจ้าคะ</p> <p>กัสสป – โยมกล่าวเช่นนั้น ไม่ ถูกต้อง บุญของโยมได้ดีจนไป สถิตอยู่ภพดาวดึงส์แล้ว โยมยัง ต้องการอะไรมากกว่านั้นอีก</p> <p>กุลธิดา – ก็ดิฉัน....(พูดยังไม่ทัน จบ)</p> <p>กัสสป – (พูดสวน) หล่อน กลับไปเถิด อย่าทำเช่นนั้นเลย ไม่ เหมาะไม่ควร ที่หล่อนทำล่วง มาแล้ว อาตมาก็ขออนุโมทนา แต่ถ้าหล่อนต้องสั่งสมบุญ หล่อน</p>			

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
	<p>ก็สามารถทำอื่นได้</p> <p>กฤติดา – (พูดอย่างเสียใจ)...ทำ เช่นไรเจ้าคะ</p> <p>กัสสป – หล่อนก็กลับไปบำเพ็ญ ภาวนา ณ สถานภพของหล่อน เถิด</p> <p>กฤติดา – แต่...(พูดยังไม่ทันจบ)</p> <p>กัสสป – (พูดสวน) ฟังและเชื่อ อาตมาเถิดโยม รีบกลับไปซะ อาตมาจะเจริญ ฐุดงค์วัตร</p>	<p>- พระกัสสป ลูก ขึ้น เดินเข้ากุฏิ อย่างสงบ</p>		
๖	<p>ร้องเพลงทยอย</p> <p>เศร้ายุสสุตแสน เสียใจ ยิ่งใหญ่ นึกไม่รู้จัก ทำฉันใด ไฉนหนา หวังเพิ่มพูน บุญธรรม จำร้าง ลา อนิจจา ยิ่งคิดปอง ยิ่งหมอง ใจ</p> <p>ปีพาทย์ทำเพลงโอด</p> <p>ปีพาทย์ทำเพลงร่ำประลองเสภา (ช่วงต้น)</p>	<p>- นางกฤติดา กราบนมัสการลา ตามหลัง ด้วยความ เศร้ายุสสุตแล้วเดิน ออกมา ร่ำตามบท</p> <p>- นางร่ำตาม กระบวนท่า แล้ว ซบตัวลงไปกับพื้น</p>		
๗	<p>-เสียงพูดองค์จากในโรง (เอก โค)-</p> <p>“เทวธิดา การทำความสังวรใน สมณจริยา เป็นหน้าที่</p>	<p>- นางกฤติดา ทำ กิริยาตื่นตระหนก</p> <p>- เมื่อนางกฤติดา ทราบว่าเป็นเสียง พระมหาบุรุษ</p>	<p>ทำเสียงกำปะ นาทแรง</p>	

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
	ของกัศสพผู้บุตรของเรา แต่การกำหนดว่านี่ เป็นประโยชน์ของเรา แล้วมุ่งกระทำแต่บุญ ย่อมเป็นหน้าที่ของผู้ที่ต้องการบุญ เพราะว่าการทำบุญทำให้เกิดสุข แต่อย่างเดียวกันทั้งในภพนี้ ทั้งในภพหน้า”	จึงพนมมือรับฟังอย่างสงบ	เสียงกัมปนาทคลออยู่เบา ๆ	
๘	ปีพาทย์ทำเพลงทำยรวัวประลองเสภา	- นางกุลธิดา ได้สำเร็จโสดาปัตติผลแล้วจึงกัมลงกราบ	ทำเสียงกำปะนาทแรง อีกครั้ง	
๙	ปีพาทย์ทำเพลงเชิด	- นางกุลธิดา รำตามกระบวนทำเพลงเหาะเข้าฉาก	- เฟดแสงมืดลง	

ฉากที่ ๒ ฉากกุฏิวิมานสวรรค์
ตัวละคร

- ท้าวสักกะเทวราช (พระอินทร์)
- พระนางสุชาดา พระชายาพระอินทร์
- ตา (ท้าวสักกะเทวราช แปลง)
- ยาย (พระนางสุชาดา แปลง)

ตารางที่ ๔.๒ ตารางบทละครรำ เรื่อง ผลานิสงส์แห่งทาน (ฉากที่ ๒)

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
๑	ปีพาทย์ทำเพลงปฐมสองชั้น	- วิมานพระอินทร์ - ท้าวสักกะ กับนาง สุชาดานั่งอยู่บนเตียง	- เปิดไฟจับที่ ท้าวสักกะและ นางสุชาดา	
๒	ร้องเพลงยานี มาจะกล่าว ถึงท้าว สักกะ เทวราช ประทับอาสน์ ทิพย์ ทอง ผ่องสุกใส เคียงพระนาง สุชาดา อ่าอำไพ คู่หทัย ร่วม สถาน พิมานอินทร์ ร้องรำย ทิพย์อาสน์ แต่ก่อน อ่อน ละมุน กลับกระด้าง ดั่งพูน ศิลาหิน พระวิตก ออกหมอง ต้องราคิน ทรงถวิล แก่ไข ให้ ร้ายดี จึงสอดส่อง ทิพย์เนตร สังเกตการณ์ ก็แจ้งชาน ที่ เป็นมา ทูกราตี จึงปรึกษา นิมอณรงค์ องค์กรี นื่องเทวี อย่าช้า รีบคลาไคล	- ท้าวสักกะ รำตาม บท		
๓	เจรจา สักกะ – พระเทวีสุชาดา สุชา – เพคะ สักกะ – วันนีทิพย์อาสน์ของ	- ท้าวสักกะ สนทนา กับนางสุชาดา		

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
	<p>เรา ให้แข่งกระด้าง ผิดอย่างที่เคย พี่สงสัยว่าต้องมีเรื่องร้อนในแดนมนุษย์แน่ พี่จึงสอดส่องทิพย์เนตร ก็ได้รู้ความ</p> <p>สุชา – แล้วพระองค์ได้แจ้งความว่าเป็นสิ่งใดเพคะ</p> <p>สักกะ – ขณะนี้ พระกัศสปเถระ ผู้มีธรรมเสมอด้วยสมเด็จพระมหาโคดมพุทธเจ้า ทรงเปี่ยมไปด้วยอุตุดงค์วัตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรงคุณาคุณในการบิณฑบาตีกาฐดงค์</p> <p>สุชา – (พูดติดเลย) สาธุ พระผู้ทรงเปี่ยมอุตุดงค์วัตร</p> <p>สักกะ – เทวีสุชาดา พระเถระท่านจำเพาะ จะโปรดสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ เชิญใจเท่านั้น แม้นางอัปสรบริจาริกา ทั้ง ๕๐๐ นางแห่งเรา มีจิตกุศล ตั้งใจใส่บาตร ยังถูกไล่กลับดาวดึงส์เลย</p> <p>สุชา – สาธุ ขนาดนั้นเขี้ยวรีเพคะ</p> <p>สักกะ – แม้นางเทพ กุลธิดาเธอปรารถนาจะเสริมบุญให้มั่นคงยั่งยืน ด้วยการไปปฏิบัติดูแลกิจวัตรยังถูกขับไล่ออกมาจนพระพุทธรองค์ต้องทรงมาเทศนาให้นางฟัง จนได้บรรลุนิโสตปฏิบัติผล</p> <p>สุชา – ข้าแต่องค์สักกะเทวราชจะมีหนทางใดเล่า ที่สองเราจะได้ ร่วมบุญใส่บาตรในท่านพระเถระ</p>			

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
	<p>สักกะ – พระเทวี เราคิดว่ายังมีหนทางที่สามารถทำได้</p> <p>สุชา – อย่างไรเพคะ</p> <p>สักกะ – คือพระมหากษัตริย์เถระ ทรงตั้งใจที่จะสงเคราะห์บุญ เฉพาะจากเชื้อใจเท่านั้น เราทั้งสองจึงควรทำตนให้สมที่ท่านต้องการ เพื่อให้ท่านสำเร็จทานานิสงส์ จึงเราไปกันเถอะ</p>	<p>- ท้าวสักกะ กับนางสุชาดา ลุกจากแท่นลงมาหน้าวิมาน</p>		
๔	<p>ร้องเพลงตระบองกัน</p> <p>คิดแล้ว สององค์ เทวราชเสด็จจาก พิมานมาสน์ สาดแสงไข แปลงพระองค์ ทรงเป็น คนเชื้อใจ ดำเนินไป กอปรก่อบุญ สุนทรทาน</p> <p>ปีพาทย์ทำเพลงตระบองกัน</p> <p>(ต่อ) – รำ</p>	<p>- ท้าวสักกะ กับนางสุชาดา รำตามบท</p> <p>- ท้าวสักกะ กับนางสุชาดา รำตามกระบวนเพลงหน้าพาทย์ จบแล้วยืนนิ่งเฟดหาย</p>	<p>- ทำแสงแวบวาบ</p>	ปิดม่าน

ฉากที่ ๓ ฉากกระท่อมตา ยาย
ตัวละคร

- ตา (ท้าวสักกะเทวราช แปลง)
- ยาย (พระนางสุชาดา แปลง)
- พระกัศสปะ
- ท้าวสักกะเทวราช
- พระนางสุชาดา
- นางระบำ (นางอัปสร ๑๐ นาง)

ตารางที่ ๔.๓ ตารางบทละครรำ เรื่อง ผลานิสงส์แห่งทาน (ฉากที่ ๓)

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
๑	<p>ร้องฉุยฉวย เฒ่าตายาย สองนั่งกริบ ระหกระเหิน ยายแก้มันหลอ ตาหลังงอปากเหิน ยิ่งพิศ ยิ่งเพลินเชิญให้เวทนา ทั้งหัตถ์ทั้งกรก็อ่อนกำลัง น่ายลน่าซึ้งเกินพรั่งพรุณนา</p> <p>ร้องแม่ศรี ไม่งามเอย ดูทรมทั้งยายตา ใครเห็นตำซ้ำ ดูบ้าดูบอ ภายนอกเห็นร้าย ภายในเห็น ลออ มุ่งหมายก่oprก่o สืบต่อทานเอย</p>	<p>- สองตายายรำตาม กระบวนท่า และบทร้อง เดินรำออกเวทีล่าง ม่าน หลังปิด เปลี่ยนเป็นฉาก กระท่อม ม่านเปิด ตา ยาย เดินรำย่ำ ตามบท ขึ้นบนกระท่อม ทำท่า นั่งชิงทุก ผูกด้ายหน้า กระท่อม</p>	<p>- แสงเปิดขึ้น เป็นปกติ</p>	ม่านเปิด
๒	<p>ปีพาทย์ทำเพลงฉิ่ง</p>	<p>- พระมหากัศสปะเดิน ถือบาตรออกมา ยืน หน้ากระท่อม</p> <p>- สองเฒ่าทำที่เป็นไม่ เห็นพระ นั่งทำงานไป เรื่อย</p> <p>- สักพักตาเฒ่า ทำที่ เห็นพระมาบิณฑบาตร</p>		

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
๓	<p>เจรจา</p> <p>ตา – ยายเอ๋ย ข้าเห็นเหมือนมีใครมายืนอยู่หน้าเรือนนะ</p> <p>ยาย – ตา ข้ายังไม่ว่าง ตาแกลเดินไปดูเองทีไร ว่าใครมา</p> <p>ตา – ยายแกนี่ จริง ๆ น้ำ เอ้อ ข้าไปดูเองก็ได้วะ</p> <p>(ตาเดินงก้งนงไปดู พอเห็นพระแล้วทำตกใจ สनลาน)</p> <p>(พูดไว้วาย) ยาย ยาย เร็ว ๆ หว่า เร็ว ๆ เข้า พระมาบิณฑบาต ถึงเรือนแล้ว ยายมีอะไรมาใส่บาตรมั่ง</p> <p>ยาย – อะไรนะตา ใครมาพูดตั้ง ๆ หน่อย ข้าไม่ได้ยิน (ยายเดินงก้งนงมาหาตา) ว่าไร ใครมารี</p> <p>ตา – ยายเอ๋ย พระเถระ มาบิณฑบาต เร็ว ๆ ยาย มีอะไรใส่บาตรมั่ง</p> <p>ยาย – (พูดอย่างดีใจเป็นล้นพ้น) มี มี ตา ข้ามีของไว้ใส่บาตร (ยายกลับเข้าไปนำอาหารมาใส่บาตร)</p> <p>ตา – พระคุณเจ้า นิมนต์สักครู่ นะเจ้าคะ เป็นพระคุณบุญหนักหนา พระมาเมตตา สงเคราะห์ คนจนยากเย็น เชิญใจ</p> <p>กัสสป – เจริญพรโยม อานิสงส์การใส่บาตรของโยม จะส่งเสริมเพิ่มคุณในกายหน้า</p>	ตา ยาย สนทนา		- คลอเพลงเบาๆ

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
		<ul style="list-style-type: none"> - ยายถืออาหาร มา - สองตายาย ยกอาหารขึ้นจบบอริษฐาน - ตายายหยิบของใส่บาตร 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำแสงแวบวาบ 	
๔	ปีพาทย์ทำเพลงร่วปลุกต้นไม้	ตัวละครทุกตัวนั่งค้างไว้	<ul style="list-style-type: none"> - ทำแสงแวบวาบ 	
๕	<p>ขับเสภา</p> <p>บังเกิดเป็น สุป (สุ-ปะ)</p> <p>พยัญชนะ</p> <p>เต็มเต็มบาตร พระเถระ</p> <p>มหาศาล</p> <p>หอมอวนอบ ตลบทั้ง</p> <p>ยังจักรวาล</p> <p>พระกัสสป ทรงฉาน</p> <p>รู้กาลกล</p> <p>จึงบอกกล่าว ว่าท้าว</p> <p>สักกระราช</p> <p>ทำอำนาจ แอ่งเชื้อใจ</p> <p>ไฝ่กุศล</p> <p>มิเหมาะสม ตามที่ควร</p> <p>ให้ป่วนมน (ใจ)</p> <p>ผู้ยากจน ที่ควรได้</p> <p>ต้องพ่ายไป</p>			
๖	<p>ปีพาทย์ทำเพลงร่ว</p> <p>ปีพาทย์ทำเพลงสรภัญญะ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เฟด ตายายหายไป - กลายเป็นท้าวสักกะกับนางสุชาดาออกมาแทน - พระกัสสป ยืนถือบาตร อย่างสงบ 	<ul style="list-style-type: none"> ทำแสงปกติ 	

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
๗	<p>ร้องสรภัญญะ ข้าแต่พระเถระ ผู้สละกิเลสไกล กระทำนี้ข้าครวญใคร่ เพื่อให้ได้บุญสุนทาน ที่ว่าข้าแย้งชิง สรรพสิ่งมิ่งไอพาร ของเชื้อใจที่ไผ่การ หวังสืบสานสรายุรมณ์ ข้าองค์ก็เชื้อขัด เห็นได้ชัดถนัดสม พระเดชต้องจางจม ถูกทับถมจากสามองค์ จูฬมหานเณกวัณณ เดxonันต์สรรประสงค์ เดชข้าต้องถอยลง พระโปรดจงคงเมตตา</p>	<p>- ทำวสัฏฐะ รำตามบท (เห็นภาพรวมชัด)</p>	แสงปกติ	
๘	<p>เจรจา กัศสป – แม้เมื่อเป็นอย่างนั้น แต่ต่อไป พระองค์อย่าได้ล่วง ถวายทานแก่อาตมาภาพเช่นนี้ อีก สักกะ – เมื่อกระผมลวงถวาย ทานแก่พระคุณเจ้าเช่นนี้ กุศล กรรมจะมีแก่กระผมหรือไม่มี ขอรับ กัศสป – มี พระองค์ สักกะ – ดังนั้น เมื่อพวก กระผมปรารถนาบุญ การทำ กุศลกรรมก็จัดเป็นหน้าที่ของ กระผม</p>	<p>พระกัศสปะสนทนากับ ทำวสัฏฐะ</p>	แสงปกติ	

ลำดับ	เสียง	ภาพ	เทคนิค	หมายเหตุ
	กัศสป – (นึ่งสงบไม่ตอบ) สององค์ – “โอ นี่เป็นทาน อย่างเยี่ยม เราได้ตั้งไว้ดีแล้ว ในทานพระกัศสปเถระ ผู้นี้”			
๙	ห้องวงเดี่ยวสรภัญญะ	- ทั้งสองทรงกราบพระ เถระ แล้วทรงทำ ปทักษิณพระเถระ	- ทำแสงวูบ วาบ	
๑๐	ปีพาทย์ทำเพลงนางนาคแปลง ร้องเพลงนางนาคแปลง อานิสงส์ จำนงใจ ใส่บาตร พระ สีบวาระ พุทธชาติ ศาสนา ต่ออายุ สุขะ ทั้งปลา อิกวรรณา ให้ภิกษุ บรรลุ ธรรม ล้วนเป็นบุญ สืบไป ในภายหน้า ได้พบพา อุดมสุข ทุกฉนำ ส่งกุศล ผลทาน สาน สร้างทำ ช่วยเลิศล้ำ ตามรอย บาท พระศาสน์เอย ปีพาทย์ทำเพลงรวัดึกดำบรรพ์	- นางอัปสรถือพาน ดอกไม้ ออกมาร่ำรำ - นางอัปสรโปรยดอกไม้	- แสงปกติ	
๑๑	ปีพาทย์ทำเพลงสรรเสริญพระ บารมี			“จบการ แสดง”

ละครเป็นศิลปะด้านนาฏการอย่างหนึ่งที่เก่าแก่ที่สุดที่มนุษย์คิดค้นขึ้น โดยการเลียนแบบชีวิตในสังคมนำเสนอเพื่อให้เกิดการจรรโลงใจ ทั้งในละครแนวเหมือนจริง (Representational หรือ realistic) ละครแนวเหมือนจริงเป็นการจำลองชีวิตจริง นำเสนอประหนึ่งว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง องค์ประกอบต่างๆ ของละครที่ปรากฏทำให้ผู้ชมรู้สึกคล้ายตามเสมือนได้ดูภาพชีวิตจริง ทำให้ผู้ชมเกิดการมีส่วนร่วมรู้สึกสะท้อนอารมณ์ไปด้วย ในทางตรงกันข้าม ละครแนวไม่เหมือนจริง (presentational หรือ non realistic) เป็นการนำเสนอให้ผู้ชมรับรู้ทุกอย่างที่ปรากฏบนเวทีเป็นเพียงการแสดงไม่มีอะไรเหมือนจริง ไม่ว่าจะเป็นท่าทาง คำพูด ลีลาการแสดง ดนตรี เพลง ฉาก แสง และเครื่องแต่งกายมีความห่างไกลจากความเป็นจริงที่เราเห็นในชีวิตประจำวันและบทละครเรื่อง ผลานิสงส์แห่งทานในงานวิจัยนี้เป็นบทละครในลักษณะ ของละครแนวไม่เหมือนจริงที่เขียนเป็นบทละครรำสั้น ๆ แบ่งออกเป็น ๓ ฉากดังนี้

ฉากที่ ๑ พระมหากัสสปะ โปรดเทพธิดานามว่า กุลธิดา ชี้ให้เห็นว่า การประพฤติปฏิบัติในการสั่งสมบุญอีกทางหนึ่ง คือ การเจริญภาวนา

ฉากที่ ๒ การบำเพ็ญอุทิศควัตร อันเคร่งครัดของพระกัสสปะเถระที่ตั้งความเพียรไว้ว่าจะสังเคราะห์เฉพาะผู้ยากไร้ เชื้อใจ ทำให้ร้อนถึงทิพยอาสน์ของพระอินทร์หรือท้าวสักกเทวราช จึงปรึกษากับพระมเหสี ทาทางเสริมบารมีให้แก่ท่านมหากัสสปะ

ฉากที่ ๓ ท้าวสักกเทวราช และพระนางสุชาดาแปลงพระองค์เป็น ตา ยาย ผู้ยากไร้ เชื้อใจ เพื่อส่งเสริมให้การบิณฑบาตกาตุรงค์จำเพาะโปรดแก่ผู้ยากไร้ของพระมหากัสสปะสำเร็จดังความเพียรที่ตั้งไว้

๔.๒.๒ นำเนื้อหาศีลขันธ์มี จัดแต่งเป็นบทกลอนและแต่งเป็นซอฟต์แวร์เมือง ได้ผลดังนี้

๑) ศีลขันธ์มีที่ประพันธ์เป็นบทกลอน

ศีล ๕

ประพันธ์โดย นิตยา จิตแหลม

ศีลห้าข้อบัญญัติไว้ควรจำ	วิถีธรรมนำสุขทุกแห่งหน
ปฏิบัติเป็นประจำน้อมนำตน	ให้ล่วงพ้นบ่วงกรรมยามพลั้งไป
ข้อหนึ่งพึงงดเว้นการเช่นฆ่า	ใจหายบ้ำขำหมายคร่าอายุชัย
คิดอาฆาตกักขังย่ำยีใจ	ถ้าแม้ใครใจแค้นคิดผิดจรรยา
ข้อสองตรีตรองดูรู้แน่ชัด	พึงขจัดโลภนั้นตัวตันทหา
ลักขโมยฉ้อฉลปล้นเอามา	โกงเวลากินแรงแย่งตักดวง
ข้อสามอย่าลวนลามละเมิดเขา	หมกมุ่นเมาหมายปองของรักหวง
ลูกของเขาผิวเมียใครใช้เล่ห์หลวง	จักติดบ่วงกามชั่วกัลป์มลทิน
ข้อสี่งดวจิกรรมกล่าวคำเท็จ	คนขามเข็ดหยาบหยาบยามดิฉิน
พูด เขียนเพื่อลวงล่อเป็นราคิน	ใช้เล่ห์หลิ่นปกอลอกหลอกหลวงคน
ข้อห้างดสุรายาเสพติด	การพนันทุกชนิดล้วนสับสน
อบายมุขชั่วช้าพาอัปจน	หนีให้พ้นเพื่อนชั่วพามัวเมา
บทบัญญัติศีลห้านี้นำชีวิต	น้อมนำจิตปุกุชนพ้นความเขลา
ตามครรลองครองธรรมนำชีวิตเถลา	กรรมตั้งเงาตามประชิดติดตัวไป
ชาวพุทธพึงรับศีลพระชินสีห์	ปฏิบัติดีกุศลส่งอย่างสงสัย
อยู่ร่วมโลกอย่างสร้างสรรค์ทุกวันนี้	จรรโลงให้สันติสุขถ้วนทุกคน

.....

๒. ศิลปารีย์ที่ประพันธ์เป็นบทขอพื้นเมือง

บทขอพื้นเมือง เนื้อหาศิลปารีย์

ประพันธ์โดย จันทร์ฉาย ฉวีวัฒน์

๑. อี้อก้อยฟังนา	เนอหมูจุมป็น้อง
จักไขทำนอง	เรื่องศิลป์ห่ากุ่มอัน
ต่างชาติเผ่าพันธุ์	ศาสนาใดบ่ออัน
เพราะศิลป์ห่าซื่อนั้น	เป็นธรรมค้ำจุนโลก
๒. เป็นพื้นฐานแห่งธรรม	บมี้ไว้จำเนื้อเจ้า
ไว้ปฏิบัติมันแล้	ขอทำฮื่อได้เตอะนา
ตำรวจ เวร ยาม	ทนายความสายหน้า
อัยการขอต้า	รับรองบ่ได้ทำงาน
๓. ปาณาติปาตา	เวรมณี กาเจ้า
ฆ่าคนหรือสัตว์มันแล้	ทำเอง หรือว่าจ้างวาน
นำมากักกัน	หรือเอาเล่นแข่งกุ่มด้าน
ทุกชีวิตเป็นตุ๊กมัน	ผิดศิลป์ซื่อหนึ่ง วอนวาร
๔. อานิสงส์ทำไป	รูปร่างไฉไล เก่งกล้า
มีคนฮักท้วหน้า	บ่พิกลพิการ
บ่ค่อยป่วยเป็นใด	บ่มียัยฮักด้าน
อายุยืนแต่ท่าน	ศิลป์ซื่อหนึ่งฮักษาไป
๕. อาทินนาทานา	เวรมณี ว่าอัน
เอาของคนอื่นมัน	สมบัติชาติลักไป
จี้ ปลัน วิ่งราว	ยักยกอก ฉ้อโกง ชูไว้
ทำเอง จ้าง วาน สั่งใจ	ผิดศิลป์ซื่อสองเน่อนาย
๖. อานิสงส์ซื่อสอง	ทรัพย์เนืองนองกุ่มด้าน
กินบ่เลี้ยงเนื้อท่าน	ทรัพย์บ่แตกกระจาย
บมี้ไผลู่	บ่เข้าขวากออกซ่าย
ทรัพย์บ่โยกบ่ย้าย	ศิลป์ซื่อสองต้องฮักษา
๗. กาเมสุมิจจาจารา	เวรมณี อย่างอัน
นอกใจคู่ตนมัน	ลู่คู่คนอื่น บ่ทำ
บ่พรากแย่งมา	กระชาก ลาก ดึง ปลุกปล้ำ

- บ่เต็มใจข่อย้า
 ๘. อานิสงส์คนฮักษา
 อินทรียห่าเลิศล้ำ
 ห่างไก่อ๋ หม้อนฮอก
 บ่ได้เวียนว้าย
 ๙. มุสรวาทา
 โโกหก หลอกหลวง ปิดกั้น
 บู้ยไบ้ ตัดคำ
 อันนี่เป้นข้อห้าม
 ๑๐. โทษของมุสา
 ฟันบ่เรียบแต่เล่า
 ราสี บ่มี
 ต่ากลับกลอกบ่ท่า
 ๑๑. สุราเม
 ทัฏฐานาเว
 ก็คือน้ำเมา
 โง่ เซ่อ บ้า เฉื่อย
 ๑๒. ใผติดน้ำเมา
 เสียทรัพย์ เสียจื้อ เสียจั้น
 อ้างเพื่อสังคม
 ปาไปนรกว่า
 ศิลข้อห่านั้นนะ
 ขอสุมาเตอะ อย่าหว่าหยัง
 เว้นได้เป้นดี
 คาถาว่าได้
 ต่ายจากโลกนี้
 สวรรค์มรรคา
 ขอสาธุชน ฮักษายีตถื้อ
- ผิดศีลข้อสามเนื่อนาย
 บ่มีไผ่ว่า ซอกซ้า
 ตา หู จมูก ลิ้น กาย
 บ่ตักตำซั้วร้าย
 ในนรกอเวจี
 เวรมณี แม่นมั่น
 ป้ายสี กลับคำ เสริมความ
 ฮื้อความเปลี่ยนไปตรงข้าม
 ผิดศีลข้อที่สี่นา
 อู้จำบ่ซัดเนื้อเจ้า
 ปากเหม็น ไอตัวฮ้อนนา
 วิกลจริต ใบบ้า
 ข้อสี่นี้จำไว้เลย
 ระยะเวลาชชะปะมา
 รมณีนี่เฮย
 ยาเสพติดปีเฮย
 ปาศีลอื่นผิดตวย
 โคตรเหง้า ตักหมดว่าอัน
 เสียสุขภาพ ตวยมา
 คิดผิดแล้วเจ้าซ้า
 ศิลข้อห้าสำคัญ
 ปาข้ออื่นผิดโตย...
 สั่งสอนเลนอ ต้านได้
 ทรัพย์มีบ่ไร
 โภคะสัมปทา
 นิพพุตังตัสมา
 เตรียมตาไว้หื้อ
 เป้นนิจไว้เตอะนายเฮย

๔.๒.๓ นำเนื้อหาภาวนาบารมี เขียนเป็นบทบรรยาย และสอดแทรกการฝึกการปฏิบัติภาวนาแบบง่าย ๆ ในบทบรรยาย เพื่อให้ผู้ชมมีส่วนร่วมด้วยการฝึกปฏิบัติตามคำบรรยายดังนี้

ภาวนาบารมี

ประพันธ์โดย พระอธิการสุชาติ จนทสโร,ดร.

หลักบุญกิริยาของศีลที่ผู้ครองเรือน ควรยึดปฏิบัติอย่างง่าย ๆ คือ ศีลห้า เป็นหลักปฏิบัติในการรักษาจิตใจให้เรียบร้อยเป็นข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงามทำให้เป็นคนเยือกเย็นเกิดความเกษมคือจิตที่เบิกบาน เมื่อให้ทานและรักษาศีลแล้วผู้ครองเรือนควรที่จะสร้างบุญบารมีที่สูงขึ้นนั่นคือการเจริญภาวนา

การเจริญภาวนา เป็นแก่นแท้ของการสร้างบุญบารมี การเจริญภาวนา แยกเป็น ๒ ลักษณะ คือ **สมถภาวนา** คือการทำจิตให้ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์เดียวด้วยการทำสมาธิ และ **วิปัสสนาภาวนา** เป็นการเจริญภาวนาที่ทำจิตคิดใคร่ครวญในสภาวะธรรมอันเป็นการเจริญภาวนาขั้นสูงขึ้นไป การทำสมาธิและวิปัสสนาเป็นเหตุและผลของกันและกัน มีอุปการะซึ่งกันและกัน ปัญญาทางวิปัสสนาภาวนาจะเกิดขึ้นได้โดยขาดกำลังสมาธิสนับสนุนไม่ได้ ดังนั้น จึงขอแนะนำทุกท่านที่อยู่ ณ สถานที่นี้ ทำความเข้าใจเรื่องการภาวนา และ ฝึกการภาวนาเบื้องต้น หรือ การสมถภาวนา เป็นสิ่งที่ทุกท่าน ณ ที่นี้สามารถฝึกได้โดยง่าย ๆ นั่นคือ การทำสมาธิ และก่อนการปฏิบัติด้วยการทำสมาธิ ขอให้ท่านทั้งหลายมาทำความเข้าใจคำว่า ภาวนา ก่อนภาวนา คือการทำจิตของเราให้ดีขึ้น ให้พัฒนาขึ้น นั่นคือเป็นการอบรมให้มีมากขึ้น ให้เจริญขึ้น หากได้ทำการภาวนาอยู่เป็นประจำ จะทำให้เรา รู้ทันตามสภาพความเป็นจริงของชีวิต มีสติปัญญาในการใช้ชีวิตของตนเองอย่างสงบสุข จิตใจของเราจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน ให้รู้เรื่องของเราเอง ทั้งทางกาย วาจา และใจ ใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นต้องเดือดร้อนในเรื่องใด ๆ

การเจริญภาวนาจะเกิดผลทันทีในปัจจุบันและอนาคต จะเป็นผู้มีการพิจารณาไตร่ตรองในการปฏิบัติงานในหน้าที่ มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับและถือความถูกต้องเป็นแนวทางในการทำงาน และการดำเนินชีวิตของตนเอง ไม่เปิดช่องว่างให้อำนาจของกิเลสตัณหา ความชั่ว ความผิด ความโลภ ความโกรธความหลง เข้ามาครอบงำจิตใจของเราการปฏิบัติภาวนาจึงเป็นการทำจิตใจให้สงบ ให้มีสติปัญญา ในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ทั้งการทำ การพูด การคิด ให้ถูกต้องเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา ชีวิตของผู้ปฏิบัติภาวนา จึงมีแต่ความสุข ความเจริญ สามารถแก้ไขปัญหาและดับความทุกข์ได้ด้วยตนเองอย่างจริงแท้แน่นอน

ลำดับต่อไป ขอเชิญท่านทั้งหลายได้ฝึกภาวนาอบรมจิตของเรา ก่อนอื่นขอให้เราท่านทั้งหลายหลับตาลงเบา ๆ วางมือซ้อนกันไว้บนหน้าตัก ผ่อนคลายความตึงเครียดในทุกส่วนของร่างกายให้รู้สึกสบาย ๆ ตั้งใจพอประมาณ ไม่ตึง ไม่หย่อนเกินไปจากนั้นมึสติระลึก รู้ ลมหายใจเข้า และ หายใจออกของเรา ลมหายใจเข้ามึสติรู้ชัดว่าลมเข้า ลมหายใจออกมึสติรู้ชัดว่าลมออก หายใจเข้ารู้.....หายใจออกรู้.....ทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ

มึสติรู้สึกตัว ยกมือทั้งสองข้างขึ้น ประนมไว้ที่หน้าอกยังไม่ลืมตาดูอะไร ขอให้ทุกท่านน้อมนึกถึงบุญกุศล คุณงามความดีที่เราได้บำเพ็ญมานี้แล้วตั้งจิตเมตตาปราณี แผ่ไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลาย อันมีบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ญาติสนิทมิตรสหายทั้งหลาย ของจงพ้นความทุกข์ มีแต่ความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัย ทั้งสิ้น ทั้งปวงเทอญ

อานิสงส์ของการให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญสมถภาวนา ตามพุทธพจน์ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา จะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติได้รับผลแห่งการปฏิบัติ เกิดความเกษม สุข ความเบิกบานดังพุทธพจน์ที่ว่า **“ธัมโม ทเว รักษติ ธรรมจาริง”** ธรรมแลย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม

ได้นำรูปแบบเนื้อหาอนุกรรมการในข้อ ๒.๑ ข้อ ๒.๒ และ ข้อ ๒.๓ เข้ากระบวนการเพื่อพัฒนาเป็นอนุกรรมการ ผลปรากฏตามขั้นตอนการตรวจสอบผลงานในชั้นที่ ๓ ดังนี้

๔.๓ การตรวจสอบผลงาน (Check)

ทำการตรวจสอบผลงานที่ได้รับจากการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๔.๓.๑ เนื้อหาทานบารมี ที่สร้างเป็นบทละครรำ ไม่สามารถทำการแสดงได้ด้วยเหตุผล ดังนี้

๑) ผู้ร่วมโครงการไม่มีความสามารถที่จะแสดงได้ เพราะลักษณะของละครรำต้องใช้ผู้มีฝีมือในการรำรำ ซึ่งต้องได้รับการฝึกฝนโดยเฉพาะจนเกิดทักษะในการรำรำ จึงจะรำตามบทได้ ผู้ร่วมโครงการวิจัยเป็นนิสิตของวิทยาลัยสงฆ์นครลำปางและเป็นนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดบุญวาทย์วิหารซึ่งไม่ได้รับการฝึกฝนด้านนี้มาโดยตรงฝีมือการรำรำจึงไม่ถึงขั้นที่จะแสดงละครรำได้

๒) งบประมาณที่ได้รับของโครงการวิจัยไม่เพียงพอในการที่จะจัดละครทั้งเรื่องได้

๔.๓.๒ เนื้อหาศีลบารมีที่ประพันธ์เป็นบทกลอนและบทขอพินบ้านงานวิจัยได้นำเนื้อหาปรึกษากักบวชดนตรีที่มีอยู่ในพื้นที่ (ในจังหวัดลำปาง) เพื่อให้บรรจู่ทำนองประกอบเนื้อหา ผลปรากฏว่าค่าใช้จ่ายในการนี้สูงมาก เพราะจะต้องตั้งวงดนตรีเพื่อการนี้ขึ้นโดยเฉพาะและต้องเข้าห้องอัดเสียงอย่างดี ผลงานที่ออกมาจึงจะมีความสมบูรณ์

๔.๓.๓ เนื้อหาทวนบาปที่มีทำเป็นบทบรรยายได้ทำการทดลองกับนิสิตชั้นปีที่ ๑ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปรากฏว่าการบรรยายเปรียบเสมือนการสอนหน้าห้องเรียนไม่กระตุ้นให้เกิด การตื่นตัว

จากการตรวจสอบผลงานตามวงจรเดมมิง ขั้นที่ ๓ ทำให้พบข้อปัญหาดังกล่าวมา การทำการวิจัยจึงนำไปสู่หลักการทำงานตามวงจรเดมมิงขั้นที่ ๔ คือ Action การปรับปรุง

๔.๔ การปรับปรุง (Action)

จากข้อบกพร่องที่ได้ในกระบวนการของวงจรเดมมิงขั้นที่ ๓ การดำเนินงานวิจัยจึงได้ทำการ ปรับปรุงเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

๔.๔.๑ ได้นำเนื้อหาทวนบาปมีปรับปรุงใหม่ด้วยการเปลี่ยนแปลงจากบทละครมา ประพันธ์เป็นบทกลอนเสภาได้ดังนี้

เสภา

องค์ประกอบแห่งทาน

ประพันธ์โดย นายธีรวัฒน์ หมื่นทา

อันความดี ที่กระทำ นำชีวิต	ย่อมลืมหิต ชี้นำทาง สว่างไสว
นำความดี ที่ผันผ่านวันวานไป	ประดับไว้ ให้กุศล ดลบันดาล
ในการให้ นั้นเป็นทานอันประเสริฐ	ก่อบังเกิดผลบุญ หนุนผสวน
องค์ประกอบ ขอบเขต เหตุแห่งทาน	ลุแก่การ บรมสุข ทุกข์ขมลาย
ต้องบริสุทธิ์ แน่ใจ ทั้งใจกาย	แผ่กระจาย มลายสิ้น ดังจินดา
อันจิตใจ มั่นคง ประสงค์ให้ ควรฝากไว้	ทางแห่ง แสงงหา
เป็นสิ่งของ เทียงธรรม นำเข้ามา	ถวายบูชา สุจริต เป็นนิใจไป
หากแม่ท่าน ทุจริต กิจในทาน	บุญบันดาล ย่อมเสื่อมสตัย อชฌาสัย
เช่นคคโคก ฉ้อฉล กลเรียไร	หลอกเรียกไถ่ ทรัพย์สิน ไมยินดี
แสนยากแท้ แก่การร่ำสร้างสมบุญ	การต่อทุน ค่อยต่างพร้อม ล่าถอยหนี
ก่อนให้ทาน ยามใด ทำให้ดี	ควรรู้ที่เฝ้าระวัง ธรรมสังวร
หากแม่ท่านฝ่องมุศ สุจริต	ทำด้วยจิต สิ้นทรัพย์ ประภัสสร
ท่านจะพบ แต่ความสุข ดุจได้พร	แท้แน่นอน คือนิพพาน ตระการใจ
การให้ทาน นั้นจำต้อง มองคุณค่า	เจตนา ที่แน่วแน่ แก้ววิสัย
อันกิจทาน ต้องราบรื่น ชื่นดวงใจ	ฝากบุญไว้ สืบสร้าง ทางมรรคา
ก่อนให้ทาน นำจิตโน้ม โสมมนัส	ควรผูกมัด ให้เบิกบาน สุขุขรรษา
เพื่อสงเคราะห์ ให้ผู้อื่น ชื่นวิญญาณ์	เจตนา ข้อแรก แจกจาง
ครั้นลงมือ ให้ทาน บันดาลสุข	ควรปลดทุกข์ ความหวั่นไหว ในประสงค์

จิตรเบิกบาน เพียรสร้าง อย่างมั่นคง
 หลังจากการให้ทานนั้นเสร็จแล้ว
 มิ ยึดมั่น ถือมั่น ทานอันดี
 ครองหลักธรรม น้อมนำจิตเจตนา
 จงพลิกพื้น ตื่นเกิด ไม่เกิดภัย
 แสงแห่งทาน บันดาลเกิด ประเสริฐแล้ว
 อันหนทาง สุ่มรรคา ย่อมมากมี
 ถวายทาน ผู้รู้เขต เหตุแห่งธรรม
 ผู้ชี้แนะ ให้รู้ ถูทางเดิน
 คือ ผู้ตื่น ผู้โอบเอื้อ เนื่อนาบุญ
 การค้นหา ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน
 หากไม่เป็น ผู้ถึงชอบ น้อมนอบจิตแม้ทำจิต ถวายทาน ปานปรารถนา
 ก็มีอาจ เสริมเรี่ยวแรง แห่งบุญญา
 จงเร่งสร้าง ทานประเสริฐ เกิดกิจบุญ
 เมื่อท่านพบ เนื่อนานบุญ อุ้นบวร
 องค์ที่ ๑ คือ ทานด้านวัตถุให้บรรลु
 องค์ที่ ๒ คือ ทานวิเศษ ด้วยเจตนา
 องค์ที่ ๓ ทานหนุนเกื้อ เนื่อนาบุญ
 ทั้ง ๓ องค์ ประกอบเด่น เป็นสำคัญ
 การให้ทาน นับเป็นทุน พูนทวี
 จะประสบ พบแต่สุข ทุกข์มลาย

มั่นดำรง อยู่ในทาน นานทวี
 ก่อนสำเร็จ กิจในทาน หวานวิถึ
 ตนไม่มี ยึดเหนี่ยว เทียวห่อใจ
 จงนำพา ให้พ้นผ่าน กาลหลับไหล
 จะสุขใจ ดังจินดา ไร่ราศี
 สุริย์แก้ว แพร้วเพริด เฉิดรัศมี
 หลายวิธี หลายแบบอย่าง วางให้เดิน
 ผู้น้อมนำ หนทาง ไม่ห่างเหิน
 ผู้เจริญ ด้วยหลักธรรม จำเริญการ
 ผู้ทรงคุณ ในธรรม แผ่ไพศาล
 จิตนิพพาน อันเป็นหนึ่งใน ซึ่งมรรคา
 ถึงมรรคา เมืองนิพพาน วิมานมร
 เป็นแรงหนุน บันดาลสุข สโมสร
 ค่อยยอกร น้อมจริต จิตวันทา
 ทั้งใจกาย คลายกังขา
 งามสง่า ในปัจเจก อเนกอนันต์
 สัมสมทุน การทำดี ที่สร้างสรรค์
 สำเร็จพลัน ฐู่เหตุแจ้ง แห่งอบาย
 เสริมชีวี ให้ร่มเย็น เห็นความหมาย
 เมื่อพลิกกาย ถวายอุทิศ จิตเป็นทาน

๔.๔.๒ เนื้อหาศีลบารมี ได้เลือกเอาบทร้อยกรองที่ประพันธ์เป็นบทกลอนบรรจุ
 ทำนองเพลงประกอบทำร้ายรำและได้ตัดคำกลอนขอพื้นบ้านออก

๔.๔.๓ เนื้อหาภาวนาบารมี ทำการนำเสนอใหม่เป็นการบรรยายประกอบแสง เสียง
 งานวิจัยได้นำเอาบทเสภา เนื้อหาทานบารมีโดย นายธีรวัฒน์ หมื่นทา บทกลอนเนื้อหาศีล
 บารมี โดย นางนิตยา จิตแหลม เนื้อหาภาวนาบารมีโดย พระอธิการสุชาติ จนทสโร,ดร. มาบูรณา
 การทำเป็นต้นฉบับสคริปต์ (Script) เพื่อถ่ายทำเป็นวิดีโอทัศน์โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกกริชต์ เก่าศิริ
 ในหัวข้อเรื่อง พุทธวจน ธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์ ดังนี้

๔.๔.๑ บท (Script) นาฏการ เรื่อง พุทธวัจนธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์

โดย ผศ.กนกกรัซต์ เก่าศิริ

ตารางที่ ๔.๔ บทนาฏการ เรื่อง พุทธวัจนธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์

คำบรรยาย	กิจกรรม
<p>บรรยาย</p> <p>หัวใจพระพุทธศาสนา ทางปฏิบัติของพระภิกษุ จะปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา</p> <p>หัวใจพระพุทธศาสนา สำหรับผู้ครองเรือนจะต้องปฏิบัติตามหลักบุญ กิริยาวัตถุ ๓ นั่นคือ ทาน ศีล และภาวนา เป็นแนวทางในการสร้างบุญบารมี</p> <p>การทำทานคือการสละทรัพย์ของตนที่มีอยู่ให้แก่ผู้อื่น ให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์และความสุขด้วยความเมตตาจิตของตน การทำทานจะทำให้ผู้ทำทานได้บุญมากหรือน้อย ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้</p>	<p>เสถารำ</p> <p>ทานบารมี</p> <p>อันความดี ที่กระทำ นำชีวิต ย่อมลิลิต ชี้นำทาง สว่างไสว นำความดี ที่ผันผ่านวันวานไป ประดับไว้ ให้กุศล ดลบันดาล ในการให้มั่นเป็นทานอันประเสริฐ ก่อบังเกิดผลบุญ หนุนผสวน องค์ประกอบ ขอบเขต เหตุแห่งทาน ลุแก่การ บรมสุข ทุกข์มลาย ต้องบริสุทธ์ แน่ใจรั้ ทั้งใจกาย แผ่กำจาย มลายสิ้น ดังจินตนา อันจิตใจ มั่นคง ประสงค์ให้ ควรฝากไว้ ทางแห่ง แสงหา เป็นสิ่งของ เทียงธรรม นำเข้ามา ถวายบูชา สุจริต เป็นนิจไป หากแม้ท่าน ทุกจริต กิจในทาน บุญบันดาล ย่อมเสื่อมสตัย์ อัชฌาสัย เช่นคตโกง ฉ้อฉล กลเรียไร หลอกเรียกไถ่ ทรัพย์สิน ไม่ยินดี</p>

คำบรรยาย	กิจกรรม
	<p>แสนยากแท้ แก่การร่างสร้างสมบุญ การต่อทูน ค่อยต่างพร้อย ล่าถอยหนี ก่อนให้ทาน ยามใด ทำให้ดีควรรู้ที่ ใฝ่ระวัง ธรรมสังวร</p> <p>หากแม้ท่านผ่องผุด สุจริต ทำด้วยจิต สิ้นทรัพย์ ประภัสสร ท่านจะพบ แต่ความสุข ดุจได้พร แท้แน่นอน คือนิพพาน ตระการใจ การให้ทาน นั้นจำต้อง มองคุณค่า เจตนา ที่แน่วแน่ แก้ววิสัย อันกิจการ ต้องราบรื่น ชื่นดวงใจ ฝากบุญไว้ สืบสร้าง ทางมรรคา ก่อนให้ทาน นำจิตโหม โสมมณัส ควรผูกมัด ให้เบิกบาน สุขุทรรษา เพื่อสงเคราะห์ ให้ผู้อื่น ชื่นวิญญูณ เจตนา ข้อแรก แจกจ้านง</p> <p>ครั้นลงมือ ให้ทาน บันดาลสุข ควรปลดทุกข์ ความหวั่นไหว ในประสงค์ จิตเบิกบาน เพียรสร้าง อย่างมั่นคง มั่นดำรง อยู่ในทาน นานทวี หลังจากการให้ทานนั้นเสร็จแล้ว ก่อนสำเร็จ กิจในทาน หว่านวิถึ</p>

คำบรรยาย	กิจกรรม
	<p>มิ ยึดมั่น ถือมั่น ทานอันดี ตนไม่มี ยึดเหนี่ยว เหี่ยวห่อใจ ครองหลักธรรม น้อมนำจิตเจตนา จงนำพา ให้พ้นผ่าน กาลลับไหล จงพลิกฟื้น ตื่นเถิด ไม่เกิดภัย จะสุขใจ ดั่งจินดา ไร่ราศี แสงแห่งทาน บันดาลเกิด ประเสริฐแล้ว สุริย์แก้ว แพร้วเพริด เฉิดรัศมี อันหนทาง สุ่มรรคา ย่อมมากมี หลายวิธี หลายแบบอย่าง วางให้เดิน ถวายทาน ผู้รู้เขต เหตุแห่งธรรม ผู้น้อมนำ หนทาง ไม่ห่างเหิน ผู้ชี้แนะ ให้รู้ ลู่ทางเดิน ผู้เจริญ ด้วยหลักธรรม จำเริญการ คือ ผู้ตื่น ผู้โอบเอื้อ เนื่อนาบุญ ผู้ทรงคุณ ในธรรม แผ่ไพศาล การค้นหา ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน จิตนิพพาน อันเป็นหนึ่งใน ซึ่งมรรคา หากไม่เป็น ผู้ถึงชอบ น้อมนอบจิต แม้ทำจิต ถวายทาน ปานปรารธนา ก็มีอาจ เสริมเรี่ยวแรง แห่งบุญญา ถึงมรรคา เมืองนิพพาน วิมานมร</p>

คำบรรยาย	กิจกรรม
	<p> จงเร่งสร้าง ทานประเสริฐ เกิดกิบุญ เป็นแรงหนุน บันดาลสุข สโมสร เมื่อท่านพบ เนื่อนาบุญ อุ่่นบวร ค่อยยอกร น้อมจรีต จิตวันทา องค์ที่ ๑ คือ ทานด้านวัตถุ ให้บรรลู่ ทั้งใจกาย คลายกังวล องค์ที่ ๒ คือ ทานวิเศษ ด้วยเจตนา งามสง่า ในปัจเจก อนเกอนันต์ องค์ที่ ๓ ทานหนุนเกื้อ เนื่อนาบุญ สั้งสมทุน การทำดี ที่สร้างสรรค์ ทั้ง ๓ องค์ ประกอบเด่น เป็นสำคัญ สำเร็จพลัน รู้เหตุแจ้ง แห่งอบาย การให้ทาน นับเป็นทุน พุนทวี เสริมชีวี ให้ร่มเย็น เห็นความหมาย จะประสบ พบแต่สุข ทุกข์มลาย เมื่อพลีกาย ถวายอุทิศ จิตเป็นทาน </p>

คำบรรยาย	กิจกรรม
<p>บรรยาย</p> <p>เมื่อทำทานซึ่งเป็นการสละทรัพย์ เพื่อจุนเจือผู้อื่น มุ่งหวังให้ผู้อื่น ได้รับประโยชน์ และความสุข ด้วยเมตตาจิตของเราแล้ว คฤหัสถ์ ผู้ครองเรือน ต้องปฏิบัติด้วยการรักษา กาย วาจา ใจ เป็นการรักษาศีล ใน การควบคุมกาย ใจ และวาจา ให้ ตั้งอยู่ในความดีงาม</p>	<p>บทกลอนรำ ศีลบารมี</p> <p>ศีลห้าข้อบัญญัติไว้ควรจำ วิถีธรรมนำสุขทุกแห่งหน ปฏิบัติเป็นประจำน้อมนำตน ให้ล่วงพ้นบ่วงกรรมยามพลั้งไป ข้อหนึ่งพึงงดเว้นการเช่นฆ่า ใจหยาบช้าหมายคร่าอายุชัย คิดอาฆาตกักขังอย่าเฝ้าใจ ถ้าแม้ใครใจแค้นคิดผิดจรรยา ข้อสองตรีตรองดูรู้แน่ชัด พึงขจัดโลภนั้นตัวตันทหา ลักขโมยฉ้อฉลปล้นเอามา โกงเวลากินแรงแย่งตักตวง ข้อสามอย่าลวนลามละเมิดเขา หมกมุ่นเมาหมายปองของรักหวง ลูกของเขาผิวเมียใครใช้เล่าหลวง จักติดบ่วงกามชั่วกั้วมลทิน ข้อสี่งดวิกรรมกล่าวคำเท็จ คนขามเข็ดหยาบหยาบยามติดฉิน พูด เขียนเพื่อลวงล่อเป็นราคิน ใช้เล่ห์หลิ่นปกหลอกหลอกลวงคน</p>

คำบรรยาย	กิจกรรม
	<p> ข้อห้ามศุรายาเสพติด การพนันทุกชนิดล้วนสับสน อบายมุขชั่วช้าพาอับจน หนีไม่พ้นเพื่อนชั่วพามัวเมา บทบัญญัติศีลห้า นำชีวิต น้อมนำจิตปลุชนพ้นความเขลา ตามครรลองครองธรรมนำขัดเกลา กรรมตั้งเงาตามประชิดติดตัวไป ชาวพุทธพึงรับศีลพระชินสีห์ ปฏิบัติดีกุศลส่งอย่าสงสัย อยู่ร่วมโลกอย่างสร้างสรรค์ทุกวันนี้ไป จรรโลงให้สันติสุขถ้วนทุกคน </p>

คำบรรยาย	กิจกรรม
<p style="text-align: center;">ภาวนาบารมี</p> <p>บรรยาย</p> <p>หลักบุญกิริยาของศีลที่ผู้ครองเรือน ควรยึดปฏิบัติ อย่างง่าย ๆ คือ ศีลห้า เป็นหลักปฏิบัติในการรักษาจิตใจ ให้เรียบร้อยเป็นข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจา ให้ตั้งอยู่ในความดีงามทำให้เป็นคนเยือกเย็นเกิดความ เกษมคือจิตที่เบิกบาน</p> <p>เมื่อให้ทานและรักษาศีลแล้วผู้ครองเรือนควรที่จะ สร้างบุญบารมีที่สูงขึ้นนั่นคือการเจริญภาวนา</p> <p>การเจริญภาวนา เป็นแก่นแท้ของการสร้างบุญบารมี การเจริญภาวนา แยกเป็น ๒ ลักษณะ คือ</p> <p>สมถภาวนา คือการทำจิตให้ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์เดียว ด้วยการทำสมาธิ และ วิปัสสนาภาวนา เป็นการเจริญ ภาวนาที่ทำความจิตใคร่ครวญในสภาวะธรรมอันเป็นการ เจริญภาวนาขั้นสูงขึ้นไป การทำสมาธิและวิปัสสนาเป็น เหตุและผลของกันและกัน มีอุปการะซึ่งกันและกัน ปัญญาทางวิปัสสนาภาวนา จะเกิดขึ้นได้โดยขาดกำลัง สมาธิสนับสนุนไม่ได้ ดังนั้น จึงขอทุกท่านที่อยู่ ณ สถานที่นี้ ทำความเข้าใจเรื่องการภาวนา และ ฝึกการ ภาวนาเบื้องต้น หรือ การสมถภาวนา เป็นสิ่งที่ทุกท่าน ณ ที่นี้สามารถฝึกได้โดยง่าย ๆ นั่นคือ การทำสมาธิ และ ก่อนการปฏิบัติด้วยการทำสมาธิ ขอให้ท่านทั้งหลาย มา ทำความเข้าใจคำว่า ภาวนา ก่อน</p> <p>ภาวนา คือการทำจิตของเราให้ดีขึ้น ให้พัฒนาขึ้น</p>	

คำบรรยาย	กิจกรรม
<p>นั่นคือเป็นการอบรมให้มีมากขึ้น ให้เจริญขึ้น หากได้ทำการภาวนาอยู่เป็นประจำ จะทำให้เรา รู้ทันตามสภาพความเป็นจริงของชีวิต มีสติปัญญาในการใช้ชีวิตของตนเองอย่างสงบสุข จิตใจของเราจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน ให้รู้เรื่องของเราเอง ทั้งทางกาย วาจา และใจ ใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นต้องเดือดร้อนในเรื่องใด ๆ</p> <p>การเจริญภาวนาจะเกิดผลทันทีในปัจจุบันและอนาคตจะเป็นผู้มีการพิจารณาไตร่ตรองในการปฏิบัติงานในหน้าที่ มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับและถือความถูกต้องเป็นแนวทางในการทำงานและการดำเนินชีวิตของตนเอง ไม่เปิดช่องว่าง ให้อำนาจของกิเลส ตัณหา ความชั่ว ความผิด ความโลภ ความโกรธความหลง เข้ามาครอบงำจิตใจของเรา</p> <p>การปฏิบัติภาวนาจึงเป็นการทำจิตใจให้สงบ ให้มีสติปัญญา ในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ทั้งการทำ การพูด การคิด ให้ถูกต้องเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา ชีวิตของผู้ปฏิบัติภาวนา จึงมีแต่ความสุข ความเจริญ สามารถแก้ไขปัญหาและดับความทุกข์ได้ด้วยตนเองอย่างจริงแท้แน่นอน</p> <p>ลำดับต่อไปนี่ ขอเชิญท่านทั้งหลายได้ฝึกภาวนาอบรมจิตของเรา ก่อนอื่นขอให้เราท่านทั้งหลายหลับตาลงเบาๆ วางมือซ้อนกันไว้บนหน้าตัก ผ่อนคลายความตึงเครียดในทุกส่วนของร่างกาย ให้รู้สึกสบาย ๆ ตั้งใจพอประมาณ ไม่ตึง ไม่หย่อนเกินไปจากนั้นมึสติระลึกรู้ลมหายใจเข้า และ หายใจออกของเรา</p>	

คำบรรยาย	กิจกรรม
<p>ลมหายใจเข้ามีสติรู้ซ้ว่าลมเข้า ลมหายใจออกมีสติรู้ซ้ว่าลมออก หายใจเข้ารู้.....หายใจออกรู้.....ทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ</p> <p style="text-align: center;">เจียบ</p> <p>เมื่อได้เวลาประมาณ ๓ นาที เริ่มบรรยายต่อ</p> <p>มีสติรู้สึกตัว ยกมือทั้งสองข้างขึ้น ประนมไว้ระดับอกยังไม่ลืมตาดู</p> <p>ขอให้ทุกท่านน้อมนึกถึงบุญกุศล คุณงามความดีที่เราได้บำเพ็ญมาแล้วตั้งจิตเมตตาปราณี แผ่ไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลาย อันมี บิดา มารดา ครูบาอาจารย์</p> <p>ญาติสนิทมิตรสหายทั้งหลาย ขอจงพ้นความทุกข์ มีแต่ความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกภัย ทั้งสิ้นทั้งปวงเทอญ</p> <p>บรรยาย</p> <p>อานิสงส์ของการให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญสมณภาวนา ตามพุทธพจน์ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา จะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติได้รับผลแห่งการปฏิบัติ เกิดความเกษม สุข ความเบิกบานดังพุทธพจน์ที่ว่า “ ธัมโม ทเว รักษติ ธรรมจारी ” ธรรมแลย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม</p>	<p>ผู้ชมหลับตาลงช้า ๆ ตามคำบรรยาย</p> <p>อยู่ในบรรยากาศเจียบสงบประมาณ ๓ นาที</p> <p>ผู้ชมทุกคนลืมตา นั่งในท่าปกติ</p>

๔.๕ เริ่มทำตามกระบวนการวงจรเดมิงขั้นที่ ๑

๔.๕.๑ วางแผนนำบทที่ปรับปรุงสู่กลุ่มเป้าหมาย (Plan)

๔.๕.๒ ลงมือปฏิบัติการอีกครั้ง (Do)

หลังจากทำสคริปบทรายแล้วได้นำสคริปไปทำการฝึกทำรายการกับผู้ร่วมโครงการ

๓ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มเยาวชนที่เป็นนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดบุญวาทย์วิหาร
 ๒. กลุ่มเยาวชนนักเรียนโรงเรียนบ้านปงสนุก
 ๓. กลุ่มนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
- ๔.๕.๓ ตรวจสอบอีกครั้งว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ (Check)

ผลที่ได้รับ

๑. กลุ่มเยาวชนที่เป็นนักเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดบุญวาทย์วิหารไม่มีพื้นฐานในทางนาฏศิลป์มาก่อนจึงปฏิบัติไม่ค่อยได้
๒. กลุ่มเยาวชนนักเรียนโรงเรียนบ้านปงสนุกมีพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์บ้างพอสมควรแต่ฝีมือการรำยังไม่สามารถที่จะนำมาถ่ายทอดตามบทในสคริปที่งานวิจัยวางไว้ได้
๓. กลุ่มนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปางมีความหลากหลายแต่ฝีมือการรำยังไม่ถึงขั้นที่จะถ่ายทอดทำรำตามบทในสคริปที่งานวิจัยวางไว้ได้

๔.๕.๔ เมื่อไม่ได้ผลตามที่คาดหวังจึงได้ปรับเปลี่ยนวิธีการอีกครั้ง (Action)

งานวิจัยจึงได้ทำการแก้ไขด้วยการหาผู้ที่มีฝีมือที่จะถ่ายทอดเนื้อหาตามบทในสคริปจึงได้ผู้มีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์เข้าร่วมโครงการด้วยการว่าจ้างให้ทำการถ่ายทำเป็นวิดีโอตามสคริปต์ที่ได้จากงานวิจัยใช้เวลาในการแสดงประมาณ ๓๓ นาที เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงได้นำผลวิจัยทำการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ตามตารางการทดลองชุดนวัตกรรม ดังนี้

ตารางที่ ๔.๕ ตารางการนำผลงานวิจัยที่ได้ขอความอนุเคราะห์ทดลองชุดนวัตกรรม

วัน เดือน ปี	ผลงานนวัตกรรม	ประชากรผู้ให้ข้อมูล
๒๕ มีนาคม ๒๕๕๗	๑. บทละครรำ เรื่อง อานิสงส์แห่งทาน ๒. บท (Script) นาฏการ เรื่อง พุทธวงษะ ธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์	๑. พระมหานพดล สุวรรณเมธี เจ้าอาวาสวัดบรรพตสถิต รองเจ้าคณะอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

		<p>๒. พระมหาอินจันทร์ คุณะโสโก ผจล.ชอ. วัดพระเจดีย์ขาวหลัง รองเจ้าคณะอำเภอเมืองลำปาง</p> <p>๓. พระครูปลัดอู๋ รตนปญโญ, ดร. วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่</p>
๒๘ มีนาคม ๒๕๕๗	บท (Script) นาฏการ เรื่อง พุทธวจนธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์	<p>๑. นางอัญชลี ไตรรักษา ข้าราชการครู (สอนนาฏศิลป์) โรงเรียนบ้านปงสนุก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง</p> <p>๒. นางจันทร์ฉาย ฉวีวัฒน์ ข้าราชการครู (สอนดนตรีขับร้อง) โรงเรียนบ้านปงสนุก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง</p>
๓๐ มีนาคม ๒๕๕๗	บท (Script) นาฏการ เรื่อง พุทธวจนธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์	<p>๑. นิสิตบรรพชิต (คนใน) มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัย สงฆ์นครลำปาง</p> <p>๒. นิสิต ศฤหัสถ์ (คนนอก) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง</p>
๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗	บท (Script) นาฏการ เรื่อง พุทธวจนธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์	<p>๑. นักเรียนโรงเรียนพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ วัดบุญวาทย์วิหาร จังหวัด ลำปาง</p>

		๒. นักเรียนโรงเรียนบ้านปงสนุก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
--	--	--

๔.๕.๔.๑ นำงานวิจัยที่ได้จากการถ่ายทำเป็นวีดิทัศน์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการวิพากษ์

๑.๑ ขอเมตตาจิตให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศาสนาทำการวิเคราะห์ วิจารณ์ และวิพากษ์ผลงาน ๓ ท่าน โดยได้กำหนดคำถามกว้าง ๆ ดังนี้

๑.๑.๑ เนื้อหาจากพุทธวจนะ เรื่อง ทาน ศีล ภavana สำหรับผู้
ครองเรือนที่นำมาสร้างเป็นสื่อวีดิทัศน์เนื้อหาที่มีความถูกต้องหรือไม่

๑.๑.๒ เนื้อหาจากพุทธวจนะ เรื่อง ทาน ศีล ภavana สำหรับผู้
ครองเรือนที่นำมาสร้างเป็นสื่อวีดิทัศน์ เหมาะสมหรือไม่และมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

๑.๑.๓ ขอให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทละครเรื่องทานานิสงส์

ผลการวิเคราะห์ วิจารณ์ และวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศาสนา

ท่านแรก

พระมหานกต สุวรรณเมธี

นธ. เอก, ปธ. ๗

คป., พธ.บ.

เจ้าอาวาสวัดบรรพตสถิต รองเจ้าคณะอำเภอวังเหนือ

พระจริยานิเทศประจำจังหวัดลำปาง

ได้ทำการวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้

ต้นเรื่องวีซีดี นาฎการ เรื่องทานานิสงส์ ทาน ศีล ภavana

๑. ขอแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

๑.๑ เป็นบทเนื้อหาที่ดี ถ่ายทอดสื่อสารให้ความรู้เนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

๑.๒ ถ้าจะให้ที่น่าสนใจและเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น ควรทำอักษรตัววิ่งบทเสภา ประกอบด้วย เพราะการขับเสภาต้องใช้เสียงเอื้อน บางคำไพเราะอาจฟังไม่เข้าใจ อีกประการหนึ่ง ถ้ามีอักษรตัววิ่งประกอบเสียงขับเสภาไปด้วย สื่อนี้จะเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เช่น กลุ่มผู้พิการทางหู เขาอาจฟังไม่ได้ แต่อ่านเข้าใจจากอักษรตัววิ่งประกอบสื่อการแสดง นาฎการได้ หรือถ้ามีผู้แปลเป็นภาษามือด้วยก็จะดีไม่น้อย อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ ด้วย

๒. พิมพ์บทบรรยายที่เป็นพระพุทธรูปนูนต่ำ คำที่ว่า ธัมโมทเวรักขติธรรมจารี ต้องแยกเป็น ศัพท์และเขียนเป็นบาลีไทยที่ถูกต้องว่า “ธัมโม หะเว รักขติ ธัมมะจาริง” ถ้าหากจะเขียนเป็น บาลีได้ดังนี้ “ธัมโม หเว รกขติ ธมมจรี”

๓. สำหรับบทละคร ไม่ค่อยมีความถนัด ขอไม่วิจารณ์ แต่คงให้ความเห็นว่า ถ้าจะนำมา ทำเป็นนาฏการหรือการแสดง การสนทนา ก็ควรมีอักษรตัววิ่งประกอบด้วยเช่นกัน เพราะจะเป็น ประโยชน์แก่กลุ่มคนทางหู และทำให้เข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นด้วย และการแสดงถ้าเป็นละครก็ควร สอดแทรกการแสดงมารยาทไทย มารยาทชาวพุทธเข้าไปด้วย เช่น เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของตัว ละครขณะอยู่ในวัด พุดคุยกับพระ การกราบพระ เป็นต้น

ท่านที่สอง **พระมหาอินจันทร์ คุณะโสโก**

นธ. เอก, ปธ. ๙

ผจล. รองเจ้าคณะอำเภอเมืองลำปาง

ได้ทำการวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเนื่องด้วยนาฏ การประกอบหลักแห่งพุทธธรรมโดยสื่อวีดิทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์บทละคร

๑. เนื้อหาเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา สำหรับผู้ครองเรือน ถูกต้องตามหลักแห่งบุญกิริยาวัตถุ ๓ คือ ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการให้ทาน, ศีลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล, ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา เหมาะสมกับคฤหัสถ์ที่สามารถนำไป ประพฤติปฏิบัติให้เกิดความสุขในชีวิตของตน สมาชิกในครอบครัว ชุมชนและในสังคม ตลอดถึงประเทศชาติได้ ซึ่งจะทำให้เกิดมีความรัก ความเมตตา มีความยินดีต่อกัน ไม่ มีอคติ มีแต่ความเสียสละช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นต้น ดังพระพุทธรูปในอรรถกถา ธรรมบทที่ว่า ถ้าหากจะทำความดี ก็ควรจะทำความดีนั้นบ่อย ๆ ควรพอใจในการทำ ความดีนั้น เพราะการสะสมความดี (บุญ) นำความสุขมาให้

๒. เนื้อหาเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา ที่นำเสนอโดยการผ่านสื่อทั้ง ๒ ประเภท มีเนื้อหา เหมาะสมตามยุคสมัยปัจจุบัน

ข้อดี เป็นการผสมผสานระหว่างหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ซึ่งจัดเป็นส่วนของ นามธรรมที่มีความละเอียดอ่อน ยากต่อการที่บุคคลทั่วไปจะรู้และเข้าใจได้หากไม่นำมา เสนอให้เห็นเป็นรูปธรรมโดยการผ่านสื่อที่เหมาะสม

ข้อเสีย การนำเสนอหลักแห่งพุทธธรรมโดยการผ่านสื่อต่าง ๆ หากไม่มีการพิจารณาและ คัดกรอง ไม่ใช่โยนิโสมนสิการอย่างรอบคอบแล้ว ก็จะเป็นสาเหตุที่ทำให้จิตใจลุ่มหลง

ในเรื่องของรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ไม่สามารถพัฒนาและยกจิตให้สูงขึ้นไปได้ ดังนั้นต้องมีการพิจารณา วิเคราะห์สื่อเหล่านั้น ๆ ให้ดีก่อนนำมาใช้เพื่อความเหมาะสม

๓. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะโดยภาพรวมที่เห็นผ่านสื่อวีดิทัศน์แล้ว เห็นว่าการใช้สื่อที่เห็นเป็นรูปภาพ ได้ยินเสียง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้ผู้รับสารได้รู้และเข้าใจ ข้อมูลข่าวสารที่ผู้ส่งสารตั้งวัตถุประสงค์ไว้ได้โดยง่าย หากว่าเป็นสื่อที่มีคุณภาพ เห็นภาพและได้ยินเสียงแล้วสามารถรู้ เข้าใจถึงหลักธรรมที่นำเสนอ โดยไม่มากจนเกินไป ดังนั้นควรปรับปรุงระบบภาพและระบบเสียงให้พอเหมาะกันจะเป็นสิ่งที่ดีมาก
๔. ตัวละครและบทละคร เป็นเรื่องราวที่อ้างอิงมาจากอรรถกถาธรรมบท ดังนั้นการรักษาหลักพระธรรมคำสอนที่เป็นพระพุทธรูป โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ต้องระมัดระวังไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข จนนำไปสู่ความเป็นสัทธรรมปฏิรูป อันจะก่อให้เกิดความเสื่อมได้

ท่านที่สาม **พระปลัดอุทัย รตนปญโญ, ดร.**

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ได้ทำการวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้

ตอบข้อที่ ๑ คำถามที่ถามถึงความเหมาะสม

การนำเสนอมาขับเป็นสื่อด้านหลักธรรมเรื่อง ทาน ศีล และภาวนา เป็นมิติใหม่ที่ยังไม่เคยปรากฏให้เห็นนับว่าเป็นสีสันให้กับพุทธศาสนาอีกทางหนึ่งด้วย จากเนื้อหาที่ปรากฏนี้ทำให้ทราบถึงความเหมาะสมเป็นหลายด้าน คือ

- ๑.๑ เป็นอัตลักษณ์ ซึ่งจะตอบสนองต่อสุขสภาพใจ เป็นความแตกต่างกับคนในวัฒนธรรมอื่น
- ๑.๒ ให้สุนทรีย์และความบันเทิงทั้งความงาม ความสนุกสนาน มีลีลาของตนเอง
- ๑.๓ เป็นการสร้างสื่อผ่านคุณลักษณะของ ภาษา เสียงดนตรี รูปทรง ท่าทาง ภาพ ฯลฯ
- ๑.๔ เป็นสื่อกลางในการเชื่อมระหว่าง “โลกีย์” กับทาง “ธรรม”

ตอบข้อที่ ๒ เนื้อหาถูกต้องหรือไม่

จากการขับเสภาที่มีเนื้อหาของ ทาน, ศีล, ภาวนา ที่นำมาขับเป็นเสภาที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นถึงความเป็นมาของสื่อพื้นบ้านว่า เป็นสื่อพื้นบ้านที่นิยมทำกันมานานแต่กำลังจะหายไปจากวัฒนธรรมบ้านเรา เนื้อหาที่นำมาขับเสภาเป็นเนื้อหาที่ตรงกับความหมายและเหตุการณ์ในปัจจุบัน เพราะเน้นเรื่องทาน ศีล ภาวนา โดยขับเป็นทำนองเสภา ให้เกิดเป็นสีสันให้กับศาสนา เนื้อหาที่นำมาขับถูกต้องตรงกับหลักธรรม

การนำเสภามาขับเป็นความเหมาะสมด้านเนื้อหา แต่ด้านสัมผัสของบทกลอนก็ถือว่าเป็นการปรับให้ประยุกต์เข้ากับเทคโนโลยีที่นำมาเป็นตัวขับเคลื่อนจะไม่ถูกต้องแบบดั้งเดิมนั้นที่ปรากฏในตำนาน

ตอบข้อที่ ๓ การแสดงความคิดเห็น

การนำเอาเสภามาขับในหลักธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้รสชาติของวรรณกรรมเพิ่มขึ้น ส่วนข้อเสียอาจจะเป็นการขับที่ไม่ครบองค์ประกอบของเสภาที่มีคำขึ้นต้นและลงท้ายแต่ก็ไม่ใช้สิ่งที่ผิดไป ทุกบทตอนเพราะเป็นการนำเสภามาประยุกต์เหมือนหลักธรรมคำสอนที่นำมาทำเป็นละคร ให้ได้อ่านเพื่อเสริมสร้างความดีงามกับศาสนา

รวมความคิดเห็นการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๓ ท่านได้ดังนี้

๑. เนื้อหาที่นำมาสร้างเป็นสื่อวีดิทัศน์มีความถูกต้อง
๒. การนำพุทธวจนะมาสร้างเป็นสื่อรายการเป็นมิติใหม่มีข้อดีอยู่ที่ ผู้ชมได้เห็นทั้งภาพและได้ยินทั้งเสียง **ข้อเสีย**งานวีดิทัศน์ที่ผลิตออกมาไม่มีความสมบูรณ์ **ข้อควรระวัง** คือ ในการนำเรื่องราวจากอรรถกถาธรรม มาใช้เป็นเนื้อหาในการแสดงต้องรักษาหลักพระธรรมคำสอนที่เป็นพุทธพจน์โดยไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงเพราะอาจนำไปสู่ความเสื่อมได้

นางงานวิจัยที่ได้จากการถ่ายทำวีดิทัศน์ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ทำการวิพากษ์ ๒ ท่าน

ผลการวิเคราะห์ วิจัย และวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์

ข้อคิดเห็นจาก อาจารย์อัญชลี ไตรรักษา

๑. การนำพุทธวจนะ เรื่อง ทาน ศีล ภavana ที่นำมาสร้างเป็นสื่อในการสื่อสารเชิงนาฏการ **เหมาะสมหรือไม่**

การนำเสนอผ่านการสื่อสารเชิงนาฏการเป็นการสร้างนวัตกรรมที่ดี แต่สำหรับเยาวชน ยังไม่ค่อยเหมาะสมเท่าไรนัก และเด็กยังไม่เข้าใจและตีความหมายของ ทาน ศีล ภavana ได้ไม่ดีนัก ประกอบกับการนำเสนอเน้นการสื่อสารเชิงนาฏศิลป์มากไปในบางช่วง ซึ่งเด็กจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในความหมายของเรื่องนั้น ๆ ดีพอก่อนถึงจะสามารถตีความหมายจากลีลาท่าทางของตัวละครที่นำมาเสนอได้ อาจจะเป็นการยากสำหรับเด็กเยาวชน

มีข้อดี ข้อเสียอย่างไร

ข้อดี

- เป็นการสร้างนวัตกรรมที่ดี มีความน่าสนใจ สื่อหรือนวัตกรรมที่มีเนื้อหาในพุทธศาสนานี้อยู่ เพราะรูปแบบเนื้อหาที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ทำให้การนำเสนอเป็นรูปธรรมชัดเจน

มีความยากจึงไม่นิยมผลิตสื่อทางด้านนี้

- การนำเสนอในรูปแบบเชิงนาฏการ มีการขับเสภาและแสดงลีลาท่ารำประกอบ เป็นนวัตกรรมการที่ดีและแปลกใหม่ เป็นการสร้างและกระตุ้นความสนใจได้อีกทางหนึ่ง เพราะผู้แสดงเป็นผู้ที่มีความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านนาฏศิลป์เป็นอย่างดี ทำให้ผู้ชมเพลิดเพลินไปกับลีลาท่ารำอันสวยงามของผู้แสดง

ข้อเสีย

การนำเสนอวัฒนธรรมเชิงนาฏการ จะมีความเข้าใจที่ยาก ซับซ้อนเพราะจะต้องแปลความหมายจากภาษาท่า ลีลาท่ารำ ผู้ชมควรมีพื้นฐานด้านนาฏศิลป์พอสมควร จึงจะสามารถเข้าใจความหมายและชมด้วยความเพลิดเพลินได้บรรจง

ควรนำเสนอแนวใดจึงจะเข้าถึงเยาวชน

สำหรับเยาวชนควรนำเสนอด้วยการทำให้สนุกสนานและมีความน่าสนใจ ควรนำเนื้อหาที่เป็นคำสอนมาประยุกต์เข้ากับสื่อที่เยาวชนมีความสนใจ เช่น การ์ตูน และเสนอเรื่องราวที่ไม่ซับซ้อนสามารถสื่อความหมายได้ถูกต้องและตรงประเด็นตามจุดประสงค์ของผู้ผลิต

ควรทำแนวใดจึงจะเข้าถึงผู้คนในสังคม

การนำเสนอให้เข้าถึงกลุ่มบุคคลทั่วไป ควรนำเสนอในรูปแบบของการแสดงบทบาทสมมุติ การแสดงละคร ภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหวแอนิเมชันก็ได้ แต่ควรเป็นตัวละครที่อยู่ในความสนใจเป็นที่รู้จักและเป็นเรื่องราวที่ไม่ซับซ้อนมากนัก ถ้านำเสนอผ่านงานนาฏศิลป์ก็ควรเสนอเป็นช่วงสั้นๆ เน้นเฉพาะช่วง/ตอนที่สำคัญ เพราะบุคคลทั่วไปอาจจะไม่เข้าใจในภาษาท่าทางการตีบทได้ดีเท่ากับผู้ที่มีความรู้ในด้านนาฏศิลป์หรือผ่านการเรียนนาฏศิลป์มาก่อน

การวิเคราะห์ภาพรวมหลังจากดูวิดีโอ

วิดีโอชุดนี้เป็นการนำเสนอความรู้ในพุทธศาสนาเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา ทำให้ผู้ชมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง แต่การนำเสนอในช่วง/ตอน ความรู้เรื่องทาน นำเสนอผ่านการขับเสภา และการตีบทแสดงท่าทางระกอบบทกลอน เป็นช่วงที่มีรายละเอียดเนื้อหาดีมาก และมีลีลาท่ารำ

ที่นานเกินไปอาจทำให้ความสนใจลดลง ถ้าผู้ชมที่มีความสนใจแต่ไม่มีความรู้ด้านนาฏศิลป์ ก็จะไม่สนใจเท่าที่ควร

ข้อคิดเห็นจาก อาจารย์จันทร์ฉาย ฉวีวัฒน์

๑. การนำพุทธวัจนะ เรื่อง ทาน ศีล ภาวนา ที่นำมาสร้างเป็นสื่อในการสื่อสารเชิงนาฏการ
เหมาะสมหรือไม่

ตอบ เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง

เหตุผล พุทธวัจนะ เรื่องทาน ศีล ภาวนา เป็นธรรมะที่ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติ และผู้อื่น ๆ มีความสุข ถือเป็นธรรมะที่สูงส่ง เมื่อนำมาเสนอโดยใช้สื่อนาฏการ ซึ่งถือว่าเป็นศิลปะที่มีค่ายิ่ง จึงมีผลให้ธรรมะดูล้ำค่าสูงส่งมากขึ้นอีก

มีข้อดี ข้อเสียอย่างไร

ข้อดี

การใช้นาฏการเป็นสื่อนำเสนอ

๑. ทำให้ธรรมะดูศักดิ์สิทธิ์ทรงคุณค่า
๒. ทำให้นาฏการเข้าสู่ผู้ชมอีกวิธีหนึ่ง ถือเป็นความร่วมมืออนุรักษ์ศิลปแขนงนี้ให้อยู่คู่

ไทยได้อีกนาน

๓. ทำให้การสอนธรรมะมีหลากหลายวิธีมากขึ้น
๔. เป็นสื่อธรรมะที่แปลกใหม่

ข้อเสีย

๑. ใช้เวลาถ่ายทอดความรู้นานเกินไป ผู้ฟังอาจเบื่อหน่ายได้
๒. ใช้ถ้อยคำที่มีทำนองมาก เนื้อหาจึงสื่อได้น้อย
๓. ใช้ผู้นำเสนอน้อยเกินไปจึงทำให้ความสนใจลดลงตามลำดับ

การนำเสนอแนวใดจึงจะเข้าถึงเยาวชน

การนำเสนอธรรมะแนวนี้ถึงแม้จะเข้าถึงเยาวชนได้ค่อนข้างยากแต่ก็ควรทำเพราะนอกจากเยาวชนจะเข้าใจธรรมะนี้แล้ว ยังมีส่วนช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยที่ทรงคุณค่าแขนงนี้ไว้ได้ เพียงแต่เวลาที่นำเสนอควรจะสั้นลงมีการบรรยายธรรมดาสลับเป็นตอน ๆ เพราะเด็กจะมีสมาธิในการฟังสั้น ประกอบกับภาษาธรรมะเป็นภาษาที่เข้าใจยากเมื่อไม่เข้าใจก็จะเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นผู้ที่จะมาบรรยายสลับต้องเป็นนักพูดที่เก่ง มีคติคำคมมีบุคลิกที่เป็นไปตามวัยที่เด็กชื่นชอบ

ควรทำแนวใดจึงจะเข้าถึงคนผู้ในสังคม

การนำเสนอธรรมะในแนวนี้ควรเสนอในกลุ่มคนที่มีความรู้ มีความชื่นชอบในศิลปการแสดงแบบไทย มีสำนึกในการอนุรักษ์ หวงแหนศิลปที่มีค่าแขนงนี้ แต่ในสังคมผู้ที่ชื่นชอบแนวการแสดงแบบไทยๆ เป็นคนเฉพาะกลุ่ม นานุกรการที่เสนอในวิถีทัศน์จึงควรปรับให้กระชับ

ภาพรวมหลังดูวีดิทัศน์

๑. เป็นสื่อการนำเสนอธรรมะที่แปลกใหม่ น่าสนใจ รู้สึกชื่นชมกับความพยายามของผู้คิดผลิตสื่อ
๒. ทำให้ธรรมะดูทรงคุณค่ามากขึ้น
๓. ทำให้นานุกรการเข้าถึงสังคมได้อีกทางหนึ่ง

ดังนั้นวิถีทัศน์นี้จึงสมควรที่จะนำมาใช้ในสังคมและสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

การวิจารณ์และการแสดงความคิดเห็นทั่วไปที่เป็นคนในและคนนอก

นางงานวิจัยที่ถ่ายทำเป็นวีดิทัศน์ให้บุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นทั้งคนในและคนนอก ทำการวิเคราะห์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นด้วยคำถามกว้าง ๆ และได้ผลโดยรวม ดังนี้

คำถามข้อที่ ๑ สื่อวีดิทัศน์เสนอเรื่องอะไร คำตอบที่ได้จากคนในและคนนอก เป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้ คือ

๑. เรื่องพุทธทวณะ ธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์

๒. เรื่องทาน ศีล ภาวนา

คำถามข้อที่ ๒ แต่ละตอนในสื่อวีดิทัศน์กล่าวถึงเรื่องอะไร คำตอบที่ยกมาเป็นตัวอย่างจาก
คนในพระนิสิตมีดังนี้

การวิเคราะห์ของ พระมหาศราวุธ ฐานิสโร

ตอนที่ ๑ เรื่องทาน

ทาน คือ การให้ จัดอยู่ใน ๑ ของบุญกิริยาวัตถุ เพราะการให้ทานถือว่าเป็น
เสียสละทรัพย์สมบัติ เพื่อสงเคราะห์ผู้อื่น มีการบริจาคของแก่สัตว์ มนุษย์ แม้กระทั่งการบริจาค
ทรัพย์เพื่อสร้างถาวรวัตถุในพระศาสนา ให้เป็นที่เชิดชูหรือดำรงไว้สืบต่อไปตราบนานเท่านาน ทาน
จึงเป็นที่ตั้งแห่งการทำบุญข้อแรกที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้

ตอนที่ ๒ เรื่องศีล

ศีล คือ การรักษากาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อย ถือว่าเป็นที่ตั้งให้ความดีงามเกิดขึ้น
เรียกว่า ศีลธรรม คือมีข้อห้าม ๕ ข้อ และข้อปฏิบัติ ๕ ข้อ เรียกว่า ศีล ๕ และธรรม ๕ หรือเบญจ
ธรรม ๕ อย่างศีล ๕ อย่าง ศีล ๕ คือ การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่เจ้าชู้ ไม่โกหก ไม่พูดคำหยาบ เป็น
ต้น ซึ่งถ้าบุญบุคคล รักษาศีลได้ ย่อมรักษาตัวเอง ให้ปลอดภัยอันตรายต่าง ๆ ให้กับตัวเองด้วย

ตอนที่ ๓ เรื่องภาวนา

ภาวนา คือ การทำสมาธิ ก็คือ การทำจิตใจของเราให้มีความสุข กับปัจจุบันอยู่กับ
ลมหายใจ เข้าออก รู้สติอยู่เสมอ ฉะนั้นแล้วมนุษย์เราทุกคน เมื่อทำที่ตั้งแห่งการทำบุญครบทั้ง ๓
อย่างแล้ว ย่อมมีสุคติภูมิ เป็นที่ไปในเบื้องหน้า เพราะอานิสงค์ ของการให้ทานที่ดีรักษาศีลที่ดี การทำ
ภาวนาก็ดี ย่อมเกิดความสุขเกษมสำราญ เบิกบาน อย่างที่ไหนก็เป็นสุข ทุกสถาน ทุกกาลที่เมื่อ

จากการดู วิดีโอ ดังกล่าว บอกได้ว่า การปฏิบัติข้างต้น ดิอยู่แล้วแต่ถ้าจะให้ดีไม่ควร
มีซบเสภาและควรปฏิบัติตลอด เหมือนสุภาชิตที่ว่า การทำดี ควรจะทำเหมือนเกลือ เพราะเกลือ
จะรักษาความเค็มเอาไว้ตลอด ฉะนั้น ถ้าเราทำความดีนั้นไว้ ตัวเราย่อมรักษาความสุข เหมือนเกลือฉนั้น

การวิเคราะห์ของ พระปรัชญา ปญญาชีโร

ตอนที่ ๑

พูดถึงเรื่องทานมีองค์ประกอบด้วยกัน คือ

องค์ที่ ๑ คือ ทานเพื่อสละทรัพย์แก่ผู้อื่นเพื่อความสุข

องค์ที่ ๒ คือ ทานด้วยจิตใจเจตนา

องค์ที่ ๓ คือ ทานเพื่อนาบุญสั่งสมบุญการทำความดี

การทำทานเพื่อจะให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามประสงค์ คือ ต้องให้ทานด้วยความบริสุทธิ์ ทั้งกายใจ ของที่นำมาถวายต้องเป็นของที่บริสุทธิ์สุจริตมิให้ยืดยุ่นถื้อมนั่น
ตอนที่ ๒ พูดถึงเรื่องศีล ๕ ข้อ ในการดำรงชีวิตซึ่งมีอยู่ ๕ ประการ คือ

๑. งดเว้นจากการฆ่าหรือเบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน
๒. งดเว้นจากการลักทรัพย์ ไม่ลักขโมยของคนอื่นที่ไม่ได้ให้
๓. งดเว้นจากการละเมิดในการไม่คบชู้กับเมียผู้อื่น
๔. งดเว้นจากการพูดปด พูดเท็จ ไม่หลอกลวงผู้อื่น
๕. งดเว้นจากการดื่มสุราหรือยาเสพติดทุกชนิด

ถ้าผู้ใดประพฤติปฏิบัติศีลครบ ๕ ข้อนี้ ไม่ละเมิดจะพบแต่ความสุขความเจริญรุ่งเรืองประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานและครอบครัว

ตอนที่ ๓ เจริญภาวนา การเจริญสมาธิหรือวิปัสสนา จะทำให้จิตใจตั้งมั่นอยู่ในสภาวะธรรม และมีเหตุมีผล ภาวนา คือ การทำให้จิตใจของเรามีการพัฒนาให้ดีขึ้นมีจิตตั้งมั่นมีสติสมาธิ ทั้งกาย วาจา ใจ มีปัญญารู้แจ้งและมองเห็นประโยชน์ได้ถูกต้องไม่ประมาท

การวิเคราะห์ของ สามเณรเทวราช เต็มเม็ด

ตอนที่ ๑ การสร้างบุญโดยการให้ทาน โดยมีจิตใจที่บริสุทธิ์ และสุจริต ให้ทานโดยเจตนา ทำให้เป็นผู้ต้นในเนื่อนาบุญ และทรงคุณแท้ แม้ไพศาล โดยการสร้างบุญกิริยาวัตถุ ๓ คือ ให้ทานโดยวัตถุสิ่งของ ต่างๆ เพื่ออุทิศส่วนบุญกุศลให้กับสรรพสัตว์ทั้งหลาย ทำให้จิตใจของผู้สร้างบุญกุศลนั้น มีจิตใจที่บริสุทธิ์ เข้มแข็งมีความสุข

ตอนที่ ๒ การสร้างบุญโดยการรักษาศีล โดยผู้รักษาศีลต้องมีจิตใจที่บริสุทธิ์ ในการสำรวมกาย วาจา ใจ ตั้งใจตั้งอยู่ในความดีงามความดี ตั้งจิตใจมั่นคงรักษาศีล ๕ คือ ๑. ห้ามฆ่าสัตว์ ๒. ห้ามลักทรัพย์ ๓. ไม่ประพฤตินอกใจ ๔. ไม่พูดปดไม่พูดเท็จ ๕. ห้ามดื่มสุรา เป็นต้น เมื่อผู้รักษาศีลปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ก็จะทำให้ผู้นั้น มีจิตใจที่บริสุทธิ์ ไม่คิดในสิ่งที่ไม่ดี ย่อมทำให้ผู้นั้นมีความสุข

ตอนที่ ๓ การสร้างบุญโดยการภาวนา คือ การทำให้จิตใจของเราดีและเจริญยิ่งขึ้น การตั้งมั่นเจริญภาวนา อยู่ในศีลธรรม ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้สภาพความเป็นจริงของชีวิต และสามารถรู้ถึงการปิดช่องว่างไม่ให้กิเลสครอบงำจิตใจเราได้ และคำตอบที่ยกมาเป็นตัวอย่างจากคนนอก ในคำถามข้อที่ ๒ ที่ว่าแต่ละตอนในสื่อวีดิทัศน์กล่าวถึงเรื่องอะไร

การวิเคราะห์ของ นางสาวสุพรรณ อุตสมใจ

ตอนที่ ๑ ว่าด้วยเรื่อง “ทาน” ซึ่งถ่ายทอดทางนาฏศิลป์ ร่ายรำ เป็นลีลาที่สวยงาม พร้อมกับบรรยายเรื่องเล่าในหมวดทาน ทำให้ได้บรรยากาศไปอีกอย่าง ฟังแล้วได้อารมณ์ไปอีกแบบหนึ่ง มีความละเอียดใน ความหมายของ ทาน

ตอนที่ ๒ ว่าด้วยเรื่อง “ศีล” ซึ่งถ่ายทอด ทางนาฏศิลป์ ร่ายรำ เช่นกัน พร้อมกับบรรยายเล่าเรื่องศีล โดยเฉพาะ ศีล ๕ ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆ ของเรื่องศีล ๕ ไว้อย่างลึกซึ้ง

ตอนที่ ๓ ว่าด้วยเรื่อง “ภาวนา” โดยมีภาพสื่อ เพาเวอร์พอยท์ ทำให้มองดูแล้วรู้สึก อบอุ่น น่าศรัทธา และมีการฝึกภาวนาร่วมด้วย

ทั้งหมดในพุทธวจนะ เหล่านี้ เป็นสื่อความรู้อีกแนวหนึ่งซึ่งดูแล้วก็ทำให้ ได้บรรยากาศไปอีกอย่าง เพราะมีสีสัน มีเนื้อเรื่อง ชวนให้น่าดู น่าติดตาม

แต่น่าคิดอยู่อย่าง นั่นคือ ผู้ฟังนั้นจะต้องมีเวลาในการฟังมิเช่นนั้นจะฟังไม่รู้เรื่อง ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ปรากฏในเรื่องล้วนเป็นชั้นสูง ซึ่งบางทีคนรุ่นใหม่อาจจะเข้าถึงยาก (ทำความเข้าใจลำบาก) หรือ สมาธิไม่พอ อาจจะทำให้สื่อแบบนี้ จำกัได้อยู่เฉพาะกลุ่ม ไม่ครอบคลุมอย่างทั่วถึง เหมาะสมที่นำมาเผยแพร่ด้วยวิธีทัศน์ แต่ต้องแก้ไขตามที่กล่าวมา

การวิเคราะห์ของ นายประยัญ สายเครื่องมือ

ตอนที่ ๑ พูดถึงการให้ทาน การให้ทานทำให้ผู้ให้และผู้รับได้มี ความสุข โดยการให้ความช่วยเหลือให้ผู้อื่นได้รับความสุข จากความทุกข์ และการให้ทาน ก็ต้องรู้จักประมาณตนเองไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและครอบครัว

ตอนที่ ๒ การประพฤติปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน ต้องมีธรรมะอยู่ใน จิตใจไม่ลุ่มหลงในกิเลส ตัณหา ไม่หลงมัวเมาในลาภยศ ทรัพย์สินเงินทอง ให้ทำความดีเพื่อสังคม และชุมชน และร่วมกันอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ตอนที่ ๓ การเจริญภาวนา การทำสมาธิ ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ฝึกทำใจให้สงบ ทำสมาธิให้บ่อย จะให้การดำรงชีวิตและความเป็นอยู่อย่างมีสติ จะทำชีวิตมีความสุข ความเจริญทั้งร่างกายและจิตใจ อยู่อย่างไม่ประมาท จะปฏิบัติหน้าที่อะไร ก็สำเร็จจุล่งไป ได้ด้วยดี

คำถามข้อที่ ๓ การเผยแพร่พุทธพจน์ นอกจากสร้างเป็นวีดิทัศน์แล้วควรทำวิธีใด คำตอบจากทั้งคนในและคนนอกเป็นดังนี้

๑. การบวช การปฏิบัติธรรม การฟังธรรม การสวดมนต์ การรักษาศีล ก็เป็นการเผยแพร่พุทธพจน์ทางหนึ่ง
๒. การทำการอบรมให้บุคคลทั่วไปควรใช้ความสามารถส่วนตัวในการบรรยาย เพื่อให้

ผู้รับสารเข้าใจ และควรส่งเสริมการเผยแพร่ธรรมะในระดับครอบครัวและในระดับชุมชน

๓. ควรนำเสนอเป็นบทเพลงหรือจัดกิจกรรมที่สนุกสนานสอดใส่ไปในเนื้อหาสาระของ
ธรรมะร่วมด้วย

คำถามข้อที่ ๔ เหมาะสมหรือไม่ที่นำพุทธพจน์มาเผยแพร่เป็นสื่อวิทัศน์เชิงนาฏการ

ได้คำตอบการวิเคราะห์ออกมาตามมุมมองของคนในและคนนอกดังนี้

๑. วิทัศน์ทำให้มนุษย์ได้รู้จักการให้ทาน การรักษาศีล การเจริญภาวนา ได้มากขึ้นและได้
รู้จักบาปบุญคุณโทษ รู้จักเสียสละ และการเอื้อเฟื้อมากขึ้น มีความสงบเยือกเย็นขึ้น รู้ทางเจริญรู้ทาง
เสื่อมเหมาะสมที่นำพระธรรมคำสอนมาเผยแพร่ด้วยวิธีนี้

๒. การจัดทำวิทัศน์เป็นการกระตุ้นให้คนในสมัยปัจจุบันซึ่งไม่มีเวลาเข้าวัดได้สนใจ
พระพุทธศาสนาและเข้าใจในอานิสงส์ของท่านบารมี ศีลบารมี และภาวนาบารมี มีความเหมาะสม
ผู้คนจะได้เข้าใจธรรมะมากขึ้น

๓. วิทัศน์เป็นการนำเอาศิลปะและวัฒนธรรมมาผสมผสานกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา
และการทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการฝึกการปฏิบัติภาวนาอย่างถูกต้องด้วยวิธีง่าย ๆ เป็นสิ่งดี เหมาะสม
แต่มีข้อตำหนิอยู่ที่การฝึกปฏิบัติภาวนาตามวิทัศน์ให้เวลาน้อยไป

๔. โดยรวมถือว่าทำได้ดี การขับเสภาเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอย่างหนึ่งแต่ว่ายุกและ
สมัยเปลี่ยนไป ในปัจจุบันจะมีสักกี่คนที่ฟังบทขับเสภารู้เรื่อง และในกลุ่มวัยรุ่นบางส่วนอาจมองเป็น
เรื่องน่าเบื่อรำหลัง ควรจัดทำสื่อให้ละเอียดลึกซึ้งกว่านี้เสริมลูกเล่นต่าง ๆ เข้าไปด้วย ไม่ควรเอาการ
ขับเสภาเข้ามายุ่งเกี่ยว ควรเอาพระภิกษุสงฆ์เข้ามาบรรยายแทน

ผลจากความคิดเห็นของเยาวชน

นำวิทัศน์ที่ได้ให้เยาวชนแสดงความคิดเห็น

ทำการสุ่มตัวอย่างเยาวชนแบบอนุปฏิบัติการ คือไม่มีการกำหนดคุณสมบัติ ผลที่ได้เป็นดังนี้

เยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กนักเรียนที่มีเกณฑ์อายุตั้งแต่ ๙ ปี ถึง ๑๔ ปี เยาวชนไม่รู้
เรื่องราวเรื่องที่ดีเป็นเรื่องราวอะไร รู้แต่ว่าเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า ในช่วงที่ ๓ ที่ให้ทำสมาธิเยาวชน
ทำตามได้แต่ไม่รู้ความหมาย ข้อวิจารณ์ของเยาวชนคือฟังไม่ค่อยรู้เรื่องโดยเฉพาะเสภา ซักซ้า
น่าเบื่อ ฟังการขับเสภาไม่รู้เรื่องน่าจะใช้การพูดแทน เข้าใจยาก ใช้เวลาในการแสดงนานไปเย็นเยื่อ
ดูท่าทางการรำไม่เป็น อยากให้นำเสนอให้ตื่นเต้น พร้อมให้คำแนะนำว่าควรปรับปรุงฉากหลังและ
อยากให้มีการแสดงละคร สิ่งที่เป็นความเห็นร่วมกันของเยาวชน คือ ต้องการให้สร้างเป็นการ์ตูน
อนิเมชัน (Animation)

ปรากฏผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ตารางที่ ๔.๖ ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ของการวิจัยและผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลที่ได้รับ
ประเด็นที่ ๑ ธรรมของผู้ครองเรือน เรื่อง ทาน ศีล ภาวนา เหมาะสมหรือไม่ ที่นำมาสร้างเป็น นวัตกรรมเชิงนิกาย ในการเผยแผ่พุทธพจน์	ผลที่ได้ตามประเด็นที่ ๑ งานวิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมและควรหาวิธีการในการผลิตสื่อให้เข้าถึงผู้รับสารได้อย่างทั่วถึง อาทิ การแปลภาษาสำหรับผู้พิการ
ประเด็นที่ ๒ กลุ่มผู้รับสารเป้าหมาย มีความเข้าใจในเนื้อหาที่นำเสนออย่างไร	ผลที่ได้ตามประเด็นที่ ๒ คำตอบแยกเป็น ๒ ลักษณะ ๒.๑ กลุ่มที่เป็นผู้ใหญ่ เข้าใจเนื้อหาได้ดีว่า เป็นเรื่องการให้ทาน การรักษาศีล และการภาวนา ๒.๒ กลุ่มเยาวชน ทราบแต่เพียงว่า เป็นพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์
ประเด็นที่ ๓ นวัตกรรมสื่อสารเชิงนิกายการ ที่พัฒนาขึ้น สามารถใช้ในการเผยแผ่พุทธพจน์ของพุทธองค์ได้ไหม	ผลที่ได้ตามประเด็นที่ ๓ คือ สามารถใช้ในการเผยแผ่พุทธพจน์ได้ เพราะนวัตกรรมที่สร้างขึ้นทำให้รับรู้ได้ ทั้งประสาทหู และประสาทตา จะทำให้ได้ยินทั้งเสียง และได้เห็นทั้งภาพ ทำให้เข้าใจสารที่สื่อได้ดียิ่งขึ้น

ประเด็นที่ ๑ ความเหมาะสมในการนำพุทธวจนเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา ซึ่งเป็นธรรมะของผู้ครองเรือนในการสร้างเป็นนวัตกรรมสื่อสารเชิงนิกายการได้รับความคิดเห็นว่าเหมาะสม แต่วิถีทัศน์ที่ผลิตขึ้นคุณภาพไม่ดีพอ และควรหาวิธี ในการผลิตสื่อให้เข้าถึงผู้รับได้อย่างทั่วถึงเช่น การแปลภาษาสำหรับผู้พิการและการนำเรื่องราวมาจากอรรถกถาธรรมบทต้องรักษาหลักพระธรรมคำสอนต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข

ประเด็นที่ ๒ ผู้รับสารมีความเข้าใจในเนื้อหาที่นำเสนอหรือไม่อย่างไร ประเด็นนี้คำตอบแยกเป็น ๒ คำตอบ ผู้ใหญ่เข้าใจในเนื้อหาได้ดี สำหรับเยาวชนทราบแต่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า นั่นเป็นเพราะงานวิจัยไม่ได้ทำการวิเคราะห์ผู้รับสารก่อน จึงทำให้ผลิตสื่อได้ไม่ตรงกับวัย เพศ ประสบการณ์ และวัฒนธรรมของผู้รับสาร

ประเด็นที่ ๓ นวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้ในการเผยแพร่พุทธพจน์ได้หรือไม่ คำตอบคือ ได้ เพราะเป็นสื่อที่ทำให้ผู้รับสารได้เห็นทั้งภาพและได้ยินทั้งเสียง เพราะการรับรู้ที่ได้รับพร้อมกันทั้งทางประสาทหูและประสาทตาจะทำให้เกิดความเข้าใจสารที่สื่อได้ดียิ่งขึ้น ในที่นี้จะทำให้ผู้คนเข้าใจในรสพระธรรมยิ่งขึ้น

ทั้ง ๓ ประเด็นที่กล่าวมาเป็นคำตอบของคำถามวิจัย ได้ว่า การสื่อสารเชิงนาฏการที่สร้างขึ้นสามารถใช้ในการเผยแพร่พุทธพจน์ได้ แต่ควรมีการวิเคราะห์ผู้รับสารก่อน จึงจะได้รูปแบบของสื่อที่ตรงและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

๔.๕ ภาพตัวอย่างการทำรำของนักแสดง

ด้วยวิดิทัศน์เรื่อง พุทธวจน ธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์ เป็นการนำเสนอนาฏการในแนวแบบผสมผสาน (stylization) คือ มุ่งเน้นการแสดงที่ต้องมีการกำหนดท่าทางการเคลื่อนไหวที่เป็นรูปแบบด้วยการตีบททำรำในท่วงท่าลีลาที่ประดิษฐ์ขึ้นในเชิงงดงาม การใช้มือและกิริยาท่าทางการเคลื่อนไหวจึงไม่เป็นไปในแบบธรรมชาติ (Non realistic) เพราะเป็นการตีท่าตามขนบ (แบบแผน) ของนาฏศิลป์ไทยและใช้เครื่องแต่งกายที่มีความวิจิตรพิสดาร อาจจะทำให้ผู้ชมทั่วไปไม่เข้าใจ ผู้วิจัย จึงใคร่นำลีลาการเคลื่อนไหว บางท่ารำจากเนื้อหาในบทบรรยายมาอธิบาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและชมวิดิทัศน์ได้อย่างมีรรถรส ดังต่อไปนี้

๑. ทำรำจากเนื้อหาเสภา ทานบารมี ที่เลือกมาอธิบายการตีทำรำ

๑.๑ เนื้อหา

ในการให้ นั้นเป็นทานอันประเสริฐ ก่อบังเกิดผลบุญหมื่นผแสน

ภาพที่ ๔.๑ ภาพทำรำ พรหมสี่หน้า

การตีทำรำใช้มือสองข้างตั้งวงหงายขึ้นยกแขนระดับสูง (ก่อเกิดผลบุญ) ดังภาพ

๑.๒ เนื้อหา

ก่อนให้ทาน นำจิตโน้ม โสมมนัส ควรผูกมัดให้เบิกบานสุขहरษา

ภาพที่ ๔.๒ ภาพทำรำ ภมรเกล้า

การตีทำรำใช้มือซ้ายตั้งวง มือขวาจับยกแขนขึ้น (ควรผูกมัด) ดังภาพ

๑.๓ เนื้อหา

ครั้นลงมือให้ทาน บันดาลสุข ครอบพลทุกข์ ความหวั่นไหวในประสงค์ จิตเบิกบาน
เพียรสร้างอย่างมั่นคง

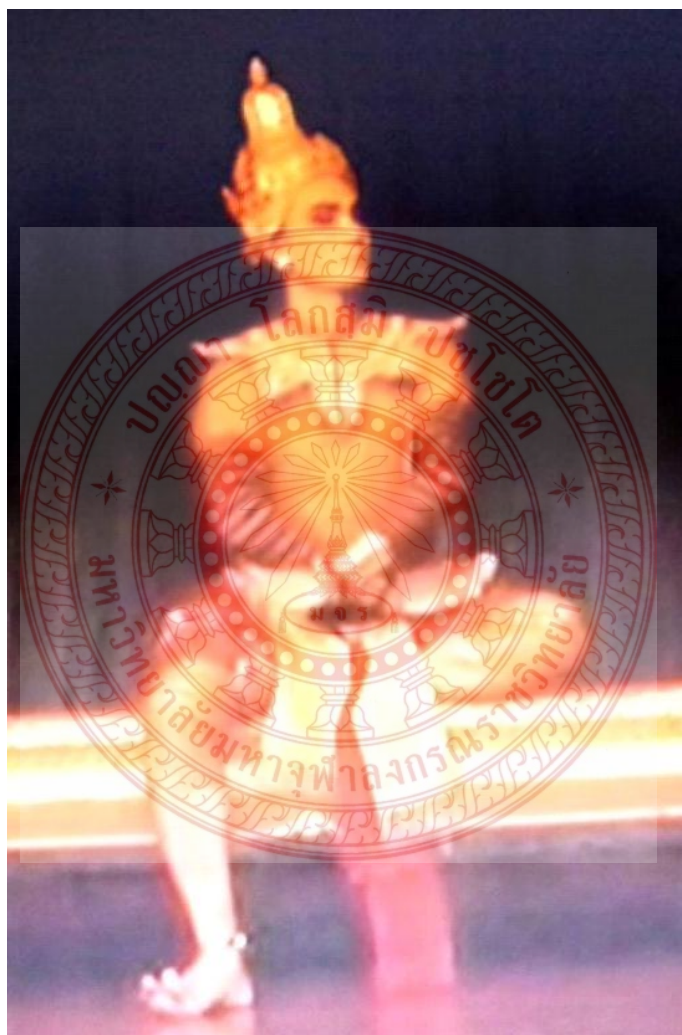

ภาพที่ ๔.๓ ภาพท่ารำ มือจีบเข้าอก

การตีท่ารำใช้มือขวาจีบเข้าอก (จิตเบิกบาน) ดังภาพ

๑.๔ เนื้อหา

หลังจากการให้ทานนั้นเสร็จแล้ว มิยึดมั่นถือมั่นทานอันดี ตนไม่มียึดเหนี่ยวท่อเหี่ยวใจ

ภาพที่ ๔.๔ ภาพท่ารำ มือสองข้างวางทับกันบนตัก

การตีท่ารำมือทั้งสองข้างไขว้ทับกันไว้บนตัก (ไม่ยึดเหนี่ยว ท่อเหี่ยว) ดังภาพ

๑.๕ เนื้อหา

เมื่อท่านพบเนื่อนาบุญอุ่นบวร ค่อยยกกรน้อมจริต จิตรวันพา

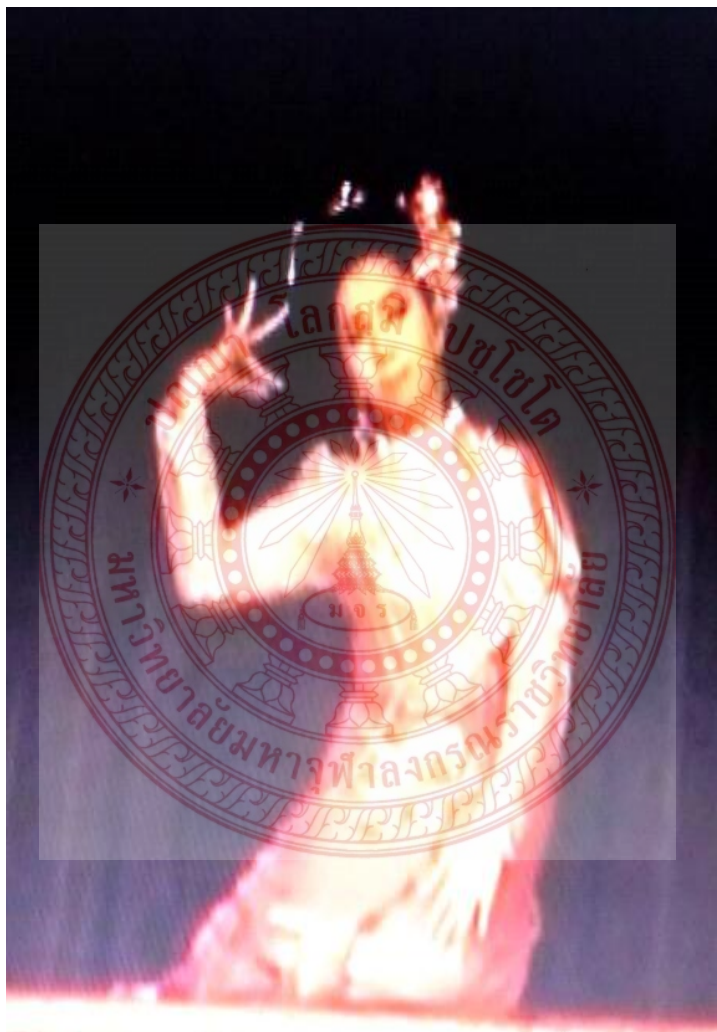
ภาพที่ ๔.๕ ภาพถ่ายทำรำ ยกมือไหว้

การตีทำรำ พนมมือไหว้อย่างนอบน้อม (ยกกรน้อมจริต จิตรวันพา) ดังภาพ

๒. ทำรำจากเนื้อหา ศิลบารมี ที่เลือกมาอธิบายการทำรำ

๒.๑ เนื้อหา

ศีลห้าข้อบัญญัติไว้ควรจำ วิธีธรรมนำสุขทุกแห่งหน

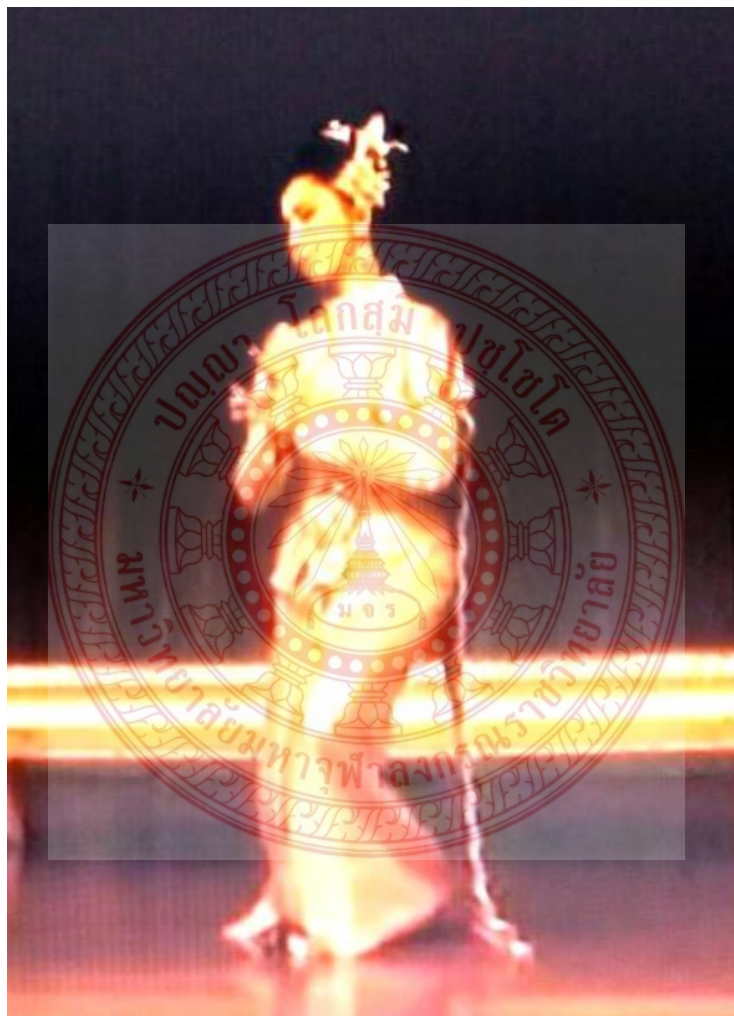

ภาพที่ ๔.๖ ภาพทำรำ จีบเข้าหาศีรษะ

การทำรำ มือขวาจีบหักข้อมือเข้าหาศีรษะด้านขวา (ควรจำ) ดังภาพ

๒.๒ เนื้อหา

ข้อหนึ่ง ฟังงดเว้นการเข่นฆ่า ใจหายบช้าหมายคร่าอายุขัย

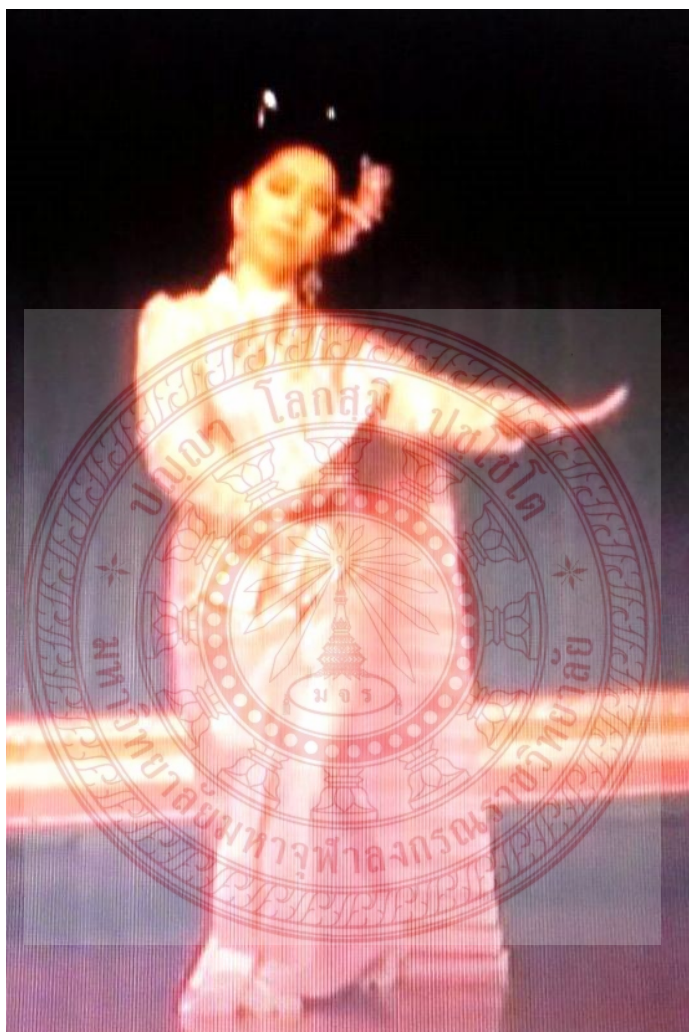

ภาพที่ ๔.๗ ภาพท่ารำ มือสองข้างกุมกัน

การตีท่ารำ ใช้มือสองข้างกุมกันแบบหลวม ๆ ยกแขนขึ้นระดับอก (คล้ายอาการกลัว) ดังภาพ

๒.๓ เนื้อหา

ข้อสองพึงจัดโลกนั้นตัวตันทา ลักขโมยฉ้อฉลปล้นเอามา

ภาพที่ ๔.๘ ภาพท่ารำ แมมือคว่ำลง

การตีท่ารำ มือทั้งสองข้างแหมมือคว่ำลงดึงเข้าหาลำตัว (ปล้นเอามา) ดังภาพ

๒.๔ เนื้อหา

ข้อสามอย่าลวนลามละเมิดเขาหมกหมุ่นเมฆาหมายปองของรักหวง

ภาพที่ ๔.๙ ภาพท่ารำ ใช้มือทำรักทาบตรงอก

การตีท่ารำ มือสองแบแขนไขว้กันทาบไว้ที่อก (ทำรัก) ดังภาพ

๒.๕ เนื้อหา

ข้อสี่ งดวงจักรมกล่าวกำเท็จ คนขามเข็ดหยาบหยามยามติฉิน

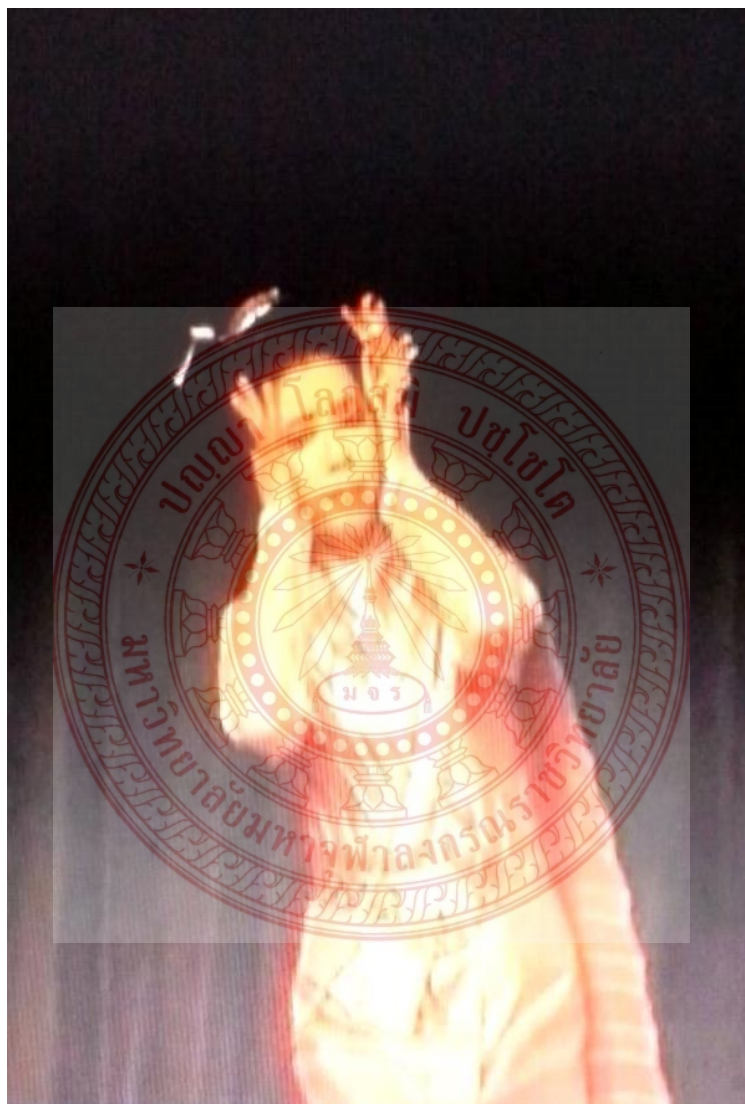

ภาพที่ ๔.๑๐ ภาพท่ารำ นิ้วชี้ชี้ที่ปาก

การตีท่ารำ ใช้ นิ้วชี้ชี้ที่ปาก (กล่าวคำเท็จ) ดังภาพ

๒.๖ เนื้อหา

ข้อห้า งดสุรายาเสพติด การพนันทุกชนิดล้วนสับสน

ภาพที่ ๔.๑๑ ภาพทำรำ มือสองข้างประคองศีรษะ

การตีทำรำ ใช้มือสองข้างยกขึ้นข้างศีรษะ (คล้ายอาการงงและสับสน) ดังภาพ

๒.๗ เนื้อหา

ชาวพุทธพึงรับศีลพระชินสีห์ ปฏิบัติดีทุกสอย่างสงสัย อยู่ร่วมโลกอย่างสร้างสรรค์ทุก
วันไป จรรโลงให้สันติสุขถ้วนทุกคน

ภาพที่ ๔.๑๒ ภาพทำรำ พนมมือเหนือศีรชะ

การตีทำรำ ใช้มือพนมยกขึ้นเหนือศีรชะ (พึงรับศีล พระชินสีห์) ดังภาพ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการตามโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการในการเผยแพร่พุทธพจน์ครั้งนี้ ได้บทเรียนและข้อค้นพบจากการดำเนินการดังนี้

ข้อค้นพบจากการดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการในการเผยแพร่พุทธพจน์ ทำให้ทราบว่าสื่อนาฏการ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่พุทธพจน์ได้ และสื่อที่งานวิจัยครั้งนี้สามารถทำได้ใน ๒ ลักษณะดังนี้ คือ

๑. บทละครเรื่อง ผลิตานิสงส์แห่งทาน

๒. สื่อวีดิทัศน์เรื่อง พุทธวจนธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์

ลักษณะที่ ๑ บทละครเรื่อง ผลิตานิสงส์แห่งทานคงทำได้แต่เพียงเป็นบทละครรำเท่านั้น ไม่สามารถนำมาทำการแสดงได้ด้วยข้อจำกัดหลายประการ อาทิ ไม่มีผู้ที่มีฝีมือในการรำรำพอที่จะเป็นผู้แสดงในลักษณะละครรำได้และงบประมาณไม่พอที่จะจัดละครทั้งเรื่องได้

ลักษณะที่ ๒ สื่อวีดิทัศน์เรื่อง พุทธวจน ธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์ หลังจากการถ่ายทำได้นำสู่กลุ่มเป้าหมายที่วางไว้ในงานวิจัยปรากฏผลดังนี้

๕.๑ สรุปสิ่งที่ได้โดยรวมจากกลุ่มเป้าหมายทั้ง ๓ กลุ่ม

๕.๑.๑ กลุ่มที่ ๑ สรุปข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

๑. สรุปข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนา

ข้อคิดเห็นของพระคุณเจ้าแต่ละท่านขึ้นอยู่กับภูมิหลังของพระคุณเจ้าที่ท่านได้สัมผัสกับงานลักษณะนี้และความถนัดของแต่ละท่าน พระคุณเจ้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการพิจารณาว่าต้องให้แยกสายในการนำเสนอ พระคุณเจ้าที่มีความถนัดด้านการแสดงให้ข้อคิดเห็นว่าการนำเสนอเนื้อหาแม้จะไม่ถูกต้องตามแบบดั้งเดิมที่ปรากฏในตำนานแต่เป็นการประยุกต์เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนในการเผยแพร่พุทธพจน์และเป็นการรักษาสื่อพื้นบ้านให้คงอยู่ได้อีกทางหนึ่ง ดังได้เสนอไว้ในบทที่ ๔ ซึ่งสามารถหลอมรวมแนวคิด ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

๑.๑ สามารถนำการสื่อสารเชิงนาฏการมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่พุทธพจน์ได้

๑.๒ การนำเรื่องราวที่อ้างจากอรรถกถาธรรมบทต้องรักษาหลักพระธรรมคำสอนที่เป็นพุทธพจน์ โดยไม่ให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขกระทั่งนำไปสู่ความเป็นสัทธรรมปฏิรูป อันจะก่อให้เกิดความเสื่อมได้

๑.๓ การพิมพ์พุทธพจน์ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบพิมพ์ให้ถูกต้องตามหลักภาษาบาลี

๑.๔ การผลิตสื่อวีดิทัศน์จะทำให้ผู้รับได้ยินทั้งเสียงและได้เห็นทั้งภาพ จะทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น แต่ในวีดิทัศน์เรื่องนี้ควรปรับปรุงให้ระบบภาพและระบบเสียงมีความลงตัวตามหลักการทางศิลปการแสดง

๑.๕ ควรจะหาวิธีการต่าง ๆ ในการผลิตสื่อเพื่อให้เข้าถึงผู้รับได้อย่างทั่วถึง เช่น การแปลภาษามือ สำหรับผู้พิการทางหูหรือทำตัวอักษรวิ่งเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจเนื้อหาที่นำเสนอเป็นร้อยกรองได้ดียิ่งขึ้น

๑.๖ การนำหลักพุทธธรรมเสนอผ่านสื่อต่างๆทำให้เพิ่มรสชาติของวรรณกรรมให้สุนทรีย์ แต่หากไม่มีการคัดกรองและวิเคราะห์ให้ดี อาจเป็นสาเหตุให้ลุ่มหลงในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส การรับสารของผู้รับสารจะไม่สามารถพัฒนาจิตใจได้จะทำให้ผลของผู้รับสารไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

๒. ข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏการ

การนำพุทธวจนะมาจัดทำเป็นการสื่อสารเชิงนาฏการ ดูเหมาะสมเพราะเป็นนวัตกรรมที่แปลกใหม่ เป็นการนำนาฏการเข้าสู่ผู้ชม อันจะส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปะด้านนาฏการให้คงอยู่ได้อีกวิธีหนึ่ง ผู้แสดงในวีดิทัศน์เป็นผู้ที่มีความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านนาฏศิลป์เป็นอย่างดี ทำให้ผู้ชมเพลิดเพลินไปกับลีลาท่าร่าอันสวยงามของผู้แสดง แต่ในวีดิทัศน์ชุดนี้ใช้ถ้อยคำที่มีทำนองมาก เนื้อหาจึงสื่อได้น้อยและใช้เวลานานเกินไป ทำให้น่าเบื่อและการนำเสนอในรูปแบบนาฏการผู้ชมต้องมีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ที่ต้องทำความเข้าใจในภาษาท่าทางและลีลาท่าร่าทางนาฏศิลป์การชมจึงจะได้รรถรสและเกิดความสุขทริย์ สำหรับวิธีการที่จะนำธรรมะเข้าสู่เยาวชนควรนำเสนอแนวที่มีความสนุกสนานและควรนำเสนอให้ตรงประเด็น ไม่ซับซ้อนสื่อที่เยาวชนสนใจคือการ์ตูนและมีข้อเสนอแนะว่าธรรมะแนวนี้ถึงแม้จะเข้าถึงเยาวชนค่อนข้างยาก ก็ควรที่จะทำเพราะนอกจากจะทำให้เยาวชนซึมซับในธรรมแล้วยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยร่วมด้วย และควรนำนักพูดที่เก่งๆ มีคติคำคมและ มีบุคลิกที่เป็นไปตามวัยที่เยาวชนชื่นชอบมาสลับในการนำเสนอเป็นตอน ๆ การที่จะทำให้ธรรมะเข้าถึงคนในสังคม ควรนำเสนอในรูปแบบที่ไม่ซับซ้อนและควรนำเสนอผ่านสื่อที่เป็นที่รู้จัก อาทิ บทบาทสมมุติ (คล้ายสื่อละคร) ภาพเคลื่อนไหวแอนิเมชัน เป็นต้น และควรเสนอช่วงสั้น ๆ เน้นเฉพาะช่วง/ตอนที่สำคัญ เพราะบุคคลทั่วไปอาจจะไม่เข้าใจภาษาท่าทางและการรำรำตามบททางนาฏศิลป์ การนำธรรมะเสนอในรูปสื่อแนวนี้ควรเสนอในกลุ่มคนที่มีความรู้ มีความชื่นชอบในศิลปการแสดงแบบไทยและข้อคิดหลังการชมวีดิทัศน์ แสดงความคิดเห็นว่าการนำเสนอในรูปแบบที่เป็นการรำเป็นช่วงที่มีรายละเอียดของเนื้อหามาก มีลีลาท่าร่านานเกินไปอาจทำให้ความสนใจลดลง

๕.๑.๒ กลุ่มที่ ๒ สรุปข้อคิดเห็นจากบุคคลทั่วไป (คนในและคนนอก)

๑. ข้อคิดเห็นจากบุคคลที่เป็นคนใน (พระนิสิต) ให้ข้อคิดเห็นว่าการนำธรรมะของพระพุทธองค์สร้างเป็นสื่อวีดิทัศน์ จะทำให้คนเข้าใจอันสัจของการทำงาน การรักษาศีล และการฝึกภาวนามากขึ้น การขับเสภาควรตัดออกและให้เพิ่มเวลาการฝึกภาวนา เป็น ๕-๗ นาที ควรมีการสอดแทรกสิ่งที่ทำให้เกิดความสุขสนาน ผู้ชมจะได้ไม่เบื่อ และพระนิสิตมีความเห็นว่าการบวช การปฏิบัติธรรม การฟังธรรม การสวดมนต์ การรักษาศีล ก็เป็นการเผยแผ่พุทธพจน์ด้วยเช่นกัน

๒. ข้อคิดเห็นจากคนนอก (คือบุคคลทั่วไป)

บุคคลทั่วไปประทับใจว่าธรรมะทั้ง ๓ ข้อที่เสนอในวีดิทัศน์เป็นสิ่งที่ดีงามสำหรับการดำรงชีวิต และมีความเข้าใจตรงกันว่า ตอนที่ ๑ นำเสนอเรื่องทานบารมี โดยการขับเสภาประกอบการรำรำรา ตอนที่ ๒ นำเสนอเรื่องศีลบารมี เป็นการรำรำราประกอบบทกลอน และตอนที่ ๓ เป็นการให้ผู้ชมได้มีส่วนร่วมด้วยการให้ฝึกวิธีปฏิบัติภาวนาแบบง่าย ๆ และได้แสดงความคิดเห็นว่างานลักษณะนี้เป็น การเผยแผ่พุทธพจน์รูปแบบใหม่ แต่งานลักษณะนี้ยากแก่การเข้าใจเพราะเป็นการนำเสนอที่เป็นศิลปะชั้นสูง อาจทำให้สื่อชนิดนี้จำกัดเฉพาะกลุ่ม และให้ข้อเสนอแนะว่าควรนำธรรมะของพระพุทธองค์ผลิตเป็นสื่อให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก แล้วนำเข้าบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา

๕.๑.๓ กลุ่มที่ ๓ สรุปข้อคิดเห็นจากเยาวชน

เยาวชนโดยรวมไม่ค่อยทราบว่างานเสนอในวีดิทัศน์ที่แท้จริงเป็นเรื่องอะไร ในมุมมองของเยาวชนคิดถึงเรื่องความสุขสนุกสนานความเข้าใจชวนติดตามมากกว่าเรื่องของเนื้อหา มีข้อคิดเห็นร่วมของเยาวชนอยู่ที่ว่าควรนำพุทธพจน์สร้างเป็นการตูน อนิเมชัน (Animation) จะทำให้เกิดความสุขสนุกสนานน่าติดตามและเข้าใจได้ง่ายกว่า สื่อลักษณะนี้จึงไม่เหมาะกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชน

๕.๒ อภิปรายผล

ด้วยงานวิจัยครั้งนี้เป็นเรื่องของนาฏการอันเป็นเรื่องของศิลปะ ความหมายของศิลปะในที่นี้คือ การแสดงออกเป็นตัวอักษร สี เสียง และท่าทางการเคลื่อนไหวที่ส่งผลให้ผู้ชม ผู้ฟัง บังเกิดความรู้อารมณ์ที่ขึ้นอยู่กับว่าศิลปะที่แสดงออกนั้น เป็นรูปแบบศิลปะระดับใดสำหรับผู้ชมประเภทใด ด้วยเหตุนี้สิ่งที่อยู่ในเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอในงานวิจัยครั้งนี้จึงสามารถพิจารณาได้ในหลายแง่มุม อาจจะทำให้เป็นวิชาการ อาจจะทำให้ออกมาเป็นงานศิลปะ หรือดูในแง่ของศีลธรรมย่อมขึ้นอยู่กับแง่มุมของผู้ดู การที่จะมีผู้ใดดูแล้วรู้แจ้งหมดคงไม่ได้ เพราะสิ่งที่ดูได้หรือเข้าใจได้อยู่ที่สิ่งนั้นแสดงออกมาตามหน้าที่ ตามบริบท และตามกาลเวลาได้อย่างไรเท่านั้น ดังคำกล่าวของท่านศาสตราจารย์พระยาอนุมาณ ราชชน ที่กล่าวไว้ว่า “เมื่อสมัยก่อนเห็นเป็นอย่างหนึ่งว่าถูก มาในสมัยนี้

เห็นเป็นอีกอย่างหนึ่งว่าโน้มนำผิดนี้ถูก ต่อไปกาลข้างหน้าใครจะรู้ได้ว่าเป็นอยู่ผิดที่ถูกจะต้อง เป็นอีกอย่างหนึ่งซึ่งไม่เหมือนกับทุกวันนี้”^๑

ผลจากการวิพากษ์ วิเคราะห์ วิจาร์ณและการแสดงข้อคิดเห็นที่ได้จากการวิจัยขึ้นอยู่กับ มุมมองของแต่ละท่านที่ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับภูมิหลังและความเป็นตัวตนของแต่ละท่าน และผลของการทำการวิจัยพอที่จะตอบโจทย์ที่ตั้งไว้ว่า การสื่อสารด้านนาฏการสามารถนำมา ประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่พุทธพจน์ได้หรือไม่ คำตอบคือ ได้ เพราะเป็นมิติใหม่ทำให้ผู้รับสารได้เห็นทั้ง ภาพและได้ยินทั้งเสียง แต่ต้องปรับปรุงคุณภาพของงานและปรับปรุงการนำเสนอให้กระชับ ไม่เยิ่นเย้อ และควรเสนอสารรูปแบบใดจึงจะเข้าถึงผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย ควรนำนาฏการที่เข้าใจง่าย มานำเสนอและควรพัฒนาสื่อด้านนาฏการให้เหมาะสมกับคนที่มีวัยต่างกัน และภูมิหลังที่ต่างกันของผู้ รับสาร ตามแบบจำลอง ทฤษฎีองค์ประกอบการสื่อสารของ เดวิดเค เบอร์โล (David K. Berlo) ที่ว่า ผู้ส่งสารและผู้รับสาร ต้องมีกรอบประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการสื่อสารในด้านของความรู้ ของทักษะ ของทัศนคติ และต้องมีสิ่งแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน นั่นคือ จะต้อง มีการวิเคราะห์ผู้รับสารเพื่อจะได้วางแผนที่จะนำสื่อที่พัฒนาได้ไปใช้ในการสื่อสารกับผู้รับสารเพื่อให้ งานวิจัยเกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๓ ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยครั้งนี้ที่สำคัญ คือ เรื่องงบประมาณ ซึ่งเป็นเหตุ ให้ผู้ทำวิจัยเกือบยุติการทำวิจัยไป เพราะการทำวิจัยลักษณะนี้จะทำเพียงรายงานเป็นตัวอักษรไม่ได้ ต้องสรุปออกมาเป็นการนำเสนอที่ต้องได้เห็นภาพและเสียง กระบวนการทำก็ต้องถ่ายทำเป็น วิดีทัศน์ จึงจะได้ภาพและเสียงพร้อมกันซึ่งต้องถ่ายทำในห้องถ่ายทำโดยเฉพาะ (Studio) ที่มี ค่าใช้จ่ายสูงมากงานจึงจะออกมาด้วยความสมบูรณ์

ต่อมามงานวิจัยได้ทดลองปรับเปลี่ยนการทำงานตามวงจรเดมมิ่งที่ตั้งไว้ ผลงานจากสื่อวีดิทัศน์จึงออกมาได้ดีที่สุดเหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับเพียงเท่านี้ และบทละครรำเรื่อง ผลานิสงส์ แห่งทาน ที่ทำเป็นบทละครรำจึงไม่ได้จัดทำการแสดง คงทำได้เพียงสร้างเป็นบทละครเท่านั้น เพราะการที่จะจัดละครรำทั้งเรื่องได้ต้องใช้ผู้มีฝีมือในการรำและต้องใช้งบประมาณสูง ดังนั้น เนื้อหาทานบารมีจึงต้องปรับเป็นบทขับเสภาประกอบการแสดงแทนการแสดงละคร

^๑รวมงานนิพนธ์ของ ศ.พระยาอนุนานราชธน (เสถียรโกเศศ) หมวดศิลปะและบันเทิง, หน้า ๕๑.

๕.๔ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการทำวิจัยครั้งนี้ได้พบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมากมาย จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำงานวิจัยในด้านสื่อทางการควรมุ่งถึงสิ่งต่างๆ เหล่านี้

๑. การทำการวิจัยด้านนาฏการต้องศึกษาศักยภาพของพื้นที่ว่างงานวิจัยที่จะทำมีองค์ประกอบที่ทำให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จได้หรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นนักดนตรี นักร้อง หรือนักแสดง มีความสามารถเพียงพอหรือไม่

๒. ผู้เสนอหัวข้อวิจัยต้องคำนึงถึงการที่จะนำดนตรี แสง เสียง และผู้แสดงมาบูรณาการนำเสนอเนื้อหาตามที่การวิจัยต้องการอย่างลงตัวเป็นไปได้หรือไม่ เพราะการที่จะนำองค์ประกอบต่างๆ ดังกล่าวมา มาบูรณาการให้ได้นั้นยากมากเว้นไว้แต่ในองค์กรของผู้เสนอหัวข้อวิจัยต่างๆ ดังกล่าวพร้อม ทั้งวงดนตรี เป่าพาทย์ มีนักดนตรี และมีศิลปินผู้มีฝีมือจึงจะมีความเป็นไปได้

๓. ผู้เสนอหัวข้อวิจัยต้องคิดงบประมาณให้เพียงพอที่จะทำให้งานวิจัยสำเร็จได้

๔. การทำการวิจัยในการเผยแพร่พุทธพจน์ในรูปนาฏการยากแก่การเข้าใจสำหรับผู้ชมโดยทั่วไป ดังนั้นหากมีผู้ที่สนใจในการเผยแพร่พุทธพจน์แนวนี้ควรที่จะนำรูปแบบการแสดงที่ไม่เน้นกระบวนการทางนาฏศิลป์นำเสนอ เพื่อให้ง่ายแก่คนทั่วไปที่จะทำความเข้าใจและสามารถรับสุนทรียรสจากการแสดงได้

๕. การทำสื่อเพื่อให้เข้าถึงเยาวชน ควรสร้างสื่อในรูปแบบการ์ตูนอนิเมชัน (Animation) จะทำให้เยาวชนมีความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจและเข้าใจเนื้อหาที่นำเสนอได้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามแนวคิดแบบจำลองทฤษฎีของเดวิด เค เบอร์โล ที่ให้ความสำคัญแก่ผู้รับสาร

๖. ต้องทำการวิเคราะห์ผู้รับสาร ก่อนสร้างนวัตกรรมการสื่อสาร เพื่อให้สื่อที่ผลิตขึ้นใช้ได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่องานวิจัย

๗. ในการทำการวิจัยเพื่อเผยแพร่พุทธพจน์ควรที่จะหาแนวทางและคิดค้นวิธีการเพื่อถ่ายทอดพุทธพจน์ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้คงอยู่และเข้าถึงผู้คนได้ในทุกยุคทุกสมัย

ในความเป็นจริงการสืบทอดพุทธพจน์ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้มีวิวัฒนาการมาตามยุคสมัยในลักษณะต่างๆ กันอยู่แล้วดังนี้ เริ่มต้นจากการใช้สัญลักษณ์เสาทินอโศกในการเผยแพร่พุทธพจน์ในประเทศอินเดีย ต่อมาจึงวิวัฒนาการเป็นตัวอักษร เริ่มจากการจารึกอักษรบนใบลานในประเทศอาฟกานิสถาน และการจารึกอักษรบนแผ่นศิลาจารึกในประเทศไทย การเผยแพร่พุทธพจน์ด้วยตัวอักษรในประเทศไทยมีพัฒนาการจากแผ่นศิลาจารึกสู่การบันทึกตัวอักษรเป็นรูปเล่มในพระไตรปิฎก กระทั่งถึงภาวะปัจจุบันที่มีความเจริญทางเทคโนโลยี (Technology) พุทธวจนะได้รับการสืบทอดลงบนแผ่นดิจิทัล (Digital) ดังที่ปรากฏกันอยู่แพร่หลายในขณะนี้ก็เป็นเพราะว่า

พุทธวจนะของพระพุทธองค์เป็นอกาลโก คือ ถูกต้องตรงจริง เป็นธรรมที่ให้ผลได้ไม่จำกัดเวลานั้นคือเป็นพระธรรมคำสอนที่คงอยู่ได้ทุกยุคทุกสมัย เป็น**สนธิธิโก** เป็นธรรมที่บุคคลพึงเห็นได้ด้วยตนเอง เป็น**เอธิปสสิโก** เป็นธรรมที่ควรเรียกกันมาดู คือ ต้องชักชวนกันมาฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจ เป็น**โอบนยโก** เป็นธรรมที่ควรน้อมมาใส่ใจเพราะเป็นธรรมที่ชี้ให้เห็นตามความจริงที่ถูกต้องควรยึดถือปฏิบัติ จึงสมควรที่ผู้คนควรที่จะศึกษาให้เป็นที่ประจักษ์และน้อมนำยึดถือปฏิบัติ เป็น**ปจจตตเวทิตพโพ วิญญูติ** เป็นสิ่งที่วิญญูชนจะพึงรู้ได้เฉพาะตน ดังที่กล่าวไว้ในวิดิที่ศน์ว่าเป็นสิ่งพึงรู้ได้เฉพาะผู้ปฏิบัติเท่านั้น

หลักธรรมที่กล่าวมาถ้าบุคคลที่มากไปด้วยอภิชฌา มีกามราคะกล้า มีจิตพยาบาท มีความด่ารังแห่งใจ ไปในทางประทุษร้าย มีสติหลงลืม ไม่มีสัมปชัญญะ มีจิตใจไม่เป็นสมาธิแกว่งไปแกว่งมา ไม่สำรวมอินทรีย์ บุคคลผู้นั้นจะดำรงชีพด้วยความทนทุกข์ ฉะนั้นผู้ครองเรือนจึงควรปฏิบัติตนให้อยู่ในธรรมที่ง่ายต่อการปฏิบัติ คือ การทำทาน การรักษาศีล การฝึกภาวนา ที่ต้องทำให้ถูกต้องตามหลักปฏิบัติและต้องทำให้อยู่ในความพอดี จึง จะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีแต่ความเยือกเย็น และความสุขก็จะพลอยบังเกิดขึ้นในตนเอง ในครอบครัว และจะขยายไปสู่สังคมโดยรวม ฉะนั้นจึงควรหาวิธีเผยแผ่พุทธพจน์เพื่อให้เข้าถึงผู้คนทุกยุคทุกสมัยให้เหมาะสมกับความเป็น “อกาลโก” คือ ความตรงจริงและไม่จำกัดเวลา ซึ่งเป็นพระธรรมคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ไม่ขึ้นกับการเวลาอันเป็นความจริงแท้ที่อยู่ทุกยุคทุกสมัย

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กาญจนา แก้วเทพ. **สื่อสองวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๙.

กาญจนา แก้วเทพและคณะ. **มองสื่อใหม่มองสังคมใหม่**. กรุงเทพมหานคร: เอดิชั่น เพรส โปรดักส์, ๒๕๔๓.

ขจร ฝ่ายเทศ. **การสื่อสารทางการเมืองในเพลงลูกทุ่ง พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๔๗**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

คุณ โทซันท์. **พุทธศาสนากับสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พรินต์ติ้งเฮ้าส์, ๒๕๔๕.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. **หลักการทฤษฎีเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา กาลสินธุ์**. กรุงเทพมหานคร: ประสานมิตรการพิมพ์, ๒๕๕๑.

ธนิต อยู่โพธิ์. **โขน**. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๓๙.

ทิตินา แคมมณี. **รูปแบบการจัดการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

บุญเกื้อ ควรหาเวช. **นวัตกรรมการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: SR Rrinting, ๒๕๔๓.

บรรจง โกศัลวัฒน์. **ศิลปะการแสดงภาพยนตร์โทรทัศน์และละคร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗.

พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ. **ศิลปะการแสดง**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๔.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. ๒๕๓๐. กรุงเทพมหานคร: วัฒนธรรมศึกษา, ๒๕๓๔.

พระธรรมกิตติวงศ์. **คำวัด**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสียงสยาม, ๒๕๔๘.

พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตโต). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๗.

วิมลศรี อุปรมย์. **นาฏกรรมและการละคร**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

อรรวรณ ขมวัฒนา. **รำไทยในศตวรรษที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

(๒) บทความ:

ฤทธิ์ดำรง แก้วขาว. “การสื่อสารเพื่อการจัดการภาวะวิกฤติของผู้ผลิตละครโทรทัศน์. รายงานโครงการเฉพาะบุคคล”. **วารสารศาสตร์บัณฑิต**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒.

นิสา เมลานนท์. “การพัฒนานวัตกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง นาฏลีลานาฏยศัพท์”, **วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๕): ๗๖ – ๙๗.

(๓) วิทยานิพนธ์:

ชลลดา ปันณราช. “บทบาทหน้าที่ของการประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤตการณ์ขององค์กรธุรกิจ”.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

ธาดารัตน์ คำภีโร. “รูปแบบ เนื้อหา และทิศทางการนำเสนอ เว็บไซต์ไทยตำบลดอทคอม”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๔๖.

บุญศรี สุธรรมานวัฒน์. “การใช้สื่อสารมวลชนเพื่อจัดการภาวะวิกฤติ: กรณีรณรงค์ต่อต้านการบริโภคผงชูรส”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ**. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

พรชัย กำหมอม. “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๓.

พรเพ็ญ พยัทยากุล. “การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์กรพัฒนาเอกชนไทยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต”.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

ลิขิต ใจดี. “การศึกษาภาษาทำนาฏศิลป์ไทย โดยวิธีการสอนแบบเกมการศึกษา”. **วิจัยในชั้นเรียน**. สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๘.

ศรีอุดม ภควาณิช. “การพัฒนาระบบการใช้สื่อสารการสอนตามรูปแบบแอสซิว สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

สวภา เวชสุรศักดิ์. “หลักนาฏประดิษฐ์ของท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.**

บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

อิสระ ตรีปัญญา. “สุนทรียทัศน์ในงานจิตรกรรมแบบเซน”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.**

สาขาวิชาปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่:

กนกรัตน์ เก่าศิริ. **ศิลปะการแสดง.** เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาสุนทรียภาพของชีวิต. ลำปาง:

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ๒๕๔๓. (ถ่ายสำเนาเย็บเล่ม)

ชนวดี บุญลือ. **เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๖. (ถ่ายเอกสารเย็บเล่ม)

ประทีน พวงสำลี. **นาฏศิลป์ไทย.** ม.ป.พ., ๒๕๒๑.

พระมหาประสิทธิ์ อุตตมจิตโต. **สัจธรรม ธรรมฉบับเร่งรัด.** ม.ป.ท.. ม.ป.ป.

๒. ภาษาอังกฤษ:

Hughes, T.. **American Genesis: A century of Invention and Technological Enthusoasm.** Penguin Books., 1989.

Maslow, Abraham. **Motivation and personality.** New York: Harper and Row New York., 1954.

Morton, J.A.. **Organizing for innovation: A systems approach to technical management,** 1994

Schumpeter, J.A.. **The Theory of Economic Development,** 1934.

Weigand Jame. **Development Teacher Competencies.** New York: Pretice-Hall, 1971.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์

วิจารณ์ วิพากษ์ งานนวัตกรรมการสื่อสารเชิงนาฏการ

ที่ พิเศษ/๒๕๕๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

๖๖๒ หมู่ที่ ๒ ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา
อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ๕๒๑๓๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๕๕๒๐-๐๕๕๔-๕
www.mculampang.com

มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความเมตตาอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ วิพากษ์ งานนวัตกรรมการสื่อสารเชิงนฏการ
เรียน พระมหานกตล สุวรรณเมธี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ชุดนวัตกรรมการสื่อสาร จำนวน ๒ ชุด ดังนี้

๑. บทละครเรื่องผลานิสงส์แห่งทาน
๒. บทบรรยาย (Script) เรื่องพุทธวจนธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกกริชต์ เก้าศิริ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารเชิงนฏการในการเผยแผ่พุทธพจน์” จึงขอความอนุเคราะห์มายังพระคุณเจ้า ในการวิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ และวิพากษ์ นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น เพื่อตอบใจหัยวิจัยและจะได้นำไปวิเคราะห์ เพื่อประกอบการพิจารณาในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระราชธรรมาลังการ)

รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ที่ พิเศษ/๒๕๕๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

๖๖๒ หมู่ที่ ๒ ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา
อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ๕๒๑๓๐
โทรศัพท์โทรสาร ๐-๕๔๒๐-๙๔๕๔-๕
www.mcslampang.com

๕ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความเมตตาอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ วิพากษ์ งานนวัตกรรมการสื่อสารเชิงนฤการ
เรียน พระมหาอินจันทร์ คุณะโสโก

สิ่งที่ส่งมาด้วย ชุดนวัตกรรมการสื่อสาร จำนวน ๒ ชุด ดังนี้

๑. บทละครเรื่องผลานิสงส์แห่งทาน
๒. บทบรรยาย (Script) เรื่องพุทธวจนธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกกริชต์ เก่าศิริ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการสื่อสารเชิงนฤการในการเผยแผ่พุทธวจน” จึงขอความอนุเคราะห์มายังพระคุณเจ้า ในการวิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ และวิพากษ์ นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น เพื่อตอบโจทย์วิจัย และจะได้นำไปวิเคราะห์ เพื่อประกอบการพิจารณาในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระองค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระราชธรรมมาลังการ)

รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ที่ พิเศษ/๒๕๕๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
๖๖๒ หมู่ที่ ๒ ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา
อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ๕๒๑๓๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๕๔๒๐-๙๔๕๔๕-๕
www.mculampang.com

๕ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความเมตตาอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์ วิจัย วิพากษ์ งานนวัตกรรมการสื่อสารเชิงนฤการ
เรียน พระปลัดอุทัย รตนปญโญ, ดร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย ชุดนวัตกรรมการสื่อสาร จำนวน ๒ ชุด ดังนี้

๑. บทละครเรื่องผลานิสงส์แห่งทาน
๒. บทบรรยาย (Script) เรื่องพุทธวจนธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกกรภัฏ เก้าศิริ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง “การพัฒนา นวัตกรรม การสื่อสารเชิงนฤการในการเผยแผ่พุทธพจน์” จึงขอความอนุเคราะห์มายังพระคุณเจ้า ในการวิเคราะห์ วิจัย และวิพากษ์ นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น เพื่อตอบใจทวิวิจัยและจะได้นำไปวิเคราะห์ เพื่อประกอบการพิจารณาในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระราชธรรมมาลังการ)

รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
๖๖๒ หมู่ที่ ๒ ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา
อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ๕๒๑๓๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๕๔๒๐-๙๔๕๔-๕
www.mculampang.com

ที่ พิเศษ/๒๕๕๗

๕ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ในการวิเคราะห์ วิจัย วิทยานิพนธ์ งานนวัตกรรมการสื่อสารเชิงนฏการ
เจริญพร อาจารย์จันทร์ฉาย ฉวีวัฒน์
สิ่งที่ส่งมาด้วย ชุดนวัตกรรมการสื่อสาร จำนวน ๑ ชุด
- บทบรรยาย (Script) เรื่องพุทธวจนธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกกริชต์ เก้าศิริ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง “การพัฒนา นวัตกรรม การสื่อสารเชิงนฏการในการเผยแผ่พุทธพจน์” จึงขออนุญาตเผยแพร่ใน การวิเคราะห์ วิจัย และวิทยานิพนธ์ นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น เพื่อตอบ โจทย์วิจัยและจะได้นำไปวิเคราะห์ เพื่อประกอบการพิจารณาในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบและพิจารณาคำเนินการต่อไป

ขอเจริญพร

(พระราชธรรมมาลังการ)
รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
๖๖๒ หมู่ที่ ๒ ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา
อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ๕๒๑๑๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๕๕๒๐-๙๕๕๔-๕
www.mclampang.com

ที่ พิเศษ/๒๕๕๗

๕ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์ วิจารณ์ วิพากษ์ งานนวัตกรรมการสื่อสารเชิงนฤการ
เจริญพร อาจารย์อัญชลี ไตรรักษา
สิ่งที่ส่งมาด้วย ชุดนวัตกรรมการสื่อสาร จำนวน ๑ ชุด
- บทบรรยาย (Script) เรื่องพุทธวจนธรรมวินัยจากพุทธโอษฐ์

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวิชต์ เก่าศิริ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการสื่อสารเชิงนฤการในการเผยแผ่พุทธพจน์” จึงขอความอนุเคราะห์มายังท่าน ในการวิเคราะห์ วิจารณ์ และวิพากษ์ นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น เพื่อตอบโจทย์วิจัยและจะได้นำไปวิเคราะห์ เพื่อประกอบการพิจารณาในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอเจริญพร

(พระราชธรรมมาลังการ)

รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

เวทีวิสัย

กระบวนการแสวงหารูปแบบการสื่อสารเชิงนาฏการ
ร่วมกับ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ฝึกซ้อม

นักเรียนโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดบุญวาทย์วิหาร

ฝึกซ้อม

นักเรียนโรงเรียนบ้านปงสนุก ระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๕

ฝึกซ้อม

นักเรียนโรงเรียนบ้านปงสนุก ระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑

ฝีกซ้อม

นิสิตคณะพุทธศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ประวัติคณะผู้วิจัย

๑. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นางกนกกรัษต์ เก่าศิริ
- ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mrs. Kanokrachata Kaosiri
๒. รหัสนักวิจัย ว.ช. ๕๐-๐๘-๐๐๑๓
๓. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน
๔. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
๕. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)
- สาขาวิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ ๑ ถ.บุญวาทย์ ต.หัวเวียง อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๔-๒๑๙๒๘๗ มือถือ ๐๘๑-๘๘๑๘๓๐๑
๖. ประวัติการศึกษา
นาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์และการละคร
วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
ครุศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์
วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๗. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
สาขาวัฒนธรรมกลุ่มวิชาวัฒนธรรมพื้นบ้าน
๘. ประสบการณ์
- ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการจากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๔ ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๙
 - ทำการวิจัยโครงการสืบสานของเก่าคนเฒ่าเวียงละกอน : กรณีศึกษา ทำรำเงิง หอก ดาบ บ่า ผาบ มวยของนายมูล ทำดี บ้านแตะปู่จ้อย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง พ.ศ. ๒๕๒๘
แหล่งทุน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สหวิทยาลัยล้านนา
 - ทำการวิจัยในโครงการสืบสานของเก่าคนเฒ่าเวียงละกอน : กรณีศึกษา “ลีลาทำรำในป่าเวณีสี่ ฟ่อนฝีมดแบบป่าเก่า” ๒๕๔๖

แหล่งทุน : สภาวัฒนธรรม จังหวัดลำปาง

๔. ทำการศึกษาวิจัยในโครงการสืบสานของเก่าคนเฒ่าเวียงละกอน : กรณีศึกษา องค์กรประกอบ
ในพิธีป่าเวณิพ่อนผี ๒๕๔๗

แหล่งทุน : สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

๕. ทำการศึกษาวิจัยในโครงการสืบสานของเก่าคนเฒ่าเวียงละกอน : กรณีศึกษาป่าเวณิพ่อนผี
กระบวนการสร้างศักยภาพทางสังคม ๒๕๔๘

แหล่งทุน : สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

๖. ทำการศึกษาวิจัยในโครงการสืบสานของเก่าคนเฒ่าเวียงละกอน : กรณีศึกษา
ศิลปะการแสดงในประเพณีพ่อนผี ๒๕๕๓

แหล่งทุน : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

๗. ผลงานเอกสารและตำรา

- หนังสือนาฏศิลป์และการละคร ๒๕๔๕

- หนังสือเรื่อง ป่าเวณิพ่อนผีจาวละกอน พ.ศ. ๒๕๔๙

- ประวัติผู้ร่วมวิจัย:

๑. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย)

นายอนันต์ อุปสอด

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)

Mr. Anan Upasod

๒. รหัสประจำตัวนักวิจัย

-

๓. เลขประจำตัวบัตรประชาชน

๔. ตำแหน่งปัจจุบัน

๕. หน่วยงานที่สังกัด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ๑

ต.หัวเวียง อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๕๔๒๑-๙๒๘๗

E-mail : mcu_lp@yahoo.co.th

๖. ประวัติการศึกษา

- นักรรรมชั้นเอก

- เปรียญธรรม ๔ ประโยค

- พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สังคมศึกษา เกียรตินิยมอันดับ ๑

- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.)

สาขาการบริการและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท

๗. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

๗.๑ งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน
(อาจมากกว่า ๑ เรื่อง)

๑) ความคิดเห็นของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๖ ที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่
ของเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด

สถานภาพในการทำวิจัย : ผู้วิจัยหลัก

๒) ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดใน
รายวิชาศานนากับรัฐศาสตร์

สถานภาพในการทำวิจัย : ผู้วิจัยหลัก

๓) โครงการกระบวนการสร้างการเรียนรู้ตำนานมรดกศาสนา ฉบับวัดบ้านเอี่ยม จังหวัดลำปาง

สถานภาพในการทำวิจัย : ที่ปรึกษา

